

*VALSTS DARBA
INSPEKCIJA*

***GADA PĀRSKATS
2004***

RĪGA

Saturs

Vadības ziņojums	lpp. 2
Informācija par Valsts darba inspekciju	4
Valsts darba inspekcijas aktivitātes un 2004. gada darbības programmas izpilde	7
I Aktivitātes likumdošanas pilnveidošanā	7
II Valsts darba inspekcijas darbības kvalitātes pilnveidošana	9
III Valsts darba inspekcijas inspicēšanas darbības analīze	12
IV Valsts darba inspekcijas konsultatīvais darbs	26
V Sadarbība ar valsts, pašvaldības institūcijām un sabiedriskām organizācijām	28
VI Starptautiskā sadarbība	31
VII Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem	35
VIII Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana	37
IX Finansējums un tā izlietojums	40
Valsts darba inspekcijas prognozes un 2005.gada darbības programma	42
Pielikums Nr. 1	
Valsts darba inspekcijas 2004.gada darbības aktivitātes	47
Pielikums Nr. 2	
Pārskats par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2004.gadā	51
Pielikums Nr. 3	
Pārskats par 2004.gadā atzītām arodslimībām un to izveidošanās cēloņiem darbojošos uzņēmumos	64

Vadības ziņojums

2004. gads iezīmējās ar valstij ļoti svarīgu notikumu, jo ar 2004. gada 1.maiju Latvijas Republika ir kļuvusi par pilntiesīgu Eiropas Savienības dalībvalsti. Šis notikums ir ienesis arī ievērojamas izmaiņas Valsts darba inspekcijas darbībā.

Pirmām kārtām šeit var minēt Valsts darba inspekcijas amatpersonu darbību Eiropas Komisijas organizētajās darba grupās par darba un veselības aizsardzības jautājumiem darba vietās. Mūsu pārstāve atskaites periodā ir piedalījusies darba grupā, kura izskata darba drošības jautājumus būvniecībā. Svarīgi ir atzīmēt, ka kampaņa par darba drošību būvniecībā jaunajās Eiropas Savienības dalībvalstīs tiks organizēta 2005. gadā.

Gada laikā tika pārveidota darbā notikušo nelaimes gadījumu analīzes sistēma, lai tā atbilstu Eurostat prasībām. Līdz ar to Latvijas Valsts darba inspekcija ir iesaistījusies vienotā Eurostat sistēmā par darbā notikušo nelaimes gadījumu analīzi un statistiku.

Visas Valsts darba inspekcijas struktūrvienības ir nodrošinātas ar visu nepieciešamo orgtehniku un biroja telpām. Lai nodrošinātu apmeklētāju pieņemšanu Ludzā un Kuldīgā, ir izīrētas telpas, jo šajos rajonos nav pastāvīga biroja. Perspektīvā, ja tiks palielināts Valsts darba inspekcijas štata darba vietu skaits, iepriekšminētajos rajonos tiks izveidoti biroji, kas darbosies pastāvīgi.

Ir pilnveidota vienotā informācijas sistēma, kas dod iespēju operatīvai informācijas apmaiņai starp Valsts darba inspekcijas struktūrvienībām. Piesaistot kapitālieguldījumus, atskaites periodā ir papildinātas arī informatīvās sistēmas datu bāzes, daļēji atjaunota novecojusī, izveidotajai Valsts darba inspekcijas informatīvajai sistēmai neatbilstošā datortehnika.

Jau otro gadu Valsts darba inspekcija nodrošina Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbību. Sekmīgi darbojas kontaktpunkta Informācijas padome, kura organizēja informatīvo kampaņu "Būvē droši". Kampaņas laikā tika izsludināts "Labās prakses balvas" konkurss, kura mērķis bija visiem darba devējiem un darbiniekiem demonstrēt ieguvumu, ko sniedz šāda laba prakse darba drošībā un veselības aizsardzībā darba vietās. "Labās prakses balva" 2004. gadā tika piešķirta gan nacionālajā, gan Eiropas Savienības līmenī. "Labās prakses balvu" būvniecībā saņēma SIA "Arčers". SIA "Arčers" tika pieteikts ES līmeņa konkursam. Konkursa komisija ir izteikusi atzinību SIA "Arčers" par sasniegumiem drošas darba vides izveidē.

Atskaites periods Valsts darba inspekcijā bija ļoti saspringts, jo sakarā ar pieaugošo inflāciju un zemo darba samaksu no darba Valsts darba inspekcijā pēc pašu vēlēšanās tika atbrīvoti 28 darbinieki un amatpersonas. Faktiski visa gada laikā Valsts darba inspekcijā bija brīvas štata vietas 10% apmērā.

2004. gada Valsts darba inspekcijas darbības programmā noteiktie kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji, neskatoties uz lielo kadru mainību, tika izpildīti. Liela uzmanība tika pievērsta arī darba devēju un darbinieku informēšanai par Valsts darba inspekcijai piekritīgiem jautājumiem.

Valsts darba inspekcija sadarbībā ar Labklājības ministriju atskaites periodā ir sagatavojusi un apstiprinājusi Ministru kabinetā pasākumu plānu nelegālās nodarbinātības samazināšanai 2005.-2009. gadam, kura realizāciju esam sākuši.

Sagatavoti divi projekti Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu apguvei. Viena projekta realizācija sāka 2004. gada novembra mēnesī.

Kā galvenā 2005. gada prioritāte ir nelegālās nodarbinātības samazināšanas plāna realizācija. Viens no galvenajiem uzdevumiem ir izveidot darbspējīgu mehānismu sadarbībai ar Valsts ieņēmumu dienestu un citām valsts institūcijām. Panākt visu Valsts darba inspekcijas amatpersonu aktīvu līdzdalību šajā procesā.

Ņemot vērā lielo arodslimību skaita pieaugumu, ir jāveic reorganizācija darba medicīnas un arodveselības jomā, jo ir jāuzlabo obligāto veselības pārbažu kvalitāte un to rezultātu monitoringa ieviešana praksē.

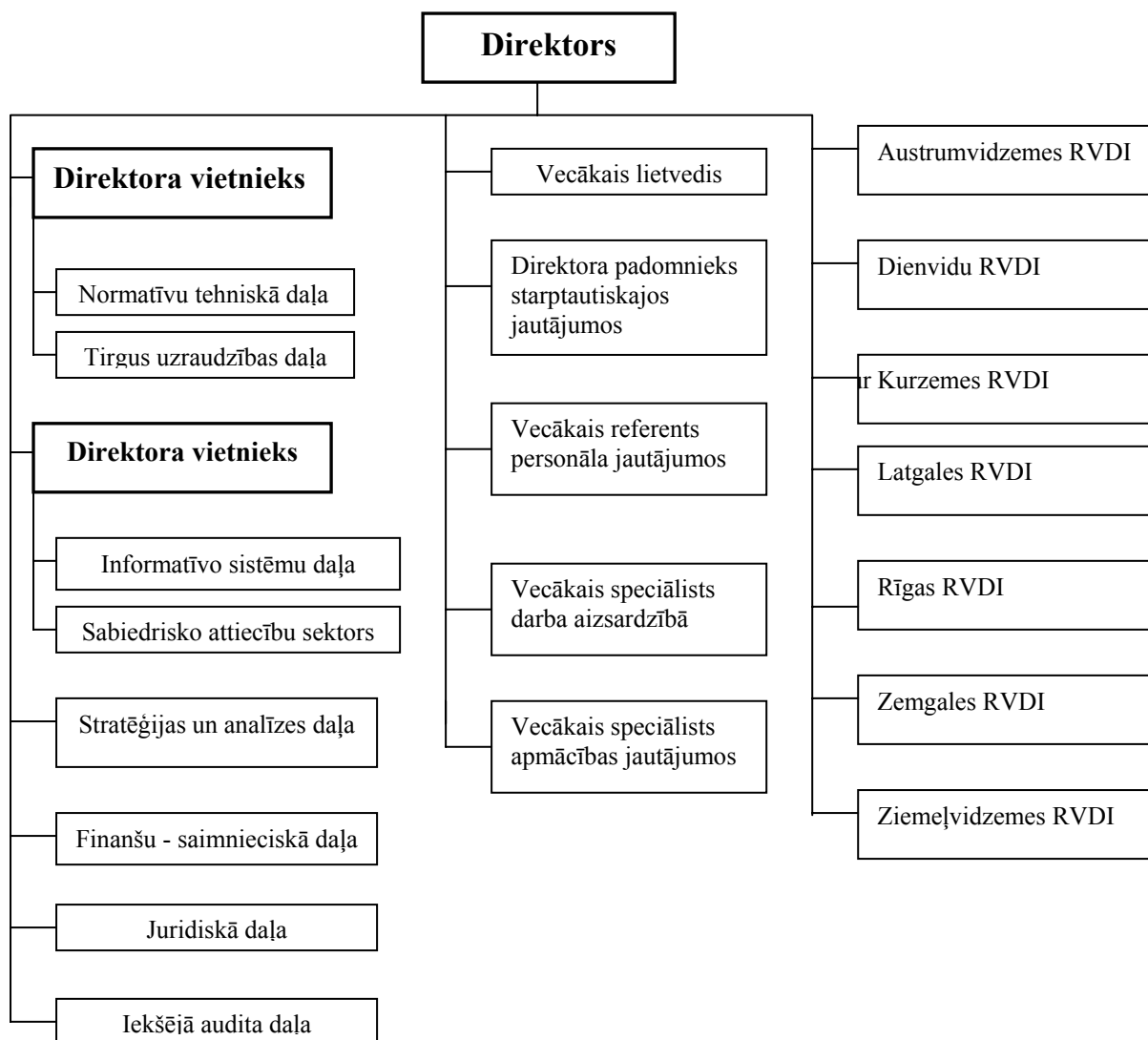
Valsts darba inspekcijas direktors

J.Bērziņš

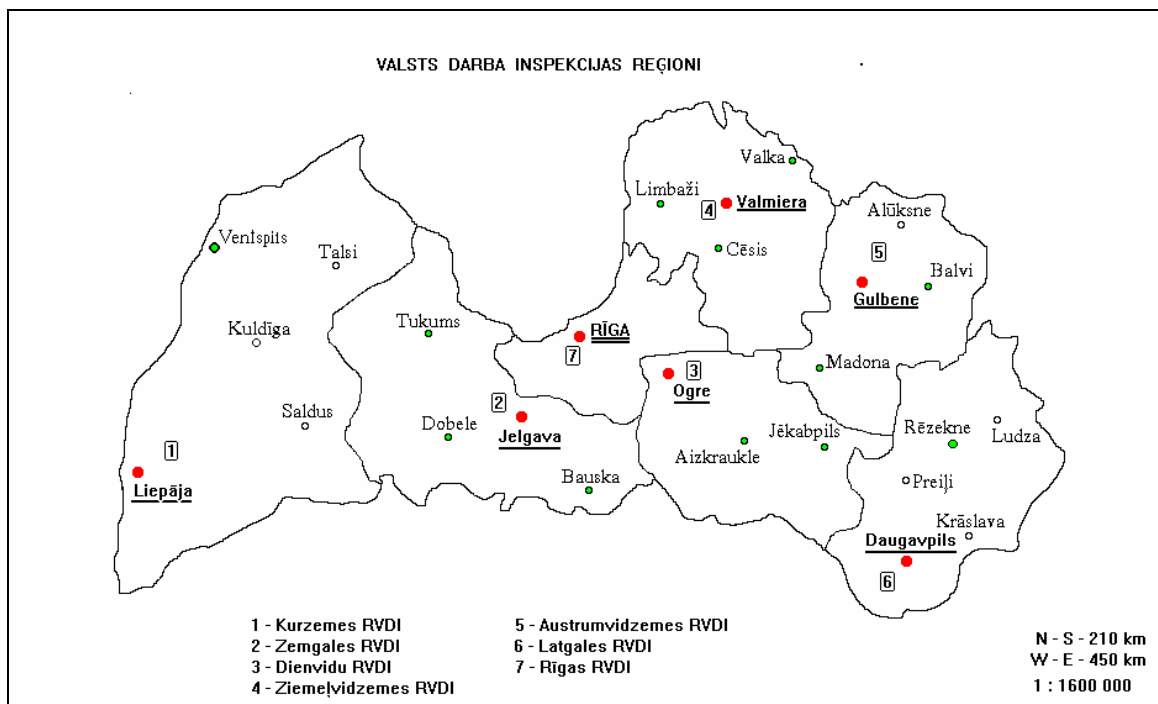
Informācija par Valsts darba inspekciju

Valsts darba inspekcija (turpmāk tekstā **VDI**) ir valsts pārvaldes iestāde. Tās tiesisko statusu, uzdevumus un funkcijas nosaka Latvijas Republikas 2001.gada “Valsts darba inspekcijas likums” un Ministru kabineta 2002.gada noteikumi Nr.158 “Valsts darba inspekcijas nolikums”.

Valsts darba inspekcijas struktūra

Kopumā valsts teritorijā darbojas septiņas reģionālās Valsts darba inspekcijas (turpmāk tekstā **RVDI**).

- **Rīgas RVDI** veic uzraudzību Rīgas un Jūrmalas pilsētā un Rīgas rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Rīgā.
- **Ziemeļvidzemes RVDI** veic uzraudzību Limbažu, Valmieras, Valkas un Cēsu rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Valmierā.
- **Austrumvidzemes RVDI** veic uzraudzību Balvu, Alūksnes, Madonas un Gulbenes rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Gulbenē.
- **Latgales RVDI** veic uzraudzību Rēzeknes, Ludzas, Preiļu, Krāslavas un Daugavpils rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Daugavpilī.
- **Dienvidu RVDI** veic uzraudzību Ogres, Aizkraukles un Jēkabpils rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Ogrē.
- **Zemgales RVDI** veic uzraudzību Bauskas, Jelgavas, Dobeles un Tukuma rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Jelgavā.
- **Kurzemes RVDI** veic uzraudzību Saldus, Kuldīgas, Talsu, Ventspils un Liepājas rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Liepājā.

Visos rajonos, izņemot Alūksnes, Balvu, Krāslavas, Kuldīgas, Ludzas un Preiļu rajonu, ir iekārtoti pastāvīgi darbojošies RVDI biroji. Savukārt, minētajos sešos rajonos, VDI darbība tiek īstenota tieši no RVDI centriem. Lai nodrošinātu konsultatīvo darbu ar darba devējiem, kā arī darba ņēmējiem, šajos rajonos reizi nedēļā noteiktā vietā un laikā notiek apmeklētāju pieņemšana.

Lai nodrošinātu un koordinētu RVDI darbību, kā arī veiktu tās pārraudzību, VDI struktūrā ir Stratēģijas un analīzes daļa, Normatīvu tehniskā daļa, Tirgus uzraudzības daļa, Informatīvo sistēmu daļa, Juridiskā daļa, Iekšējā audita daļa, Finanšu – saimnieciskā daļa un Sabiedrisko attiecību sektors. Daļas darbojas saskaņā ar nolikumiem, kurus apstiprinājis VDI direktors.

2004.gadā VDI izsludinājusi konkursus uz vakantajām civildienesta amatu vietām laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", kā arī Latvijas reģionu laikrakstos. Uz vakantajām amatu vietām pieteicās 42 pretendenti (no tiem 13 bezdarbnieki), pieņemti 20 ierēdņi un 3 darbinieki. 2004. gadā no darba atbrīvoti 28 strādājošie (2003.gadā – 12 strādājošie), tajā skaitā atbrīvoti 2 no šajā gadā pieņemtajiem ierēdņiem.

VDI 2004.gada štatū sarakstā bija 186 vienības. Gada beigās štatū sarakstā bija 19 brīvas vietas (1 vecākā speciālista vieta Informatīvās sistēmas daļā un 18 ierēdņa vietas). Uz 2005.gada sākumu aizpildīti 89,8% štata vienību.

Jaunpieņemtās amatpersonas tika apmācītas saskaņā ar VDI jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārējo pamatapmācības programmu.

VDI uzdevums ir veikt pasākumus, kas nodrošinātu efektīvu valsts politikas īstenošanu darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jomā.

Realizējot šo uzdevumu, VDI pilda šādas funkcijas:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. veicina darba devēju un darbinieku sadarbību;
3. pēta darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jautājumus;
4. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic notikušo nelaimes gadījumu darbā un bīstamo iekārtu avāriju izmeklēšanu, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrē bīstamās iekārtas, kā arī izsniedz atļaujas šo bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzsākšanai;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu, kā arī tehnoloģisko procesu ievērošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. veic normatīvajos aktos noteikto iekārtu, darba vietās esošā darba aprīkojuma un personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu tirgus uzraudzību;
8. sniedz bezmaksas konsultācijas darba devējiem, darbiniekiem un bīstamo iekārtu valdītājiem par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasībām;
9. nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbību.

Valsts darba inspekcijas aktivitātes un 2004.gada darbības programmas izpilde

I Aktivitātes likumdošanas pilnveidošanā

Realizējot 2004. gada darbības programmu, VDI pārstāvji piedalījās Labklājības Ministrijas (turpmāk tekstā **LM**) Darba departamenta, Tieslietu un Ekonomikas ministrijas organizētajās darba grupās, lai pilnveidotu darba un darba aizsardzības normatīvo bāzi. Ar VDI pārstāvju piedalīšanos tika izstrādāti:

- noteikumu projekts “Noteikumi par nodarbināto aizsardzību pret darba vides vibrācijas radīto risku” (Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2002/44/EK) LM Darba departamenta izveidotajā darba grupā;
- Ministru kabineta (turpmāk tekstā **MK**) noteikumu Nr. 373 “Darba aizsardzības prasības darbā ar azbestu” grozījumu sagatavošana LM Darba departamenta izveidotajā darba grupā;
- priekšlikumi Darba aizsardzības likuma grozījumiem Tieslietu ministrijas darba grupā;
- tehniskās uzraudzības noteikumu un iekārtu atbilstības prasību noteikumu grozījumu projekti sadarbībā ar Ekonomikas ministriju.

Pēc Vācijas Ekonomikas un Darba ministrijas pieprasījuma, saskaņā ar direktīvu 2000/54/EC VDI amatpersonas izstrādāja materiālus par bioloģisko aģentu klasifikāciju Latvijā.

Tika sagatavoti 15 atzinumi par VDI iesniegtiem normatīvo aktu un informatīvo materiālu projektiem, t.sk. par deviņiem normatīvajiem aktiem būvniecībā, likuma projektu par publisko izklaides un svētku pasākumu drošību, MK noteikumu projektu “Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju un šīs iesaistīšanas kārtība”, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk tekstā **VSAA**) sagatavotiem informatīvo bukletu projektiem u.c..

Nacionālo standartu statusā SIA “Latvijas standarts” Standartizācijas tehniskās komitejas “Darba vide” darba grupas sastāvā sagatavoti un iesniegti deviņi standarti:

- LVS 89:2004 “Ķīmisko vielu aroda ekspozīcijas robežvērtības darba vides gaisā”;
- LVS EN 481:2004 “Darba vides gaiss. Aerogēno daļiņu lielumu definēšana, to mērīšanai gaisā”;
- LVS EN 482: 2004 “Darba vides gaiss – vispārējās prasības ķīmisko vielu mērīšanas procedūrām”;
- LVS EN 689: 2004 “Darba vides gaiss – vadlīnijas ieelpojamo ķīmisko vielu ekspozīcijas novērtējumam, salīdzinot ar robežvērtībām, un mērīšanas stratēģija”;
- LVS EN ISO 10551:2004 “Vides siltuma ergonomika - vides siltuma ietekmes novērtēšana pielietojot subjektīvās vērtējuma skalas”;
- LVS EN 7726: 2004 “Vides siltuma ergonomika. Ierīces fizikālo lielumu mērīšanai”;
- LVS EN 1005-1:2004 “Mašīnu drošība - cilvēka fiziskās darba spējas-1.daļa: Terminu un definīcijas”;
- LVS EN 1005-2:2004 “Mašīnu drošība – cilvēka fiziskās darba spējas – 2.daļa: Priekšmetu pārvietošana ar rokām saistībā ar mašīnām un to daļām”;
- LVS EN 1005-3:2004 “Mašīnu drošība – cilvēka fiziskās darba spējas, 3. daļa: Rekomendējamās spēka robežvērtības mašīnu darba operācijām”.

LM Darba departamentam sagatavoti 6 Latvijas Republikas (turpmāk tekstā **LR**) valdības ziņojumu projekti par Starptautiskās darba organizācijas (turpmāk tekstā **SDO**) konvenciju izpildi:

- 1977.g.1.jūnija Konvenciju nr.148 “Par darba vidi (gaisa piesārņotība, troksnis, vibrācija)” laikposmā no 2000.g. 31.maija līdz 2004.g.31.maijam;
- 1964.g. Konvenciju nr.120 “Par darba higiēnu tirdzniecībā un iestādēs” laikposmā no 2003.g. 1.jūnija līdz 2004.g.1.maijam;

- 1921.g. Konvenciju nr.13 “Par svina baltuma lietošanu krāsošanā” laikposmā no 2001.g. 1.jūlija līdz 2004.g.1.maijam;
- 1963.g. 5.jūnija Konvenciju nr.119 “Par mašīnu drošību” laikposmā no 2003.g. 1.jūlija līdz 2004.g.1.maijam;
- 1981.g. Konvenciju nr.155 “Par darba drošību un veselību, un darba vidi” laikposmā no 2001.g. 1.jūnija līdz 2004.g.1.maijam;
- 1960.g. Konvenciju nr.115 “Par darbaļaužu aizsardzību pret jonizējošo radiāciju” laikposmā no 2000.g. 31.maija līdz 2004.g.1.maijam.

Valsts darba inspektoru (turpmāk tekstā **inspektori**) darba kvalitātes paaugstināšanai, vienotai normatīvo aktu izpratnei un pielietošanai tika izstrādāti vai aktualizēti inspekcijas darbību aptveroši metodiski norādījumi:

- metodiskie norādījumi inspektoriem, uzraugot individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanas prasību ievērošanu;
- informatīvi - metodisks materiāls inspektoriem par būvlaukumu inspicēšanas kampaņu 2004.gadā;
- metodiskie norādījumi inspektoriem, veicot uzraudzību darba aizsardzībā fotolaboratorijās un galvanizācijas darbos.

Lai inspektoriem uzņēmumos atvieglotu normatīvo aktu izpildes novērtēšanu, ir izstrādātas speciālas aptaujas lapas.

Inspektoru un darba devēju darbu apgrūtina elektroietaišu darbu regulējošu normatīvo aktu trūkums, jo Latvijas Energostandarts (LEK) ir nozares standarts un nav spēkā visos Latvijas uzņēmumos. Nav normatīvo aktu arī potenciāli bīstamām nozarēm – kokapstrāde, autoserviss, vispārēja rakstura remontdarbnīcas.

II Valsts darba inspekcijas darbības kvalitātes pilnveidošana

Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana

Lai pilnveidotu VDI darbību, 2004. gada darbības programmā bija paredzēts turpināt Kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu inspekcijā, kā rezultātā atskaides periodā tika nodrošināta:

- Kvalitātes sistēmas ieviešanas procesa vadība (Kvalitātes vadītājs un Kvalitātes sistēmas ieviešanas grupa);
- Kvalitātes sistēmas kontroles mehānisma izstrāde;
- plānoto Kvalitātes sistēmas rokasgrāmatas dokumentu izstrāde (sadaļas: personāls, darbības metodes un procedūras);
- Kvalitātes sistēmas rokasgrāmatas papildināšana ar jauniem dokumentiem, kā arī esošo dokumentu precizēšana.

Kvalitātes sistēmas rokasgrāmatas dokumentu izstrādes procesā iesaistīti Kvalitātes sistēmas ieviešanas grupas locekļi, kā arī VDI amatpersonas un darbinieki, kuru kompetencē ir VDI funkciju nodrošināšanas jautājumi.

Kvalitātes rokasgrāmatas esošās redakcijas autentiskie eksemplāri ir izsniegti struktūrvienību vadītājiem. Uzsākta Kvalitātes rokasgrāmatas praktiskā ieviešana struktūrvienībās un elektroniskās versijas izveidošana.

VDI prioritārās darbības izpildes pārbaude

Turpinot 2003. gadā ieviesto metodi vienotas pieejas izveidošanai inspicēšanas procesā un darbības kvalitātes paaugstināšanai, RVDI tika veiktas pārbaudes par 2004. gada prioritātes **“Iekšējās darba vides uzraudzības ieviešanas un tās veikšanas kvalitātes kontrole uzņēmumos”** darbības izpildi. Pārbaūžu procesā tika iesaistīti RVDI vadītāji, kuri savstarpēji apmainījās ar iegūto pieredzi, piedāvāja idejas un padomus turpmāko kampaņu organizēšanā.

Iegūtie pārbaūžu rezultāti apkopoti un apspriesti RVDI sanāksmē 2004. gada nogalē. Tika atzīts, ka jaunā metode sevi attaisno, bet tā tomēr ir jāpilnveido. VDI prioritārās darbības izpildes pārbaude tiks turpināta arī saistībā ar 2005. gada VDI darbības programmā apstiprināto prioritāti **“Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana”**.

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbība

Sākot ar 2003. gadu, Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbību nodrošina VDI, savukārt, tā informācijas apriti organizē Informācijas padome, kurā ietilpst darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomās kompetenti pārstāvji no LM, VDI, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, kā arī Darba vides un veselības institūta.

Atskaides periodā, lai nodrošinātu veiksmīgu informācijas apriti, tika organizētas Informācijas padomes ikmēneša tikšanās, kurās tika izskatīti jautājumi:

- par mājas lapas formātu, struktūru, dizainu un tā izmaiņas kārtību;
- par Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras materiālu izskatīšanu un ievietošanu Nacionālā kontaktpunkta mājas lapā;
- par Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras organizētiem semināriem un to rezultātiem;
- par “Eiropas darba drošības nedēļas 2004” norises pasākumiem un to organizēšanu;
- par VSAA izdoto informatīvo materiālu izmantošanu;
- par sociālo partneru dalīborganizāciju iesaistīšanu Nacionālā kontaktpunkta informatīvajās kampaņās;
- par Nacionālā kontaktpunkta darbības programmu 2005. gadam.

Nacionālā kontaktpunkta Informācijas padomes pārstāvji ir piedalījušies Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (turpmāk tekstā **Aģentūra**) organizētajos pasākumos Bilbao (Spānijā), tajā skaitā:

- 2004. gada februārī notikušajā konferencē par Aģentūras 2003.gada rezultātiem un plāna projektu periodam no 2003.–2006.gadam, kā arī par Nacionālo kontaktpunktu attīstību;
- 2004. gada aprīlī – seminārā par „Eiropas darba drošības nedēļu 2004” (turpmāk tekstā **Eiropas nedēļa 2004**);
- 2004. gada novembrī - Eiropas nedēļas 2004 noslēguma pasākumā;
- 2004.gada maijā – seminārā Internet grupas locekļiem (Nacionālo kontaktpunktu Internet mājas lapu dizaineriem);
- 2004.gada decembrī – seminārā par Aģentūras un Nacionālo kontaktpunktu darbību pēc iestāšanās Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā **ES**) un uzdevumiem 2005.gadā.

Eiropas nedēļas 2004 norises nodrošināšanai Latvijā tika organizēti daudzi sagatavošanās pasākumi Informācijas un Inspicēšanas kampaņām. Valstī sagatavots un realizēts Eiropas nedēļas 2004 norises nodrošināšanas finanšu jeb Granta līgums, nodrošināta pasākumu norises koordinācija, organizēta „Labās prakses balvas” izcīņa darba aizsardzībā un noslēguma konference Latvijā (sk. sadaļu Starptautiskā sadarbība). Eiropas nedēļas 2004 norises tika atspoguļotas masu medijos, kā arī VDI un Nacionālā kontaktpunkta mājas lapās Internetā.

Iekšējais audits

Atskaides periodā Iekšējā audita daļa savu darbību veica saskaņā ar VDI iekšējā audita stratēģisko plānu un gada plānu.

Lai gūtu pārliecību par pastāvošo iekšējo kontroles mehānismu lietderību un efektivitāti inspekcijā, tika veikti auditi sekojošās sistēmās:

- interešu konflikta situācijas novēršana valsts amatpersonu darbā;
- drošība un kontrole informācijas tehnoloģiju jomā;
- darbinieku mācību un kvalifikācijas paaugstināšanas plānošana un kontrole;
- reģionālo VDI prioritāro darbību plānošana, realizācija un kontrole;
- fizisko personu datu apstrādes rezultātu aizsardzība;
- arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšana un uzskaitē;
- dokumentu plūsmas nodrošinājums;
- grāmatvedības uzskaitē.

Izvērtējot auditā konstatētos faktus, un, lai panāktu efektīvāku procesu un amatpersonu darbības pārraudzību, VDI direktors ir apstiprinājis ieviešanai 64 auditoru ieteikumus.

Pārskata gadā veikta auditoru ieteikumu uzraudzība – pēcauditi par laika periodu no 2000.gada līdz 2003.gadam. Izvērtējot 85 ieteikumus VDI iekšējās kontroles pilnveidošanai, konstatēts, ka 95 % no tiem ir realizēti konkrētos rīkojumos un projektos. Četriem ieteikumiem, par inspekcijas reglamenta un struktūras aktualizāciju, kā arī semināra organizēšanu par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām, ir pagarināts izpildes termiņš.

Gada laikā VDI amatpersonām ir sniegtas konsultācijas ar dokumentētiem ieteikumiem iekšējo procedūru pilnveidošanā, piemēram, par VDI Atbildības grupas juridiskos jautājumos darbības lietderību, analizēta RVDI ierēdņu darbības novērtēšanas procedūras norise un citas. 2004.gadā Iekšējā audita daļas darbinieki, veicot audita pārbaudes vai netieši ar auditu saistītās darbības, ir aptvēruši visas RVDI un daļu no atsevišķiem to birojiem.

2004.gadā Iekšējā audita daļā tika sagatavoti pārskati Datu valsts inspekcijai par “Fizisko personu datu aizsardzības likuma” prasību ievērošanu un Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam par Pretkorupcijas programmas izpildi VDI. RVDI organizēti semināri “Par interešu konflikta situācijas novēršanu valsts amatpersonu darbībā” likuma prasībām.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas ieteikumiem tika pilnveidota VDI iekšējā audita procedūra un papildinātas datu bāzes – audita ieteikumiem, auditoru apmācībai. Tika izstrādāta elektroniskā auditoru darba laika uzskaites veidlapa, kuru paredzēts ieviest 2005.gadā.

Informatīvās sistēmas attīstība un pilnveidošana

Atskaites periodā VDI Informatīvās sistēmas (turpmāk tekstā **IS**) darbības prioritāte bija VDI IS tālākā attīstība. VDI darbinieku pārziņā un apkalpošanā bija 183 datortehnikas vienības, no tiem 12 serveri, 10 piezīmjdatori un 163 darbstacijas, ka arī perifērijas iekārtas - printeri, skeneri, tīkla koncentratori, modemi u.c..

Tika organizēti semināri RVDI atbildīgajiem darbiniekiem par IS ieviešanu. 2004.g. aprīlī notika seminārs par IS ieviestajām izmaiņām. 2004. novembrī Ziemeļvidzemes RVDI izmēģināta jauna apmācības forma darbam ar sistēmu – konsultācijas uz vietas ar visu RVDI darbinieku piedalīšanos.

VDI IS attīstībai, ievērojot likumā “Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām” noteiktās procedūras, veikti sekojoši pasākumi:

- organizēta cenu aptauja, kuras rezultātā noslēgts līgums ar AS “Exigen group” par VDI IS, Lietvedības dokumentu sistēmas, Personāla vadības sistēmas un Dokumentu bibliotēkas tehnisko atbalstu un uzturēšanu 2004. gadā. Līguma ietvaros veikta esošās sistēmas pilnveidošana. Pēc lietotāju pieprasījumiem IS iekļautās veidlapas ir pārveidotas atbilstoši likumdošanas aktiem;
- pamatojoties uz cenu aptaujas procedūru par datortehnikas piegādi, no SIA “BIROTEH” par summu Ls 5320 tika iegādātas darbstacijas. No tām 1 uzstādīta Rīgā, 1 – Ogrē, 2 – Gulbenē un 2 – Liepājā.

Turpmākai datorizētās IS attīstībai iegādāta standartprogrammatūra Norton Antivirus Corp. Edition 8.1 (licence 55 lietotājiem, iepirkuma summa Ls 656,50), izveidots INTERNET pastāvīgais pieslēgums Madonas birojā, modernizēts INTERNET pieslēgums Rēzeknes sektorā.

Atskaites periodā VDI izstrādājusi priekšlikumus Valsts investīciju programmas (turpmāk tekstā **VIP**) pieteikumiem nākamajam laika posmam līdz 2010.gadam, piedalījies pieteikuma un projekta izstrādē Eiropas reģionālās attīstības fondam (turpmāk tekstā **ERAF**). Projekta realizācija nodrošinātu IS pilnveidošanu un attīstību.

Neskatoties uz to, ka ir pabeigts un ieviests VDI IS bāzes modelis (izveidota sistēmas struktūra, noteiktas procedūras, veikta lietotāju apmācība), ir saprotams, ka šai sistēmai ir jāreaģē gan uz prasībām, ko izvirza likumdošanas attīstība, gan uz prasībām, ko izvirza politikas veidotāji un mūsu kompetences jomā darbojošās valsts un starpvalstu attiecīgās institūcijas, gan arī uz prasībām, ko izvirza informācijas tehnoloģiju attīstība. Līdz ar to īpaša uzmanība ir pievēršama IS pilnveidošanai un modernizācijai. Šobrīd ir izveidojusies situācija, ka 2004. un 2005.gada VIP ietvaros izstrādātajiem VDI projektiem netika piešķirts iepriekš paredzētais finansējums. Nav pārliecības arī par 2006.gada VDI VIP projekta realizācijas iespējamību. Tas nozīmē, ka VDI IS modernizācija daļēji ir pārtraukta vismaz uz 2 gadiem, un rodas risks, ka iepriekšējos gados IS attīstībai piesaistītie VIP līdzekļi tiks iesaldēti. Turklāt nepietiekamā finansējuma dēļ IS un materiāli – tehniskās bāzes attīstības tempi nebūs atbilstoši VDI vajadzībām, kas būtiski ietekmēs inspekcijas darbības efektivitāti. Lai samazinātu iepriekš minēto negatīvo faktoru ietekmi, VDI mēģina izmantot finansējumu arī no ERAF, t.sk. VDI 2005.gadam ir pieteikusi Eiropas reģionālās attīstības fonda Nacionālajai programmai projektu “Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas integrēšana valsts informācijas sistēmā un e-pārvaldes pamatprincipu īstenošana”, kurā paredzēts realizēt IS fiziskās, loģiskās, fizisko personu datu aizsardzības prasības, kā arī nodrošināt informācijas pieejamību, sistēmas integrēšanu valsts nozīmes IS un īstenojot e-pārvaldes pamatprincipus.

III Valsts darba inspekcijas inspicēšanas darbības analīze

Analizējot VDI uzraudzībā esošo uzņēmumu, iestāžu un organizāciju skaita izmaiņas, var secināt, ka šis rādītājs salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieaudzis par 3,7% un ir 121095. Līdz ar to no 916666 līdz 955818 vai par 4,3% palielinājies arī nodarbināto darbinieku skaits. Šī informācija pārsvarā ir saņemta no Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk tekstā **VID**) struktūrvienībām. Uzņēmumu un darbinieku skaita korekcijas tika veiktas, izmantojot arī laikraksta "Latvijas Vēstnesis" publikācijas.

Saskaņā ar VDI 2004.gada darbības programmā noteiktiem kvantitatīvajiem rādītājiem atskaites periodā bija paredzēts veikt 9200 uzņēmumu apsekojumus. Apkopojot saņemto informāciju, var secināt, ka plāns ir izpildīts par 106% un uzņēmumu apsekojumu skaits ir 9759.

Lai veicinātu un pēc iespējas ātrāk pabeigtu reitingu sistēmas ieviešanu uzņēmumu profilaktiskajā apsekošanā, RVDI turpina apzināt "jaunos" uzņēmumus. Kopumā atskaites laikā tika apzināti 49657 uzņēmumi, iestādes un organizācijas, t.sk. Latgales RVDI tika apzināti 6252 uzņēmumi, kas sastāda 65% no RVDI uzraudzībā esošiem uzņēmumiem, Dienvidu RVDI šis rādītājs ir 74% un Austrumvidzemes RVDI –71%.

Viens no VDI apstiprinātās uzņēmumu reitingu sistēmas ieviešanu raksturojošiem rādītājiem ir novērtēto uzņēmumu īpatsvars apzināto uzņēmumu skaitā. Pēc statistisko datu apkopojuma var redzēt, ka Austrumvidzemes RVDI no 2710 apzinātiem uzņēmumiem 1666 jeb 61,5% ir novērtēti pēc reitingu sistēmas. Latgales reģionā pēc reitinga sistēmas ir novērtēti 2276 uzņēmumi jeb 36%.

Atbilstoši apstiprinātai 2004.gada darbības programmai, VDI rīcībā esošais darba laika fonds tika procentuāli sadalīts preventīvam darbam, inspektoru apmācībai un kvalifikācijas paaugstināšanai, darbam birojā, ārkārtējām aktivitātēm, atvaļinājumiem. Kopumā raugoties, starpība starp darbības programmā noteikto darba laika sadalījumu un faktisko izpildi svārstās tikai dažu procentu robežās, kas norāda uz ieplānoto rādītāju atbilstību reālam laika patēriņam.

Uzņēmumu inspicēšana

Lai panāktu strādājošo darba vides sakārtošanu un darba, darba aizsardzības, bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, inspektori atskaites periodā darba devējiem izsnieguši 4168 rīkojumus. Tajos konstatēti 35830 pārkāpumi, kuri jānovērš līdz noteiktam termiņam. Salīdzinot ar 2003. gada rezultatīvajiem rādītājiem, rīkojumu skaits ir samazinājies par 21%, bet konstatēto pārkāpumu skaits – par 25%. No visiem konstatētajiem pārkāpumiem atskaites periodā bija jānovērš 33800 pārkāpumi, bet ir novērsti 33058 jeb 97,8 %. Visu pārkāpumu novēršanu apgrūtinā tas, ka daļa no apsekotajiem uzņēmumiem savu darbību ir pārtraukuši, līdz ar to nav iespējas saņemt atbildi. Daži darba devēji pārkāpumu novēršanai ir lūguši pagarināt termiņus. Par katru šo gadījumu VDI amatpersonas pieņem lēmumu un paziņo darba devējam.

Nevar izslēgt, ka atsevišķos gadījumos inspektori nepietiekoši kontrolēja izsniegto rīkojumu izpildi.

Kā rīkojumu un konstatēto pārkāpumu samazināšanās cēloņus var minēt neplānotā darba apjoma un mērķpārbaudu būtisku pieaugumu (būvobjektu pieņemšana, higiēnisko raksturojumu sagatavošana, iesniegumu izskatīšana, kopīgas akcijas ar VID nelegālā darba apkarošanā).

Rīkojumus uzrādīto konstatēto pārkāpumu analīze, ļauj secināt, ka:

1. **18,5 %** pārkāpumu ir **darba tiesisko attiecību** jomā. Ar katru gadu darba likumdošanas pārkāpumi nedaudz pieaug (2003. gadā - 18,4%, 2002. gadā – 16,4%). To var izskaidrot ar uzņēmumu darbinieku iesniegumu skaita strauju palielinājumu un ar to izskatīšanā veiktajām mērķpārbaudēm. Kā galvenie darba likumdošanas normatīvo aktu pārkāpumi jāmin:

➤ *darba līgumu nenoslēgšana* ar darbiniekiem, nepilnīga vai neprecīza to noformēšana – 34 % no kopējā pārkāpumu skaita darba tiesisko attiecību jomā;

- *pārkāpumi darba samaksas jautājumos* (virsstundu darba neapmaksa, brīvdienu darba apmaksas noteikumu pārkāpumi, darba algas savlaicīga neizmaksa) – 21,5 % no visiem pārkāpumiem darba tiesisko attiecību jomā.

Atšķirīga samaksa sievietēm un vīriešiem par vienādu darbu uzņēmumos atskaites periodā netika konstatēta.

2. **81,5 %** pārkāpumu attiecas uz **darba aizsardzības likumdošanu**. Salīdzinot ar iepriekšējā atskaites perioda rezultātiem, pārkāpumu skaits 2004. gadā būtiski nav mainījies.

Svarīgākie darba aizsardzības likumdošanas pārkāpumi ir:

- *organizatoriska rakstura pārkāpumi* – 82,3% no šīs jomas pārkāpumiem, tai skaitā:
 - uzņēmumā nav izveidota darba aizsardzības sistēma;
 - nav novērtēti darba vides riska faktori u.c. (Šādi pārkāpumi konstatēti lielā daļā uzņēmumu visos rajonos un pilsētās.);
 - nav izstrādātas ievadinstrukcijas un instrukcijas darba vietā, kā arī nav instruēti darbinieki;
 - darbinieki nav nosūtīti uz obligātajām veselības pārbaudēm.

Lielais organizatoriska rakstura pārkāpumu skaits norāda, ka tomēr daudzi darba devēji nepievērš pietiekamu uzmanību darba aizsardzības sistēmas izveidei savos uzņēmumos. Ne visi darba devēji ir iepazinušies ar vairākiem jaunākajiem darba likumdošanas aktiem, un to ieviešana uzņēmumos ir sākuma stadijā.

- *tehniska rakstura pārkāpumi* veido 17,7 % no šīs jomas pārkāpumiem. Biežāk sastopamie pārkāpumi:
 - darbgaldu ekspluatācija bez aizsargnožogojumiem;
 - darbnīcās, cehos, iecirkņos nav vai ir bojātas lokālās ventilācijas sistēmas ar putekļu, skaidu savācējiem – cikloniem;
 - netiek veikti zemējumu elektromērījumi u.c..

Bieži vien kā iemeslu nesakārtotai darba aizsardzības sistēmai uzņēmumā darba devēji min finansiālo stāvokli. Savukārt, pēc procentuālās starpības starp iepriekšminētajiem pārkāpumiem var redzēt, ka tehniskā puse, kas prasa lielus finansiālos līdzekļus, ir daudz sakārtotāka nekā organizatoriskā. Tas varētu norādīt uz to, ka darba devējiem trūkst izpratnes par darba aizsardzības sistēmas izveidošanu un preventīvo pasākumu organizēšanu uzņēmumā.

Daļa no pārkāpumiem ir saistīta ar arodveselības jautājumiem. Lai paaugstinātu inspektoru kompetenci arodveselības jomā, inspektori - higiēnisti organizēja 96 sanāksmes un konsultācijas jauno normatīvo dokumentu un izstrādāto metodisko norādījumu pielietošanā, kā arī sagatavoja 265 palīgmateriālus par darba higiēnu un veselības aizsardzību.

Pateicoties inspektoru – higiēnistu aktīvajam apmācību darbam, inspektoru kompetence arodveselības un darba higiēnas jautājumos ir uzlabojusies, par ko liecina darba devējiem izsniegto rīkojumu analīze. Uzņēmumos konstatētie pārkāpumi ir līdzīgi, un galvenās problēmas tajos ir saistītas ar darba drošības un veselības aizsardzības preventīvajiem pasākumiem - nekaitīgas tehnoloģijas iegāde, kvalificētu darba aizsardzības speciālistu trūkums, nepietiekama personāla apmācība, atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekļu iegāde, nesakārtota iekšējā kontrole uzņēmumā.

Atbilstoši LR MK noteikumiem Nr. 527 “Kārtība, kādā veicama obligātās veselības pārbaude”, nodarbinātajiem, saskaņā ar darba devēja rīkojumiem, ir regulāri jāpārbauda veselība. Šo pārbaudzi mērķis ir savlaicīgi konstatēt simptomus par arodsaslimšanas iespējamību un to novērst. Taču praktiski veselības pārbaudes daudzviet tiek veiktas formāli, tāpēc arodsaslimšanu skaits pieaug.

Bīstamo iekārtu uzraudzība

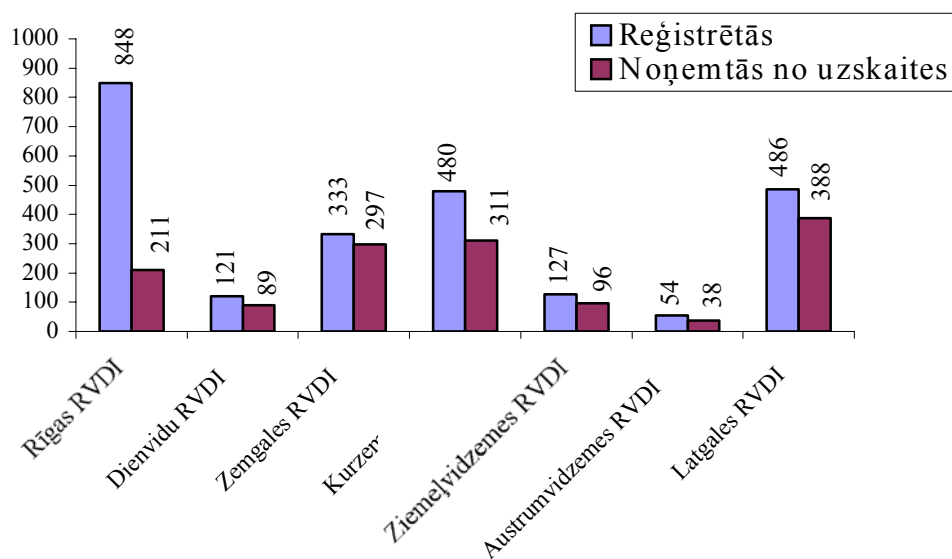
Veicot uzņēmumu apsekošanu, tika konstatēti pārkāpumi arī bīstamo iekārtu ekspluatācijā. 2004. gadā VDI saskaņā ar likumu “Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību” un LR MK noteikumiem Nr.129 “Bīstamo iekārtu reģistrācijas kārtība”, kā arī, pildot Valsts darba inspekcijas likumu, turpināja veikt bīstamo iekārtu reģistrāciju, pārreģistrāciju un bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzraudzību uzņēmumos, organizācijās un iestādēs.

VDI uzskaitē uz 2005. gada 1. janvāri ir 24487 bīstamās iekārtas.

Šā gada laikā reģistrētas 2449 bīstamās iekārtas, noņemtas no uzskaites 1430. 2004. gadā iekārtu skaits palielinājies par 1019 iekārtām.

Grafiks Nr.1

Reģistrētās un noņemtās no uzskaites bīstamās iekārtas 2004.gadā.

Kā problēmu bīstamo iekārtu uzraudzībā varētu atzīmēt to, ka valdītājs iekārtu reģistrē, bet paiet ilgs laiks, kamēr tiek izsniegta darbināšanas atļauja. Lai saņemtu darbināšanas atļauju, reģistrētai iekārtai ir jāveic ekspertu organizācijas tehniskā pārbaude, bet dažkārt liekas, ka valdītājs tīši vilcinās un bez inspektora atgādinājuma nesteidzas veikt tehniskās pārbaudes.

Pirmkārt, tas saistīts ar to, ka bīstamās iekārtas valdītājs ne vienmēr pēc reģistrācijas saprot, ka ir nepieciešama arī darbināšanas atļauja. Lai cīnītos ar šādiem pārkāpējiem, VDI ieviesta kontroles sistēma un inspektoriem ir dots uzdevums mēnesi pēc bīstamās iekārtas reģistrācijas, ja valdītājs pats neierodas pēc atļaujas, veikt pārbaudi uz vietas. Ja iekārta atrodas ekspluatācijā, valdītājs tiek saukts pie administratīvās atbildības. Bez tam, lai atrisinātu šo problēmu, jāpilnveido informācijas apmaiņa starp RVDI bīstamo iekārtu reģistratoriem. Pēc šādas informācijas saņemšanas katra RVDI pati varētu izvēlēties sev pieņemamu un izdevīgu variantu - kā nodrošināt ekspluatācijas atļauju izsniegšanu un precīzu kontroli par šī procesa realizāciju.

Nepieciešams atzīmēt, ka LR MK noteikumu Nr.518 “Spiedieniekārtu kompleksu tehniskās uzraudzības kārtība” 67. punkta prasība par to, ka spiedieniekārtu kompleksu pases, kas tiek lietotas līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai, reģistrējamas VDI līdz 2005.gada 1.janvārim, valstī nav pilnībā izpildīta. Vislielākās problēmas ir uzņēmumam SIA “Latvijas propāna gāze”, jo uzņēmumam ir jāveic liels darbs, lai sakārtotu dokumentāciju atbilstoši noteikumiem. Tātad inspektoriem 2005.gadā būs jāpanāk, lai šo bīstamo iekārtu grupu sakārtotu, kā to prasa MK noteikumi.

Veicot uzņēmumu apsekošanu, VDI vēltīja lielu uzmanību bīstamo iekārtu ekspluatācijas jautājumiem. 2004. gadā inspektori ir pārbaudījuši 3769 bīstamās iekārtas (*Tabula Nr.1*). Apsekošanas rezultātā apturēta bīstamo iekārtu darbība 132 gadījumos, kā arī 18 gadījumos par rupjiem pārkāpumiem bīstamo iekārtu lietošanā administratīvi sodītas uzņēmumu amatpersonas.

Tabula Nr.1

Informācija par bīstamo iekārtu pārbaudēm 2004.g.

Nr. p.k.	Bīstamo iekārtu nosaukums	Uzraudzībā esošo reģistrēto bīstamo iekārtu skaits	Apsēkoto bīstamo iekārtu skaits	Konstatēto pārkāpumu skaits bīstamo iekārtu ekspluatācijā	Novērsto pārkāpumu skaits bīstamo iekārtu ekspluatācijā
1.	CL - lifti	5266	472	48	40
2.	CK - kravas celtņi	6488	836	326	317
3.	CP - pacēlāji cilvēku celšanai	950	179	23	22
4.	CT - trošu gaisa piekarceļi ar kabīni (vagonu) pasažieriem;	1			
5.	CE - eskalatori un konveijeri	119	28		
6.	K - katliekārtas	1983	386	159	123
7.	S - spiedieniekārtas	6229	1062	167	157
8.	V - cauruļvadi	75	6	1	1
9.	RD - tehnoloģiskās iekārtas degvielas uzpildes stacijās	916	196	62	50
10.	RS - stacionāri rezervuāri un to grupas	2397	571	65	44
11.	L - metalurģijas tehnoloģiskās iekārtas	19			
12.	T - autotransporta līdzekļu iekārtas bīstamo kravu pārvadāšanai	23	12		
13.	A - publiskās atrakciju iekārtas	21	21	2	2
	Kopā:	24487	3769	853	756

Galvenie iemesli iekārtu darbības pārtraukšanai:

- bīstamās iekārtas nav reģistrētas VDI;
- nav veiktas iekārtu tehniskās pārbaudes – galvenokārt, LR MK noteikumu Nr. 85 “Kravas celtņu uzraudzības kārtība” prasību neievērošana;
- nav apmācīts personāls, kas ir rīkojuma Nr. 284 “Par bīstamo iekārtu apkalpojošā personāla apmācību, atestāciju un zināšanu pārbaudi” pārkāpums.

Papildus VDI veica bīstamo iekārtu reģistrācijas metodisko vadību. Sakarā ar izmaiņām likumā “Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību” un ar šo likumu saistītajos normatīvajos aktos tika aktualizēta VDI bīstamo iekārtu reģistrācijas instrukcija un tai pievienotie skaidrojumi, kā arī pārskatīti metodiskie norādījumi inspektoriem par bīstamo iekārtu lietošanas atļauju izsniegšanu un tehnisko uzraudzību.

Tādos gadījumos, kad, apsekojot uzņēmumus un objektus, inspektori konstatēja darbinieku veselībai un dzīvībai bīstamus un kaitīgus faktorus, tika pieņemts lēmums par šo **uzņēmumu, struktūrvienību vai objektu darbības apturēšanu**.

2004. gadā apturēti:

- 6 ražošanas iecirkņi, cehi;
- 172 iekārtas, mašīnas;
- 132 bīstamās iekārtas.

Jāatzīmē, ka atskaites periodā nav apturēts neviens uzņēmums. Šie rādītāji, salīdzinājumā ar 2003. gadu, ir samazinājušies, un līdz ar to var secināt, ka liela daļa darba devēju veic atbilstošas darbības, lai uzņēmumus, iecirkņus, cehus, iekārtas, mašīnas un bīstamās iekārtas sakārtotu atbilstoši darba aizsardzības normatīvo dokumentu prasībām.

140 gadījumos RVDI inspektori brīdinājuši par iespējamu darbības apturēšanu, ja netiks novērsti konstatētie pārkāpumi.

Ja darba devēji neņēma vērā inspektoru brīdinājumus, neievēroja pastāvošo darba aizsardzības un darba likumdošanas normatīvo aktu prasības, VDI inspektori sodīja pārkāpējus **administratīvā kārtā ar naudas sodu**. 2004. gadā par darba, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu pārkāpumiem tika sodīti 689 darba devēji – 496 darba tiesisko attiecību jomā un 193 darba aizsardzības jautājumos (no tiem 18 - par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību) - par kopējo summu Ls 52 381. Raksturīgākie pārkāpumi, par kuriem uzlikts sods, ir:

- darba likumdošanā - nodarbināšana bez darba līgumiem, jautājumi par darba samaksu, darba laika neievērošana;
- darba aizsardzības likumdošanā – nelaimes gadījumu neizmeklēšana, neapmācīta un neinstruēta personāla nodarbināšana, obligāto veselības pārbažu neveikšana, darba vides iekšējās uzraudzības neveikšana, bīstamo iekārtu tehnisko pārbažu neveikšana u.c..

Atskaites periodā iekasēti Ls 44 880, kas ir 86% no kopējās uzlikto naudas sodu summas. Ja sodu piedziņu veic tiesu izpildītājs, nomaksas laiks pagarinās.

VDI 2004. gada prioritātes

Kā VDI 2004. gada darbības prioritāte tika noteikta **iekšējās darba vides uzraudzības ieviešanas un tās veikšanas kvalitātes kontrole uzņēmumos** (LR MK noteikumi Nr. 379 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”). Tās mērķis - samazināt nelaimes gadījumu skaitu valstī par 5% un veicināt preventīvo pasākumu īstenošanu uzņēmumos darba drošības un arodveselības jomā.

Prioritātes mērķa sasniegšanai VDI tika veikta inspektoru apmācība par darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtību, darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanas prasībām uzņēmumos. Darba devējiem un darbiniekiem tika sniegtas konsultācijas. Eiropas nedēļas 2004 ietvaros tika organizētas informatīvās un inspicēšanas kampaņas būvniecības nozares uzņēmumos, kā arī veikta individuālo aizsardzības līdzekļu un iekārtu kontrole uzņēmumos atbilstoši likuma „Par atbilstības novērtēšanu” prasībām.

Prioritātes ietvaros RVDI apsekoja 3585 uzņēmumus, kuros tika pārbaudīta darba vides iekšējā uzraudzība. Var atzīmēt pārbaudēs biežāk konstatētos pārkāpumus:

- nav uzsākta darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas izveidošana;
- netiek sastādīti darba vides iekšējās uzraudzības plāni;
- nav novērtēti darba vides riska faktori;
- nav profesiju sarakstu, kurās ir īpaši darba apstākļi.

No apsekotajiem uzņēmumiem LR MK noteikumiem Nr. 379 atbilst 1328 jeb 37% uzņēmumu, neatbilst – 1330 jeb 37%, daļēji atbilst – 927 jeb 26%.

Lai veicinātu darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas izveidošanu uzņēmumos un panāktu LR MK noteikumu Nr. 379 ieviešanu pilnā apjomā, VDI amatpersonas organizēja seminārus, kā arī veica konsultatīvo darbu.

Kā atsevišķa prioritāte VDI darbā ir noteikta **nelegālās nodarbinātības** atklāšana, kad strādājošie tiek nodarbināti bez darba līgumu noformēšanas. 2004. gadā VDI patstāvīgi un ar VID, Finanšu policiju, Valsts un Municipālās policijas līdzdalību apsekojusi 823 uzņēmumus un atklājusi 409 darbiniekus, ar kuriem nebija noformētas darba tiesiskās attiecības. Par konstatētiem darba likumdošanas pārkāpumiem izsniegti rīkojumi un norādīti termiņi, kuros tie jānovērš. Rīkojumu izpildi pastāvīgi kontrolē VDI. Par nelegālu nodarbināšanu 201 darba devējs saukts pie administratīvās atbildības un sodīts ar naudas sodu kopsummā par Ls 16540 (*Tabula Nr.2*).

Pārskats par VDI mērķakcijām sakarā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu 2004. g.

Reģioni	Apsekoto uzņēmumu skaits	Rajons	Nodarbināto skaits bez darba attiecībām	Administratīvie sodi	
				sodu skaits	summa Ls
1	2	3	4	5	6
Austrumvidzemes RVDI					
	32	Alūksnes	7	3	180
	32	Balvu	4	3	120
	30	Gulbenes	2	3	150
	35	Madonas	1	1	50
Dienvidu RVDI	1	Aizkraukles	0	0	0
	45	Jēkabpils	1	4	170
	2	Ogres	3	2	130
Kurzemes RVDI	9	Kuldīgas	1	1	10
	48	Liepājas	20	13	975
	18	Saldus	23	4	290
	29	Talsu	1	1	70
	46	Ventspils	4	3	65
Latgales RVDI	45	Daugavpils	6	5	210
	19	Krāslavas	1	1	50
	13	Ludzas	1	1	10
	27	Preiļu	5	2	20
	20	Rēzeknes	2	2	180
Rīgas RVDI	17	Rīgas rajons	17	13	720
	144	Rīga	218	105	10910
	8	Jūrmala	34	8	940
Zemgales RVDI	34	Bauskas	2	1	140
	29	Dobeles	9	3	130
	32	Jelgavas	9	2	100
	15	Tukuma	6	2	100
Ziemeļvidzemes RVDI	10	Cēsu	10	5	250
	7	Valkas	0	0	0
	24	Limbažu	4	2	200
	52	Valmieras	18	11	370
Gadā KOPĀ :	823		409	201	16540

Visvairāk nelegāli nodarbināto strādnieku atklāti Rīgas pilsētā – 218 un Jūrmalā – 34, savukārt, Saldus, Liepājas, Valmieras un Rīgas rajonu uzņēmumos konstatēti attiecīgi 23, 20, 18 un 17 nelegāli nodarbinātie.

VDI darbu atviegloju kopēja datu bāzes izveide ar VID, Valsts uzņēmumu reģistru, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Nodarbinātības valsts aģentūru, VSAA, tā ļautu pastiprināt kontroli nodarbinātības jomā, nodrošināt savlaicīgu informācijas apmaiņu un samazināt nelegāli nodarbināto skaitu

2004. gada beigās tika pieņemts MK pasākumu plāns 2005. – 2009. gadam VDI administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu.

Preventīvā apsekošana

Veicot preventīvo uzņēmumu apsekošanu ārpus noteiktām prioritātēm, inspektori pārbaudījuši celtniecības, kokapstrādes, tirdzniecības, pārtikas pārstrādes uzņēmumus, izglītības un kultūras iestādes, kā arī siltummezglus, katlu mājas atbilstoši VDI apstiprinātajiem plāniem.

Izglītības iestādēs visbiežāk nepietiekoši tiek nodrošināta LR MK noteikumu Nr. 379 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību izpilde – telpas nav nodrošinātas ar pietiekošu ventilāciju, grīdas, logi un durvis ir sliktā tehniskā stāvoklī, ķīmijas kabinetos nav ierīkoti vai nedarbojas vilkmes skapji ķīmisko eksperimentu veikšanai, darbiniekiem neapmierinoši tiek veiktas obligātās veselības pārbaudes.

Apsekojot katlumājas un siltummezglus, kā raksturīgākos pārkāpumus var minēt - apmācības trūkumu darba aizsardzībā apkalpojošajam personālam, bieži nav nozīmēta atbildīgā persona par katliekārtām.

Daudzos uzņēmumos tika konstatēti darba normatīvo aktu pārkāpumi (virsstundu darbs, neapmaksātas virsstundas, darbs bez līgumiem u.c.) un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumi – nav apmācīti darba aizsardzības speciālisti, netiek veikta darba vides iekšējā uzraudzība, savlaicīgi netiek veiktas obligātās veselības pārbaudes, netiek izsniegti un lietoti individuālie aizsardzības līdzekļi u.c.. Konstatēto pārkāpumu novēršanai darba devējiem tiek izsniegti rīkojumi.

Sadarbībā ar Aģentūru, Eiropas nedēļas 2004 „Būvē droši” ietvaros tika organizēta darba drošības stāvokļa **inspicēšanas kampaņa** VDI reģionu uzraudzībā esošo teritoriju būvlaukumos (skat. sadaļu “Starptautiskā sadarbība”).

Lai veicinātu darba vides sakārtošanu uzņēmumos un valsts iestādēs, 2005. gadā jāturpina aktīvāk kontrolēt normatīvo aktu prasību ievērošanu, jāinformē darba devēji par jaunajiem darba un darba aizsardzības normatīvajiem aktiem, to izmaiņām un piemērošanu praksē. Lai veiksmīgāk noritētu minētās darbības, plašāk jāizmanto masu informācijas līdzekļi. Kopā ar sociālajiem un sadarbības partneriem jāorganizē konsultatīvi pasākumi darba devējiem un darbiniekiem.

Tirgus uzraudzība

Atbilstoši darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām (LR MK noteikumi Nr.186 “Noteikumi par mašīnu drošību”, LR MK noteikumi Nr.165 “Noteikumi par spiedieniekārtām un to kompleksiem”, LR MK noteikumi Nr.242 “Noteikumi par vienkāršajām spiedtvertnēm”, LR MK noteikumi Nr.74 “Prasības individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, to atbilstības novērtēšanas kārtība un tirgus uzraudzība”, LR MK noteikumi Nr.157 “Noteikumi par liftu un to drošības sastāvdaļu projektēšanas, ražošanas un liftu uzstādīšanas atbilstības novērtēšanu”, LR MK noteikumi Nr.235 “Noteikumi par maģistrālo cauruļvadu projektēšanu, būvniecību un atbilstības novērtēšanu”, LR MK noteikumi Nr.578 “Noteikumi par cilvēku pārvadāšanai paredzētām trošu ceļu iekārtām”, LR MK noteikumi Nr.234 “Noteikumi par transportējamām spiedieniekārtām”, LR MK noteikumi Nr.372 “Noteikumi par uzliesmojošu, sprādzienbīstamu un kaitīgu vielu uzglabāšanas rezervuāru projektēšanu, uzstādīšanu, atbilstības novērtēšanu un tirgus uzraudzību”),

VDI veic arī tirgus uzraudzību. Gandrīz katra uzņēmuma apsekošanas gaitā tika konsultēti pēc iespējas visi darba devēji un darba aizsardzības speciālisti tirgus uzraudzības jautājumos.

Tirgus uzraudzība visbiežāk tiek veikta, kontrolējot darbinieku nodrošinājumu ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. Bieži darbiniekiem izsniegtie individuālie aizsardzības līdzekļi nav marķēti ar "CE" marķējumu, tiem nav atbilstības deklarācijas, instrukcijas par to lietošanu un citas dokumentācijas atbilstoši to klasifikācijai, piemēram, joprojām atsevišķos lielos uzņēmumos strādājošiem tiek izsniegti nesertificēti darba cimdi, bez "CE" marķējuma, kuri saglabājušies uzņēmumu noliktavās no iepriekšējiem gadiem. Taču par jaunajām likuma prasībām šie uzņēmumi ir informēti, un jaunie aizsardzības līdzekļi tiek pirkti ar "CE" marķējumu.

Lai risinātu problēmas tirgus uzraudzības jomā, atskaites periodā liela vērtība tika pievērsta tieši informācijas izplatīšanai un izglītojošu pasākumu organizēšanai. Šādi pasākumi notika VDI ietvaros, kā arī darbojoties starptautiskajos projektos, piedaloties semināros, konferencēs un tematiskās izstādēs. Tika izplatīti bukleti par "CE" marķējumu, kā arī, organizējot konsultatīvos pasākumus, tika sniegta informācija par iekārtu atbilstības prasībām. Semināru dalībnieku uzmanība tika pievērsta uzņēmumiem, kas izmanto darba aprīkojumu. Šādos uzņēmumos jāveido tāda darba aprīkojuma saraksts, kas var radīt palielinātu risku nodarbināto drošībai un veselībai (LR MK noteikumu Nr. 526 84. punkts).

Lai novērstu rīkojumos norādītos pārkāpumus, lielākā daļa uzņēmumu izmantoja BO SIA "Lauksaimniecības tehnikas sertifikācijas un testēšanas centrs" pakalpojumus. Plašs skaidrojošais darbs tika veikts arī informatīvās un inspicēšanas kampaņas "Būvē droši!" laikā tieši būvniecības nozarē.

VDI amatpersonas apmeklēja izstādes, kurās tika eksponēti izstrādājumi (mašīniekārtas, vienkāršās spiedvertnes, spiedieniekārtu kompleksi, individuālie aizsardzības līdzekļi), lai informētu un brīdinātu izstāžu dalībniekus par sekām, kas var rasties, piedāvājot Latvijas iekšējā tirgū un ES valstīs izstrādājumus, kas neatbilst Latvijas normatīvajos aktos un ES direktīvās izvirzītajām obligātajām atbilstības prasībām. Gada laikā tika apmeklētas 9 izstādes un izveidotas 40 apmeklējumu kartes, kurās tika apkopota informācija par ražotājiem un izplatītājiem, kuru piedāvātā produkcija VDI amatpersonās radīja šaubas par to atbilstību obligātajām prasībām. Informācija tika izmantota apsekojumu plānu sagatavošanai, lai uz vietas pārbaudītu, vai piedāvātā produkcija atbilst normatīvo aktu prasībām.

Atskaites periodā, apsekojot uzņēmumus, kas nodarbojas ar mašīniekārtu ražošanu un izplatīšanu, tika konstatēti dažāda veida pārkāpumi - deklarācijas sastādītas pavirši; tehniskā dokumentācija netiek glabāta pie firmas, kas uzstādītāja liftu; importētām precēm deklarācijas un instrukcijas nav pārtulkotas valsts valodā; uzstādītāji pēc montāžas nav sagatavojuši deklarāciju par produkta atbilstību. Mašīniekārtu kontroli apgrūtinā tas, ka izplatītāji strādā izmantojot katalogus un pārstāvniecībās pats produkts nav apskatāms. Sadarbībā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru tika veiktas 7 individuālo aizsardzības līdzekļu tirdzniecības uzņēmumu pārbaudes.

Aktivitātes tirgus uzraudzības jomā atspoguļotas *Tabulās Nr.3, 4 un 5* :

Tabula Nr.3

Informācija par tirgus uzraudzību reglamentētajā sfērā

1. Apsekotās iestādes, uzņēmumi tirgus uzraudzības jomā-	kopā: - <u>1242</u>
2. Pārbaudītie individuālās aizsardzības līdzekļi -	kopā: - <u>7848</u>
3. Konstatēti pārkāpumi tirgus uzraudzības jomā-	kopā: - <u>813</u>
4. Uzliktie sodi tirgus uzraudzības jomā-	kopā: - <u>2</u>
5. Brīdinājumi un īslaicīgi aizliegumi izplatīt un lietot iekārtas un individuālās aizsardzības līdzekļus -	kopā: - <u>3</u>
6. Iekārtu un individuālo aizsardzības līdzekļu izplatīšanas un lietošanas pārtraukšanas gadījumi -	kopā: - <u>14</u>

Jaunu sertificējamu iekārtu, uz kurām attiecas likums

“Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību”, reģistrācijas dati

Nr.	Reģistrētas <u>jaunas</u> bīstamās iekārtas	Ar ES valstīs izdotiem sertifikātiem	Ar Latvijas sertifikācijas institūcijas sertifikātiem	Reģistrācijas atteikumi
1.	Spiedieniekārtas, tajā skaitā katliekārtas ar t° virs 110 °C	22/2	187/4	-
2.	Cilvēku pacelāji	61	19	-
3.	Lifti	-	145	-
4.	Rezervuāri uzliesmojošu, sprādzienbīstamu un indīgu vielu uzglabāšanai		34	-
5.	Transportējamās cisternas	3	1	-
6.	Maģistrālie cauruļvadi	-	-	-
	Kopā:	86	386	-

Tabula Nr.4

Dati par atklātajiem atbilstības prasību pārkāpumiem
(jaunas iekārtas un IAL saskaņā ar normatīviem, kas izdoti saistībā ar likumu “Par atbilstības novērtēšanu” un ES direktīvām)

Nr.	Piedāvāšana tirgū vai lietošana bez atbilstības apliecinājumiem ("CE" un citi marķējumi, instrukcijas, datu plāksnes, atbilstības deklarācijas, sertifikāti)	Pārkāpumu skaits	
		2004.g.	2003.g.
1.	Individuālās aizsardzības līdzekļi darba vietās	810	1434
2.	Individuālo aizsardzības līdzekļu piedāvāšana tirdzniecībā (tai skaitā VDI un Patērētāju tiesību aizsardzības centra kopējo pārbaužu rezultātā atklātie pārkāpumi)	50	51
3.	Darba mašīnas	109	102
4.	Spiedieniekārtas un to kompleksi	18	-
4.1.	- tajā skaitā konstatēti neregistrēti spiedieniekārtu kompleksi	2	-
5.	Vienkāršās spiedtvertnes	9	2
6.	Transportējamās spiedieniekārtas	4	-
6.1.	- tajā skaitā konstatētas neregistrētas cisternas	-	-
7.	Cilvēku pārvadāšanai paredzēti trošu ceļi, to drošības sastāvdaļas un apakšsistēmas	-	-
8.	Sprādzienbīstamā vidē lietojamās iekārtas un aizsardzības sistēmas	3	-
9.	Iekārtas, kas palielina troksni vidē ārpus telpām	2	-
10.	Sprāgstvielas un pirotehniskie izstrādājumi	-	-

Tabula Nr.5

VDI organizētie pasākumi tirgus uzraudzībā 2004. gadā.

Nr.p.k.	Pasākumi	2004.g.	2003.g.
1.	Pārbaudīti vai konsultēti uzņēmumi, kas piedāvā Latvijas iekšējā tirgū, izgatavo, montē, uzstāda individuālās aizsardzības līdzekļus vai iekārtas, kuru atbilstībai jābūt apliecinātai ar sertifikātiem, atbilstības deklarācijām un “CE” marķējumu	152	-
2.	Sniegtas konsultācijas uzņēmējiem vai iekārtu valdītājiem par iekārtu un individuālās aizsardzības līdzekļu atbilstības prasībām	703	696
3.	Lekcijas, semināri, metodiski materiāli VDI darbiniekiem kopā	47	38

Darba aprīkojuma un citu izstrādājumu tirgus uzraudzība ir jauns virziens inspektoru darbā ar savu specifiku, kāda līdz šim inspektoru praksē nav bijusi. 2004. gadā tika izveidota VDI tirgus uzraudzības atbalsta grupa un organizēti divi semināri. Ir pārliecība, ka tā būs atbalsts un palīgs tirgus uzraudzības jautājumu risināšanā, arī līnijas inspektoru kvalifikācijas paaugstināšanā.

Iesniegumu izskatīšana

Realizējot vienu no galvenajām VDI funkcijām - darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli, VDI amatpersonas likumā "Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās" noteiktajā kārtībā izskata fizisko un juridisko personu iesniegumus un sūdzības un sniedz rakstiskas atbildes.

Katru gadu pieaug VDI izskatīto darbinieku iesniegumu skaits. 2004. gadā tika izskatīti 3219 iesniegumi, 2003. gadā – 3042 (*Tabula Nr.6*).

Analizējot saņemto iesniegumu daudzumu pēc uzņēmumu darbības veidiem, nav iespējams nosaukt kādu konkrētu nozari, kura dominētu. Iesniegumi saņemti gan no tirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, gan no rūpniecības un pārstrādes uzņēmumiem. Iesniegumu daudzums palielinās, ja tiek pasludināta uzņēmuma maksātnespēja, jo tad uzņēmuma darbinieki lielā skaitā griežas VDI ar pretenzijām par neizmaksātām darba algām.

Vēl no sarunām ar iesniegumu sniedzējiem var secināt, ka iesniegumu skaita pieaugums vairāk ir saistāms ar nodarbināto pašapziņas pieaugumu un gatavību aizstāvēt savas likumīgās tiesības, nevis ar darba tiesisko attiecību reglamentējošo normu pārkāpumu pieaugumu. To apliecina arī uzņēmumu apsekojumos konstatētais.

Tabula Nr.6

Nr. p.k.	Izskatītie rakstiskie iesniegumi	Gadi		
		2004	2003	2002
I.	Darba likumdošanā kopā :	2805	2604	2227
	t.sk:			
	- par nodarbināšanu bez darba līguma	90	90	113
	- par darba līgumiem	223	163	142
	- par darba samaksu	1900	1754	1262
2.	Darba aizsardzības likumdošanā kopā :	247	246	205
3.	Par bīstamām iekārtām kopā :	11	8	28
4.	Pārējie kopā :	156	184	138
5.	Iesniegumi kopā :	3219	3042	2598

Pamatā visos iesniegumos ir izteikts lūgums, VDI aizstāvēt darbinieku darba tiesības: par aprēķina savlaicīgu nesaņemšanu un kompensācijām, atbrīvojot no darba; pretlikumīgu atlaišanu no darba u.c. darba tiesību jautājumiem, mazāk par darba aizsardzības jautājumiem.

Aktuāli ir jautājumi par virsstundu apmaksu un darba laika uzskaiti. Bieži uzņēmumu veiktā darba laika uzskaitē ir fiktīva – tabelēs tiek fiksēts normālais darba laiks, kaut arī darbinieki tiek nodarbināti daudz ilgāk. Problemātiski ir pierādīt šādas situācijas, virsstundu darbs netiek dokumentēts, un darba devēji apgalvo, ka normālais darba laiks netiek pārsniegts. Faktiski vienīgie, kas varētu apliecināt, ka darbinieks darba vietā atrodas nevis 8 stundas, bet gan ilgāk, ir viņa darba biedri. Situācijā, kad ir augsts bezdarba līmenis, ir grūti pārliecināt strādājošos aizstāvēt savas tiesības un apstiprināt, ka darba laika uzskaitē tiek falsificēta. Bet var arī konstatēt, ka darba devēji, noslēdzot darba līgumus, nepietiekami skaidro darbiniekiem Darba likuma normas un līguma nosacījumus. Darbinieki bieži uzskata, ka, strādājot vairāk kā 8 stundas dienā, viņi tiek nodarbināti virsstundu darbā, neskatoties uz to, ka līgumā vienojušies par summēto darba laiku.

Tātad darbinieks faktiski neizprot, kas ir summētais darba laiks, un arī darba devējs to nav pienācīgi izskaidrojis.

Pamatojoties uz neskaitāmām sūdzībām un pārpratumiem attiecībā uz darba laika organizāciju un attiecīgi arī darba samaksu izglītības un ārstniecības iestādēs, tika sagatavots un nosūtīts pieprasījums Izglītības un zinātnes ministrijai, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai un Veselības ministrijai ar lūgumu sniegt jēdzienu “slodze” un “likme” juridisko skaidrojumu un piemērošanas praksi. Risinājumu pagaidām izdevās atrast tikai ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju.

Izskatot iesniegumus par atbrīvošanu no darba, VDI rīcība ir stipri ierobežota. Konstatējot atbrīvošanas procedūras pārkāpumus vai nepilnības, VDI nav pilnvaru uzlikt par pienākumu atjaunot darbā nepamatoti vai nepareizi atbrīvotu darbinieku. Tādās situācijās inspektori izskaidro darba devējam, kādas sekas var iestāties, ja nav ievērota Darba likumā noteiktā atbrīvošanas kārtība, un iesaka pašiem novērst pieļautās kļūdas. Atsevišķos gadījumos darba devējs inspektora ieteikumu ņem vērā un atjauno darbinieku darbā.

Cēlonis šīm problēmām ir darba strīdu risināšanas mehānismu neefektivitāte mūsu valstī. Piemēram, darbinieki savu problēmu risināšanai praktiski ļoti maz izvēlas citas likumdošanā noteiktās tiesības - izvēlē savus pārstāvjus, uzticības personas, apvienoties arodbiedrībās, slēgt koplīgumus, kā arī ievēlēt strīdu komisijas, bet galējās situācijās cer ar VDI represīvo metožu palīdzību atrisināt savas problēmas. Tas, acīmredzot, skaidrojams ar iedzīvotāju lielākās daļas slikto ekonomisko stāvokli, jo izrādot likumā atļautās aktivitātes un iniciatīvu, darbinieki baidās zaudēt kaut minimālos, bet esošos ienākumu un iztikas avotus.

VDI ir viena no iestādēm, kas sniedz bezmaksas konsultācijas darba devējiem un darbiniekiem par darba tiesisko attiecību normatīvo aktu prasībām. Līdz ar to iesniegumu izskatīšana, konsultatīvais darbs ar apmeklētājiem, informācijas sniegšana pa telefonu ir galvenie VDI juristu darbības virzieni. Veicot uzskaiti, konstatējām, ka 2004.gadā vidēji ir atbildēts uz 29 415 telefona zvaniem.

Uzdotajiem jautājumiem ir izteikts sezonas raksturs. Tuvojoties vasaras sezonai, galvenie jautājumi ir par atvaļinājuma piešķiršanas un aprēķināšanas kārtību, par pusaudžu nodarbināšanu vasaras sezonā. Tuvojoties svētku dienām, aktualizējas jautājumi par to apmaksas kārtību. Joprojām ir daudz jautājumu par bērnu kopšanas atvaļinājumiem. Nemainīgi aktuāls ir jautājums par vidējās izpeļņas aprēķināšanas kārtību, summētā darba laika piemērošanu atsevišķām darbinieku kategorijām, tā uzskaites īpatnības.

Konsultāciju sniegšanas un apmeklētāju pieņemšanas laikā tika atrisināta liela daļa radušos konfliktsituāciju starp darbiniekiem un darba devējiem un iesniegumi netika iesniegti.

Nepieciešams arī turpināt VDI konsultatīvo darbu ar darba devējiem un darbiniekiem, lai darba devēji labāk zinātu savus pienākumus un darbinieki savas tiesības.

Atskaites periodā VDI amatpersonas izskatīja:

- 26 sūdzības par inspektoru pieņemtajiem lēmumiem par administratīvā soda uzlikšanu, no kuriem 20 lēmumi atstāti spēkā, jo inspektoru pieņemtie lēmumi bija pamatoti, 3 lēmumi atcelti un nodoti jaunai izskatīšanai;
- 15 sūdzības par inspektoru izsniegto rīkojumu vai to atsevišķu punktu atcelšanu, no kurām, septiņos gadījumos inspektora prasības tika atstātas spēkā, viens rīkojums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai;
- 23 sūdzības par izmeklēta nelaimes gadījuma akta vai atzinuma atcelšanu, no kurām, divos gadījumos inspektoru sastādītie akti tika atcelti un lietas nodota jaunai izskatīšanai (*Tabula Nr. 7*).

Nr. p.k.	Administratīvie akti	Skaits kopā	Lēmumi (sodi)	Rikojumi	Citi
1.	VDI vadītājam pārsūdzētie administratīvie akti	64	26	15	23
	t.sk.				
	atstāti spēkā	45	20	7	18
	pilnībā atcelti	6	3	1	2
	daļēji atcelti	13	3	7	3
2.	Tiesai pārsūdzētie administratīvie akti	32	19	6	7
	t.sk.				
	atstāti spēkā	16	9	2	5
	pilnībā atcelti	3	2		1
	daļēji atcelti	1		1	
	lēmumi vēl nav pieņemti, atrodas lietvedībā tiesā	12	8	3	1

2004. gadā saskaņā ar tiesu pieprasījumiem vai pēc Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.² panta tika sagatavoti un tiesām nosūtīti 32 materiāli. Atskaides periodā VDI amatpersonas sagatavoja un iesniedza prokuratūrai 8 materiālus par darba devēja pārkāpumiem.

Piemēram, Jelgavas pilsētas un rajona policijas pārvaldei (turpmāk tekstā Jelgavas PRPP) nosūtīti materiāli par iespējamo parakstu viltošanu. Jelgavas PRPP pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt krimināllietu, jo nav konstatēts noziedzīga nodarījuma sastāvs. Šāds lēmums inspekcijas izpratnē bija nepamatots, jo no lēmuma bija redzams, ka policijas inspektors faktiski nebija saņēmis paskaidrojumus no personas, kas, iespējams, bija parakstus viltojusi, nebija izņemts neviens dokuments ekspertīzes nozīmēšanai. Jurists sagatavoja sūdzību par Jelgavas PRPP lēmumu, kuru Jelgavas pilsētas virsprokurors atcēla kā nepamatotu.

Rēzeknes rajona virsprokuroram tika iesniegtas 2 sūdzības par policijas atteikumu ierosināt krimināllietu. Policija nebija izvērtējusi darba devēja pieļautos pārkāpumus, bet tikai vadījusies pēc mutiskiem paskaidrojumiem par darbinieka neuzmanību un vainu. Pēc lietas nosūtīšanas atkārtotai izmeklēšanai, saņemts policijas atteikums ierosināt krimināllietu, tomēr daudz kvalitatīvāks, ar visu atbildības aspektu izvērtējumu. Pēc atteikuma ierosināt krimināllietu, uzņēmumu atbildīgās amatpersonas sauktas pie administratīvās atbildības.

Gulbenes policijas pārvaldē tika iesniegta materiālu pakete par iespējamo dokumentu viltošanu Gulbenes rajona uzņēmumos (viltotas darba laika uzskaites tabeles un darbinieku paraksti algu sarakstos). Tika saņemts atteikums ierosināt krimināllietu nozieguma sastāva trūkuma dēļ.

No lietu materiāliem redzams, ka gan policijas, gan prokuratūras darbiniekiem ir nepietiekošas zināšanas par darba aizsardzības un darba drošības jautājumiem. Netiek izprasti jautājumi par iekārtu drošību un darba devēju pienākumiem drošu darba apstākļu nodrošināšanā. Atteikumos ierosināt krimināllietu figurē tādi pamatojumi kā - "valsts nav izstrādājusi darba drošības instrukciju", uz ko pamatojoties darba devējs atbrīvots no jebkādas atbildības. Uzskatām, ka 2005. gadā būtu nepieciešams šo jautājumu aktualizēt, ņemot vērā lielo negadījumu skaitu darbā, un organizēt sanāksmi ar LR Iekšlietu sistēmas darbiniekiem.

Zvērinātiem tiesu izpildītājiem nosūtīti 46 lēmumi par administratīvā soda piedziņu piespiedu kārtā. Lēmumi tiek nosūtīti konkrētam tiesu izpildītājam, atbilstoši iecirkņu sadalījumam.

Atbilstoši Valsts darba inspekcijas likuma 3. pantam un LR MK noteikumiem Nr. 293 "Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība", VDI veic vienotu reģistrācijas

uzskaiti **par nelaimes gadījumiem darbā**. Nelaimes gadījumus, kuros cietušie ieguva smagus miesas bojājumus vai gāja bojā, izmeklē VDI amatpersonas.

Nelaimes gadījumu izmeklēšana notiek ar mērķi:

- noskaidrot nelaimes gadījuma cēloņus, lai turpmāk tos novērstu;
- veicināt darba aizsardzības pasākumu realizēšanu;
- noteikt personas, kuras pieļāvušas darba aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus;
- noformēt nepieciešamos dokumentus, lai nodrošinātu darbiniekam normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas.

Inspektori atskaites periodā veica 346 nelaimes gadījumu izmeklēšanu, sastādīja 304 aktus un 42 atzinumus. No kopējā nelaimes gadījumu skaita 3 gadījumos (7 %) cieta darbinieki, kuriem nebija noformēts darba līgums.

Saņemot no uzņēmumiem aktus par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem, inspektora uzdevums ir tos pārbaudīt, analizējot noteiktos nelaimes gadījuma cēloņus un pasākumus to novēršanai.

Analizējot aktus par nelaimes gadījumiem darbā, konstatētas sekojošas nepilnības:

- nesaprotami, ļoti īsi nelaimes gadījumu apraksti, kas neatspoguļo notikumu secību un būtību;
- konstatētie nelaimes gadījumu cēloņi ir neloģiski vai tie vispār nav uzrādīti;
- nav noteiktas vai nepareizi norādītas atbildīgās personas, kas pieļāvušas normatīvo aktu pārkāpumus, kuru rezultātā noticis nelaimes gadījums;
- nav norādīti nelaimes gadījuma cēloņu novēršanas pasākumi;
- nav norādīti darba vides bīstamie vai kaitīgie faktori;
- nav loģiskas sakarības starp darba vides riska faktoriem, kas izraisījuši nelaimes gadījumu, cēloņiem un pasākumiem;
- nav aizpildītas atsevišķas akta par nelaimes gadījumu darbā iedaļas, kā to prasa LR MK noteikumi Nr. 293 (NACE kods, ķermeņa daļas, veselības traucējuma kodi, profesiju kodi).

Šo nepilnību cēlonis ir darba aizsardzības speciālistu trūkums uzņēmumos vai arī darba aizsardzības speciālists uzņēmumā ir, bet viņam trūkst darba aizsardzības zināšanu pietiekošā līmenī.

Ja aktā par nelaimes gadījumu darbā ir konstatētas nepilnības, darba devējam tiek dots rīkojums aktu pārstrādāt līdz konkrētam termiņam. Tādā veidā, kontrolējot nelaimes gadījuma izmeklēšanas un akta noformēšanas kvalitāti, VDI nodrošina darbiniekiem iespēju savlaicīgi saņemt normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas.

Nēmot vērā augstāk minēto, šis darbs dod iespēju RVDI kvalitatīvāk plānot preventīvo darbu uzņēmumos.

VDI izveidojusies laba sadarbība ar VSAA un policiju. Tas palīdzēja atklāt slēptos nelaimes gadījumus darbā. Nereti informāciju par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā VDI saņēma arī no masu informācijas līdzekļiem un medicīnas iestādēm. Darba devēji bija spiesti nopietnāk un aktīvāk iesaistīties preventīvo pasākumu veikšanā darba aizsardzības jomā un darba aizsardzības sistēmas izveidē uzņēmumos, lai samazinātu vai novērstu riska faktorus darba vietās.

Atskaites periodā, pateicoties VDI inspektoru aktīvai darbībai un augstākminētajai sadarbībai, atklāti 26 slēptie nelaimes gadījumi.

Divu gadu laikā (2003. un 2004. gadā) PHARE programmas projekta ietvaros notika 3 semināri par Eiropas statistikas par nelaimes gadījumiem darbā (turpmāk tekstā **ESAW**) metodoloģijas ieviešanas metodēm un prasībām. Pirmajā seminārā 2003. gadā LR Centrālajā statistikas pārvaldē (turpmāk tekstā **LR CSP**) uzstājās eksperts, kurš izklāstīja citu Eiropas valstu pieredzi darbā ar ESAW metodoloģiju, kā arī norādīja tās mērķi - ieviest visās Eiropas valstīs vienotu pieeju nelaimes gadījumu uzskaitē. Otrs seminārs tika rīkots VDI inspektoriem, lai iepazīstinātu inspektorus ar izstrādāto ESAW metodoloģiju, tās ieviešanas prasībām un metodēm. 2004. gada sākumā notika darbs pie LR CSP un *Eurostat* pilotprojekta “Veselība un drošība darbā”

realizācijas. VDI sagatavoja datus par 2003. gada 1. pusgadā notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā, kuri tika nosūtīti *Eurostat*. Jāpiemin, ka 2004. gadā Slovākijā notikušajā *Eurostat* pilotprojekta “Veselība un drošība darbā” noslēguma konferencē, kurā piedalījās arī Latvijas VDI pārstāvis, tika augstu novērtēta VDI darbinieku sagatavotā datu bāze un tās apraksts par 2003. gada 1. pusgadu.

Lai paaugstinātu nelaimes gadījumu izmeklēšanas un dokumentu sagatavošanas kvalitāti atbilstoši ES prasībām, VDI 2005. gadā plāno:

- turpināt darbu pie ESAW metodoloģijas 3. fāzes ieviešanas;
- organizēt seminārus par nelaimes gadījumu darbā analīzi, lai turpinātu apmācīt inspektoros ESAW metodoloģijas ieviešanai pilnā apjomā;
- turpināt konsultatīvo darbu ar darba devējiem, informējot par nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtības prasībām un metodēm;
- turpināt sadarboties ar masu informācijas līdzekļiem, informējot par nelaimes gadījumiem, to cēloņiem, analīzes rezultātiem, kā arī par darba devēju un darbinieku pienākumiem un tiesībām attiecībā uz nelaimes gadījumu izmeklēšanu un preventīvo darbu šajā jomā;
- organizēt seminārus uzņēmumos darba aizsardzības speciālistiem par nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtību.

2004. gadā VDI reģistrēja 2 bīstamo iekārtu avārijas (*Tabula Nr.8*). Avāriju rezultātā bojā gāja 3 darbinieki. Attiecīgi 2003. gadā notika 9 bīstamo iekārtu avārijas.

Tabula Nr.8

Nr. p.k	Avārijas datums	Rajons, uzņēmuma nosaukums	Avarējusī bīstamā iekārta	Avārijas cēlonis	Avārijas sekas
1.	27.02.2004	Rīga, SIA “Rīgas centrālais termināls”	Portālceltnis	Darba drošības instrukciju neievērošana; trūkumi darba organizācijā	1 darbinieks gāja bojā
2.	12.08.2004	Rīga, SIA “KOMPRIO”	Hidrauliskais pacelājs	Darba tehnoloģiju neievērošana; darbs alkohola reibumā; trūkumi darba organizācijā	2 darbinieki gāja bojā

IV Valsts darba inspekcijas konsultatīvais darbs

VDI veic plašu konsultatīvo darbu, lai Latvijas darba devēji un darbinieki labāk zinātu un izprastu savus pienākumus un tiesības. 2004. gadā kopā notikuši 387 **konsultatīvie pasākumi** (plānoti – 166). Konsultatīvie semināri darba devējiem, speciālistiem un darbiniekiem tika organizēti kokapstrādē, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, izglītībā u.c. nozarēs. Lielais informatīvo pasākumu skaits izskaidrojams ar darba devēju un darbinieku pieaugošo interesi par jauno likumdošanas aktu darba aizsardzībā un Darba likuma prasību skaidrojumiem. Konsultatīvais darbs tiek veikts arī, apsekojot ikvienu uzņēmumu un izskaidrojot darba devējiem un darba aizsardzības speciālistiem prasības, kuras noteiktas jaunajos darba, darba aizsardzības, bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības, kā arī tirgus uzraudzības jomas normatīvajos aktos. Īpaša uzmanība tiek pievērsta darba vides iekšējās uzraudzības kārtībai uzņēmumos un darba vides risku novērtēšanai, kā arī obligāto veselības pārbažu rezultātiem. Liels darba devēju un citu interesentu konsultēšanas darbs tiek veikts inspektoru pieņemšanas dienās katrā rajonā, kā arī sniedzot informāciju pa tālruni. Tā kā ne visi darba devēji zina un ievēro galvenos darba aizsardzības normatīvos aktus (Darba likums, Darba aizsardzības likums un LR MK noteikumi Nr. 379 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” u.c.), VDI paaugstinājusi prasības darba devējiem minēto likumdošanas aktu ievērošanā, kā arī izplatījusi informatīvos materiālus par to prasību ieviešanu praksē.

Rīgā un Rīgas rajonā noticis 191 informatīvi - konsultatīvais pasākums. Inspektori organizējuši 37 (plānoti 30) seminārus par darba un darba aizsardzības likumdošanas jautājumiem, piedalījušies valsts līmenī organizētās konferencēs, t.sk. darba devēju rīkotajās informācijas dienās. Rīgas RVDI amatpersonas 2004. gadā piedalījās Latvijas jaunatnes padomes, kura apvieno 37 jaunatnes organizācijas, organizētajā projektā “Zini savas tiesības darba tirgū”.

Konsultatīvais darbs par darba un darba aizsardzības likumdošanu tika veikts arī Latgales, Kurzemes, Ziemeļvidzemes, Austrumvidzemes, Zemgales, Dienvidu RVDI pārziņā esošo rajonu darba devējiem un darbiniekiem.

Lai nodrošinātu atgriezenisko saiti ar darba devējiem, kā arī iegūtu plašāku informāciju par darba aizsardzības jomas normatīvo aktu prasību ieviešanu ietekmējošiem faktoriem, VDI 2004. gadā organizēja **darbinieku un darba devēju aptaujas**. Piemēram, Dienvidu RVDI veica aptaujas par to, kā uzņēmumos tiek pielietots Darba likums un Darba aizsardzības likums, MK noteikumi Nr. 379 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”. Apsekojot uzņēmumus, no 30 aptaujātajiem darba devējiem tikai 10 darba devēji pārzināja jaunos normatīvos aktus, kuri reglamentē darba aizsardzības jomu.

Jau 2003. gadā Austrumvidzemes RVDI tika nolemts, ka, organizējot konsultatīvos pasākumus, būtu nepieciešams veikt arī klausītāju anketēšanu, lai iegūtu informāciju par pasākumu lietderību un visvairāk interesējošiem jautājumiem. Klausītāju anketēšana tika turpināta arī 2004. gadā. No aizpildītajām anketām tika iegūta svarīga informācija, kura palīdzēs kvalitatīvāk plānot preventīvo darbu:

- darba devēji interesējas par Darba likumu, tā pantu praktisku pielietošanu, par instrukciju izstrādāšanas kārtību;
- darba devēji vairāk izmanto VDI interneta mājas lapā atrodamo informāciju;
- būtu vēlams, ka konsultatīvie pasākumi pēc iespējas tiktu organizēti vienas nozares pārstāvjiem, tad notiktu arī savstarpēja pieredzes apmaiņa;
- valsts un pašvaldību iestādēm ir nepietiekošs finansējums likuma ieviešanai praksē.

Anketās ir minēti arī citi ieteikumi un atsauksmes, kuras cenšamies ņemt vērā savā turpmākajā darbībā.

Sakarā ar jauno darba aizsardzības normatīvo likumdošanas aktu stāšanos spēkā un, lai panāktu pilnīgāku darba devēju, darbinieku un sabiedrības informētību, VDI 2004. gadā turpināja konsultatīvo darbu, lai veicinātu **jauno normatīvo aktu ieviešanu** uzņēmumos. Jāatzīmē, ka jauno

normatīvo aktu ieviešanas nepieciešamības un būtības izskaidrošana darba devējiem un darbiniekiem prasa inspektoriem papildu laiku jau tā saspringtajā darba grafikā. Bez tam inspektori izmanto dažādus seminārus, konsultācijas, kā arī masu informācijas līdzekļus, lai informētu par jaunpieņemtajiem likumdošanas aktiem darba devējus un skaidrotu nepieciešamību tos ieviest praksē. Arī veicot profilaktiskās pārbaudes, inspektori izsniegtajos rīkojumos darba devējiem norāda uz nepieciešamību ievērot jauno normatīvo aktu prasības un nosaka termiņu šo prasību izpildei.

Lai izskaidrotu jaunpieņemtos normatīvos aktus un palīdzētu tos ieviest praksē, VDI izplata VSAA nelaimes gadījumu darbā un arodslimību preventīvā plāna ietvaros izdotos skaidrojošos bukletus un citus informatīvos materiālus. Informāciju ir iespēja saņemt arī VDI interneta mājas lapā.

Jaunos normatīvos aktus darba devēji vai darba aizsardzības speciālisti saņem arī, apgūstot zināšanas darba aizsardzībā rajonos esošajās apmācību firmās. Tomēr jāuzsver darba devēju pasivitāte jauno likumdošanas aktu ieviešanā uzņēmumā, kā arī attiecīgo speciālistu trūkums uzņēmumos, kuri varētu šo darbu organizēt un kontrolēt.

Lai turpmāk panāktu ātrāku jaunpieņemto darba aizsardzības normatīvo aktu ieviešanu praksē, VDI turpinās konsultatīvo un izskaidrošanas darbu ar darba devējiem, lai tiktu ievēroti spēkā esošie likumdošanas akti darba aizsardzībā.

V Sadarbība ar valsts, pašvaldības institūcijām un sabiedriskām organizācijām

Lai nodrošinātu efektīvu darbību, ir svarīgi uzlabot un nostiprināt sadarbību ar citām valsts institūcijām. VDI, atbilstoši noslēgtiem sadarbības līgumiem, sadarbojas ar 10 valsts un 5 nevalstiskām institūcijām.

Atskaites periodā visaktīvākā sadarbība notika ar **Valsts ieņēmumu dienestu**. VDI amatpersonas kopīgi vai pēc informācijas saņemšanas no VID (tajā skaitā no Finanšu policijas) apsekojušas 717 uzņēmumus, kuros konstatēti darba, darba drošības, darba higiēnas pārkāpumi, un darba devējiem izsniegušas rīkojumus pārkāpumu novēršanai. Atklāti 292 gadījumi, kad darbinieki bija nodarbināti bez darba līguma noformēšanas, un par šo pārkāpumu administratīvi sodīts 161 darba devējs kopsummā par Ls 11780. Visvairāk “melnā darba” strādnieku atklāts Rīgas pilsētā, Saldus, Liepājas, Dobeles, un Valmieras rajona uzņēmumos.

Aktīva sadarbība ar VID 2004. gadā notikusi Rīgā, Valmieras, Liepājas, Saldus, Dobeles, Jelgavas u.c. rajonos. Organizējot kopējus reidus, jāizvērs aktīvāka sadarbība Ogres, Bauskas, Kuldīgas, Limbažu, Valkas rajonā.

Jāatzīmē, ka ar 2005. gada 1. janvāri nav spēkā VDI un VID Sadarbības līgums. VDI izstrādāja jaunā Sadarbības līguma projekta variantu, kura saskaņošana un parakstīšana paredzēta 2005. gadā.

Sadarbību apgrūtinā tas, ka, pamatojoties uz likuma “Par Valsts ieņēmumu dienestu” 21. panta pirmo daļu, un saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22. panta pirmo un otro daļu, VDI nav iekļauta to institūciju sarakstā, kurām VID var izpaust informāciju par nodokļu maksātāju.

2004. gadā reģionālās VDI, atbilstoši noslēgtajam sadarbības līgumam, turpināja sadarbību ar **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru**. Informācijas apmaiņa ļāva reģionālajās VDI salīdzināt datus par reģistrētajiem nelaimes gadījumiem darbā ar iesniegtiem nelaimes gadījumu aktiem VSAA, tādējādi atklājot slēptos nelaimes gadījumus (slēptais nelaimes gadījums ir nelaimes gadījums darbā, par kuru darba devējs nav sastādījis aktu, kas ir nelikumīgi). Informācijas apmaiņas rezultātā reģionālās VDI saņēma informāciju par darba nespējas dienu skaitu un izmaksātās atlīdzības lielumu pēc darba nespējas lapu “B” daļas. Tādā veidā atskaites periodā tika atklāti 26 slēptie nelaimes gadījumi – visvairāk Rīgas RVDI – 8, Kurzemes RVDI – 6. Par konstatētajiem faktiem darba devējs tika saukts pie administratīvās atbildības. Visas RVDI atzīst, ka sadarbība ar VSAA ir lietderīga un tā ir jāturpina.

Sadarbība ar **Izglītības valsts inspekciju** (turpmāk tekstā **IVI**) RVDI notiek informācijas apmaiņas jomā un, rīkojot kopīgus izglītības iestāžu apsekojumus pirms kārtējā mācību gada. Austrumvidzemes RVDI amatpersonas rīkoja semināru mācību iestāžu vadītājiem darba likumdošanas jautājumos. Rīgas RVDI amatpersonas piedalījās IVI rīkotajā konferencē, kurā skolu direktoriem tika izskaidrotas darba likumdošanas normatīvo aktu prasības. Jāatzīmē, ka līdz šim brīdim nav izstrādāta nelaimes gadījumu ar izglītojamiem izmeklēšanas, uzskaites un informēšanas kārtība, kaut gan 2004. gada septembrī Izglītības un zinātnes ministrija izveidoja darba grupu šāda dokumenta izstrādāšanai.

RVDI sadarbība ar **Valsts sanitāro inspekciju** (turpmāk tekstā **VSI**) notiek savstarpējās informācijas apmaiņas līmenī. RVDI, saņemot iesniegumus no VSI par nepieciešamību pārbaudīt uzņēmumus, veic uzņēmuma apsekošanu. 2004. gadā sakarā ar darba apstākļiem un ķīmisko produktu marķēšanas un iepakojšanas kārtības neievērošanu tika pārbaudīti uzņēmumi Gulbenes, Madonas, Alūksnes, Ludzas u.c. rajonos. Rīgā pārbaudīti no VSI saņemtie iesniegumi par iedzīvotāju sūdzībām attiecībā uz nepietiekošu ventilāciju dzīvojamās ēkās, kurās darbu veic arī uzņēmumi. Atsevišķos gadījumos RVDI amatpersonas informēja VSI par konstatētiem pārkāpumiem sanitāro normu neievērošanā.

Sadarbība ar A/S “**Latvijas valsts meži**” struktūrām paredzēta savstarpējās informācijas apmaiņas jomā, uzsākta nesen. Zemgales RVDI amatpersona kopā ar mežniecības pārstāvjiem piedalījies vairāku cirsmu apsekošanā Valgundes pagastā. Kopīgi reidi tika organizēti Austrumvidzemes RVDI atsevišķos rajonos, kuros notikuši meža darbi.

Sadarbība ar **Nodarbinātības valsts aģentūru** (turpmāk tekstā NVA) notikusi visos rajonos gan informācijas apmaiņas formā, gan kopīgi apsekojot uzņēmumus un darba vietas, kurās bija paredzēta darba prakses vai subsidēto darba vietu izveidošana bezdarbnieku apmācībai. Tāpat tika apsekoti arī uzņēmumi, kuros bija paredzēts nodarbināt jauniešus prakses laikā, pirmspensijas vecuma personas, kā arī darba vietas, kurās nodarbinās invalīdus pēc valsts atbalsta programmas, lai pārbaudītu darba drošības stāvokli. Par pārbaudītām darba vietām NVA tika iesniegti attiecīgi atzinumi. Šis darbs ir pieskaitāms pie inspekcijas ārkārtas aktivitātēm. Atsevišķos rajonos tika pārbaudīts, vai bezdarbnieki netiek nodarbināti un papildus nesāņem atalgojumu. Šādi gadījumi netika konstatēti. Notiek informācijas apmaiņa par ārvalstnieku nodarbinātību. Sadarbība vēl ir jāpilnveido, jo ne visos rajonos tā ir pietiekoši aktīva.

Sadarbība ar **Valsts būvinspekciju** notiek epizodiski informācijas apmaiņas jomā. VDI amatpersonas ir sniegušas informāciju par biežāk konstatētiem pārkāpumiem būvobjektos būvinspektoru sanāksmē. Ventpils rajonā tika rīkotas kopīgas akcijas un apsekoti vairāki uzņēmumi, pārbaudot darba aizsardzības stāvokli būvobjektos. Aktīva sadarbība ir izveidojusies ar Gulbenes būvvaldi un Rīgas būvinspekciju, kuras sniegušas informāciju par dažādiem būvobjektiem.

Sadarbība ar **Patērētāju tiesību aizsardzības centru** notiek epizodiski, savstarpējās informācijas apmaiņas un konsultāciju veidā par abpusēji interesējošiem jautājumiem.

Sadarbība ar **Ugunsdzēsības un glābšanas dienestu** RVDI notiek reti, izņemot Kurzemes RVDI, kur šī dienesta pārstāvji piedalījās VDI organizētajās kompleksajās pārbaudēs Liepājas, Saldus un Kuldīgas rajonā. Saldus un Kuldīgas rajonā kopīgi apsekota lielākā izglītības iestāžu daļa.

Regulāra sadarbība notiek ar rajonu un pilsētu **pašvaldībām**, inspekcijas darbiniekiem tiekoties ar rajonu un pilsētu pašvaldību vadītājiem un informējot rajonu un pagastu pašvaldību amatpersonas par darba aizsardzības stāvokli rajonā un pagastā, kā arī sniedzot konsultācijas darba aizsardzības jautājumos. Austrumvidzemes RVDI amatpersonas piedalās iknedēļas rajonu pašvaldību sanāksmēs, kur sniedz informāciju par VDI kompetencē esošiem jautājumiem. Īpaša uzmanība tika pievērsta pagastos atrodošos bīstamo iekārtu drošībai. No pagastu pašvaldību vadītājiem inspektori ieguvuši papildu informāciju par uzņēmumiem, kuri veic darbību to teritorijā. Sadarbojoties ar Rēzeknes pilsētas domi, tika organizēts seminārs jauniešiem “Par bērnu un jauniešu nodarbināšanu”, kurā tika apspriests jautājums par darba aizsardzības stāvokli mazajās lauku skolās. Gan Kuldīgas rajona padomē, gan Kuldīgas rajona pagastu sadarbības padomē inspektori piedalījušies semināros par darba aizsardzības jautājumiem. Notikusi informācijas apmaiņa ar Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta darbiniekiem. Visos rajonos inspekcijas amatpersonas uzturējušas saikni ar pašvaldībām, regulāri apmainoties ar interesējošo informāciju un sniedzot konsultācijas darba likumdošanas jautājumos.

RVDI izveidojusies atzīstama sadarbība ar vietējām **polīcijas pārvaldēm**. Jāatzīmē, ka sadarbība ar rajonu polīcijas pārvaldēm ir uzteicama, jo nav zināmi gadījumi, kad polīcijas darbinieki atteiktu palīdzību inspekcijas amatpersonām dažādu darba jautājumu risināšanā. Polīcijas darbinieki piedalījušies kopīgos reidos, lai atklātu “melnā darba” gadījumus Saldus, Ventpils, Gulbenes, Jelgavas, Rīgas u.c. rajonos. Atsevišķos gadījumos ar polīcijas palīdzību meklēti vairāki darba devēji Ogres, Aizkraukles rajonā, kuru klātbūtne bijusi nepieciešama mūsu jautājumu atrisināšanai. Regulāri tiek saņemta informācija par notikušajiem nelaimes gadījumiem

un konstatētiem darba likumdošanas pārkāpumiem. Īpaši uzteicama sadarbība ar policijas pārvaldēm ir Rīgā, kur policijas pārstāvji ir piedalījušies, izmeklējot nelaimes gadījumus un apsekojot uzņēmumus. Ļoti laba sadarbība izveidojusies ar Jelgavas policijas darbiniekiem, kuriem nepieciešamības gadījumos ir pieejamas reģionālās inspekcijas inspektoru koordinātes. Arī pārējo rajonu policijas darbinieki sniedz nepieciešamo palīdzību inspektoriem darba funkciju veikšanai. VDI šādu sadarbību uzskata par būtisku un nepieciešamu.

VDI sadarbība ar sociālo partneri – **arodbiedrībām**, galvenokārt, notiek informācijas apmaiņas jomā, un biežāk tā notikusi ar Izglītības darbinieku, Meža nozaru darbinieku, Latvijas celtnieku, Medicīnas darbinieku, Metālapstrādes darbinieku arodbiedrībām. Rēzeknē kopā ar Meža nozares arodbiedrību tika organizēts seminārs par darba laika uzskaiti, virsstundu darbu, obligātajām veselības pārbaudēm darbiniekiem. Daugavpilī tika organizēts seminārs Latgales reģiona medicīnas iestāžu uzticības personām un darba aizsardzības speciālistiem. Kurzemes RVDI amatpersonas sniegušas konsultācijas Saldus rajona Latvijas celtnieku arodbiedrības un Tirdzniecības darbinieku arodbiedrības pārstāvjiem darba likumdošanas jautājumos. Katrā rajonā tiek uzturēti kontakti ar lielāko uzņēmumu arodorganizācijām, kuru pārstāvji vēlas iegūt informāciju par dažādiem darba un darba aizsardzības likumdošanas jautājumiem. Kopumā tomēr arodbiedrību darbība ir nepietiekoša, lai aizstāvētu savus darbiniekus un sniegtu viņiem palīdzību darba likumdošanas jautājumu izprašanā. No RVDI amatpersonu puses sadarbības problēmu ar arodbiedrībām nav.

Atskaites periodā, pārbaudot **ārvalstnieku nodarbināšanas** likumību, Austrumvidzemes RVDI kopā ar Valsts robežsardzes Imigrācijas policiju rīkojusi 9 kopīgus reidus, lai pārbaudītu nelegāli nodarbinātos ārvalstniekus Gulbenes, Balvu un Alūksnes rajona atsevišķos uzņēmumos. Pārkāpumi netika atklāti. Pārbaudot darba likumdošanas normatīvo aktu ievērošanu, SIA “Releks” Jūrmalā atklāti 18 ārvalstnieki (Ukrainas pilsoņi), kuri tika nodarbināti bez darba līgumu noslēgšanas. Par minēto pārkāpumu darba devējs administratīvi sodīts ar naudas sodu Ls 100. Pamatojoties uz VID iesniegumu, Kurzemes RVDI amatpersonas pārbaudīja iespējamo ārvalstnieku nodarbināšanu A/S “Liepājas cukurfabrika”, bet likumpārkāpumi netika konstatēti.

VI Starptautiskā sadarbība

2004. gadā 47 VDI pārstāvji piedalījās 33 starptautiskās konferencēs un semināros. Jāatzīmē, ka 2004. gadā VDI starptautiskā līmeņa sadarbības aktivitātes ir pieaugušas. Baltijas valstu sadarbības līguma ietvaros bija iespēja apmainīties ar darba pieredzi arī RVDI inspektoriem.

Kā viens no svarīgākajiem pasākumiem ir jāmin VDI līdzdalība starptautiskajā konferencē Tallinā “Efektīva un preventīva darba drošības un veselības sistēma”, kuru organizēja **Baltijas valstis** sadarbībā ar **Ziemeļvalstu ministru padomi**. Konferencē izskatīja 2002. – 2006. g. Eiropas Komisijas stratēģiju darba drošībā un veselībā un Ziemeļvalstu projektu “Darbības rādītāju tabula 2003” (Score Board 2003), kas balstīts Padomes rezolūcijā par jauno stratēģiju. VDI pārstāvji dalījās pieredzē kampaņu organizēšanā, kas ir viena no inspicēšanas metodēm, lai direktīvu (normatīvo aktu) prasības ieviestu praksē. Lietuvas pārstāvis sniedza informāciju par apdrošināšanas sistēmu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām. Igaunija prezentēja izmaksu - ieguvumu analīzes sistēmu, kas saistīta ar nelaimes gadījumiem darbā, un tās lomu preventīvo pasākumu veikšanā darba vides uzlabošanā. Līdz ar valsts pārstāvjiem uzstājās arī darba devēju un darbinieku pārstāvji par augstāk minētiem jautājumiem no Baltijas un Ziemeļvalstīm. Somijas pieredze rāda, ka ir ļoti grūti pārliecināt darba devējus par preventīvo pasākumu organizēšanu, lai novērstu nelaimes gadījumus un arodslimības, ja apdrošināšanas tarifi ir vienādi visiem uzņēmumiem neatkarīgi no nelaimes gadījumu un arodslimību skaita.

Eiropas sociālā fonda projekta “Darba drošības un darba tiesisko attiecību uzraudzības pilnveidošana” ietvaros 2005. gadā ir paredzēts izstrādāt metodiku nelaimes gadījumu un arodslimību izmaksu aprēķināšanā uzņēmuma (darba devēja), sabiedrības un valsts līmenī.

Jau otro gadu VDI nodrošina **Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras** nacionālā kontaktpunkta darbību (Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru ir izveidojusi ES, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par darba drošību un veselības aizsardzību). Savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kurā ietilpst darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomās kompetenti pārstāvji no Labklājības ministrijas, VDI, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, kā arī Darba un vides veselības institūta. 2004. gadā notika 10 Informācijas padomes sanāksmes.

Viena no nacionālā kontaktpunkta aktivitātēm 2004. gadā bija Eiropas nedēļas drošībai un veselībai darbā organizēšana, kas tika veltīta būvniecības sektoram. Būvniecības sektors tika izvēlēts, pamatojoties uz tā sliktajiem darba drošības rādītājiem Eiropā. Katru gadu šajā nozarē bojā iet ap 1300 nodarbināto, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz vidējo rādītāju citās nozarēs. Informatīvās kampaņas “**Būvē droši!**” ietvaros tika izdoti informatīvie materiāli izpratnes veicināšanai par galvenajiem būvniecības jautājumiem, tika organizēti semināri, konference, kā arī “Labās prakses balva”, kurā tika aicināti piedalīties uzņēmumi un organizācijas, kas sniegušas ievērojamu ieguldījumu darba apstākļu uzlabošanā un risku novēršanā būvniecībā.

Sadarbībā ar Latvijas Celtnieku arodbiedrību, Darba un vides veselības institūtu un RVDI visā Latvijas teritorijā kampaņas laikā par darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem būvniecībā tika organizēti 15 semināri.

Kampaņas laikā tika izsludināts “Labās prakses balvas” konkurss, kura mērķis bija demonstrēt visiem darba devējiem un darbiniekiem ieguvumu, ko sniedz laba darba drošības un veselības aizsardzības prakse. “Labās prakses balva” 2004. gadā tika piešķirta gan nacionālajā, gan Eiropas līmenī. Latvijas konkursam tika pieteikti 12 labās prakses piemēri no 5 dažādiem uzņēmumiem, kas pārstāvēja Rīgu, Siguldu, Smilteni un Kuldīgu. Atzinība tika izteikta uzņēmumiem SIA “Jumis Z”, A/S “8CBR”, A/S “Siguldas būvmeistars” un SIA “REMUS”. “Labās prakses balvu” būvniecībā saņēma SIA “Arčers” par iesniegto piemēru “Drošības līmeņa paaugstināšana darbiem augstumā”. Uzņēmumā bija novērtēti riski, kas pastāv, strādājot augstumā, apmācīti darbinieki un veiktas darbinieku obligātās veselības pārbaudes. Nedrošais aprīkojums tika nomainīts pret drošu un sertificētu, darbinieki tika pilnībā nodrošināti ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. SIA “Arčers” iesniegtais piemērs tika nosūtīts vērtēšanai Eiropas līmeņa

konkursam. Iesniegtie labās prakses piemēri ir atrodami nacionālā kontaktpunkta mājas lapā www.osha.lv..

Kampaņas “Būvē droši!” ietvaros septembrī tika organizēta valsts mēroga uzraudzības un informēšanas kampaņa par darba vides iekšējo uzraudzību un darbu augstumā, lai apzinātu stāvokli nozarē, kā arī sniegtu papildu informāciju darba devējiem par darba vides uzlabošanas pasākumiem. Kampaņas mērķis bija paaugstināt darba devēju un visas sabiedrības izpratni par darba aizsardzības nozīmi, kā arī, izvērtējot reālo situāciju, izstrādāt preventīvās darbības plānu nākotnei. Pirms apsekošanas būvuzņēmumiem visā Latvijā tika izsūtītas ap 2000 vēstuļu ar informatīvajiem materiāliem par kampaņu un darba aizsardzības prasībām būvniecībā. Kampaņas apsekojumos piedalījās 65 inspektori un apsekoja 364 būvlaukumus (apmēram 20% no apzināto uzņēmumu skaita), kuros kopā nodarbināti 4688 strādājošie. Divās dienās katrs inspektors apsekoja vidēji 5,6 būvlaukumus. Apsekojumu skaits pa reģioniem: Rīgas reģionā – 147, Zemgales reģionā – 34, Kurzemes reģionā – 62, Latgales reģionā – 39, Dienvidu reģionā – 21, Ziemeļvidzemes reģionā – 35, Austrumvidzemes reģionā – 26 objekti. Plašāku informāciju par uzraudzības un kampaņas rezultātiem var atrast nacionālā kontaktpunkta mājas lapā www.osha.lv..

Būvniecības kampaņas kulminācijas nedēļā tika organizēta konference, kurā piedalījās vairāk nekā 80 dažādu būvniecībā iesaistīto organizāciju un uzņēmumu pārstāvju. Konferences programmā bija iekļauti jautājumi par būvniecības likumdošanu un tās saistību ar darba drošību, par darba aizsardzības prasībām būvniecībā, par darba vides riskiem būvniecībā; kā arī tika prezentēti informatīvās – inspicēšanas kampaņas rezultāti, iesniegtie labās prakses piemēri; notika diskusija par arodbiedrības lomu darba aizsardzībā. Konferences laikā savā pieredzē par direktīvas EEC92/57 ieviešanu attiecībā uz koordinatoriem drošības un veselības jomā dalījās Nīderlandes Darba inspekcijas pārstāvis. Konferences noslēgumā tika pasniegta “Labas prakses balva 2004”.

Ar Eiropas būvniecības drošības augstākā līmeņa sanāksmi „Būvē droši!” un Bilbao deklarācijas parakstīšanu 22.novembrī Bilbao (Spānijā) oficiāli noslēdzās būvniecībai veltītās aktivitātes 2004.gadā. Noslēguma pasākumā, kuru organizēja Aģentūra, piedalījās vairāk nekā 550 dalībnieki no visām ES dalībvalstīm. Latviju šajā sanāksmē pārstāvēja LM, Ekonomikas ministrijas un VDI pārstāvji, kā arī Latvijas 2004.gada „Labās prakses balvas” ieguvēji – SIA „Arčers”. Sanāksmē Eiropas būvniecības nozares pārstāvji un ES būvniecības eksperti diskutēja par aktuāliem būvniecības nozares jautājumiem darba aizsardzības kontekstā, tai skaitā par arhitektu un būvinženieru nepietiekošo zināšanu līmeni darba aizsardzības jautājumos, būvniecības klientu nevēlēšanos uzņemties atbildību par būvlaukumā notiekošo, nepilnīgo ES likumdošanu par darba aizsardzību būvniecībā un par valsts iepirkumiem, neatbilstošu un nepietiekamu nodarbināto apmācību darba aizsardzības jautājumos u.c..

Par vienu no turpmākās darbības galvenajiem mērķiem eksperti atzina nepieciešamību uzņēmumos un sabiedrībā iedzīvināt „preventīvo kultūru”, tas ir – nopietnu attieksmi pret darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem, sākot ar bērnodārziem un pamatskolām un beidzot ar darbiniekiem būvlaukumos.

Savukārt, kā efektīvākie problēmu risinājumi tika piedāvāti vairāku valstu labās prakses paraugi, piemēram, Īrijas izstrādātā būvniecībā nodarbināto apmācības sistēma, kas paredz katram būvniecībā nodarbinātajam saņemt periodisku apmācību par darba drošību būvniecībā, apmācību neizgājušie darbinieki netiek pielaisti darbam.

Pasākuma noslēgumā klātesošie parakstīja Bilbao deklarāciju – kopīgu aicinājumu visām būvniecības nozarē iesaistītajām pusēm veikt noteiktus pasākumus, lai samazinātu nelaimes gadījumu skaitu un uzlabotu profilaktisko darbu arodslimību novēršanā, atbilstoši ES stratēģijai par drošību un veselību darbā. Deklarācija aicina visas parakstītājpuses nākamajā Eiropas sanāksmē par darba drošību būvniecības nozarē ziņot par paveikto, kā arī turpmākajām iniciatīvām. Paredzams, ka nākamā sanāksme notiks 2006.gada jūnijā. Sīkāka informācija par deklarāciju pieejama www.agency.osha.eu.int..

Pasākuma noslēguma oficiālo vakariņu laikā apbalvoja arī 5 ES „Labās prakses balvas” uzvarētājus - Nīderlandes, Zviedrijas, Somijas, Dānijas un Austrijas uzņēmumus, bet 5

uzņēmumiem izteica atzinību par sasniegumiem drošas darba vides izveidē, t.sk. SIA „Arčers” no Latvijas.

Dalība Aģentūras pasākumos un iegūtā informācija palīdzēja pilnveidot Latvijas nacionālā kontaktpunkta darbu, sekmēja veiksmīgu Eiropas nedēļas 2004 un “Labās prakses balvas” pasākumu organizāciju.

Baltijas valstu sadarbības līguma ietvaros četras RVDI (Ziemeļvidzemes, Zemgales, Kurzemes un Rīgas) piedalījās pieredzes apmaiņas semināros Igaunijā un Lietuvā, kuros runāja par “melnā darba” apkarošanas metodēm Igaunijā un Lietuvā un inspektoru darba vērtēšanas rādītājiem un kritērijiem Lietuvā.

Igaunijas un Lietuvas inspekcijas saņem papildu valsts finansējumu nelegālā darba apkarošanai. Šajās valstīs ir izveidotas darba grupas, kurās piedalās Finanšu ministrijas (Nodokļu dienesta), Iekšlietu ministrijas, Darba un sociālo lietu ministrijas, kā arī Darba inspekcijas pārstāvji. Nodokļu dienests Igaunijā veic situācijas analīzi un koordinē šo darbību. Darba inspekcija Lietuvā koordinē darba grupas darbu un organizē kopīgus reidus. Igaunijas inspektoriem ir pieejama Nodokļu inspekcijas datu bāze par nodokļu maksātājiem, un viņi to var izmantot, plānojot pārbaudes uzņēmumos.

Kaimiņvalstu darba inspektoru atalgojums ir vidēji divreiz lielāks nekā Latvijas inspektoriem, līdz ar to nav problēmu ar personāla komplektēšanu. Lietuvas inspektoru darbu vērtē pēc pieciem rādītājiem: kvantitāte, kvalitāte, darba izpildījuma sarežģītība, jaunu darba metožu pielietošana darbā, sadarbība ar citām institūcijām. Šiem pieciem rādītājiem ir 174 kritēriji! Plānots, ka 2005. gadā vienā no Baltijas valstu Darba inspekciju vadītāju apspriedēm plašāk tiks izskatītas darba inspektoru vērtēšanas sistēmas un, ja būs nepieciešams, tiks ieviestas izmaiņas mūsu esošajā vērtēšanas sistēmā.

Baltijas valstu Darba inspekciju vadītāju apspriežu laikā ir iespēja apmainīties ar darbības rezultātiem, iegūt informāciju par nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, sniegt informāciju par labas prakses piemēriem.

Pēc vizītes Ķelnē (Vācijā) ir plānots sadarboties ar **Vācijas Muitas nelegālās nodarbinātības kontroles federālo iestādi**, kas nodarbojas ar nelegālā darba izskaušanu Vācijā. Sadarbības partneri ir Vācijas darba birojs, muita, sociālās apdrošināšanas biroji, prokuratūra, Valsts policija, finanšu pārvaldes, ārzemnieku nodarbināšanas biroji. Kā galvenie preventīvie pasākumi tika minēta sadarbība ar masu saziņas līdzekļiem, dažādu pasākumu, kas vērsti uz likumdošanas izskaidrošanu, organizēšana. Īpaša uzmanība tiek pievērsta sociālās apdrošināšanas jautājumiem. Par problemātiskām nozarēm Vācijā tiek uzskatītas: sadzīves pakalpojumi, viesnīcas, restorāni, taksometru pakalpojumi, celtniecība. Uzmanība tiek pievērsta arī uzņēmumiem, kuros notiek darbs maiņās un brīvdienās.

VDI amatpersonas piedalījās **Eiropas komisijas organizētos pasākumos** Dublinā, Māstrihtā un Luksemburgā.

Vecāko darba inspektoru komitejas (turpmāk tekstā **Komiteja**) plenārsēdēs izskatīja jautājumus, kas saistīti ar Eiropas komisijas 2002. – 2006. g. stratēģiju darba drošībā un veselības aizsardzībā vienotiem inspekciju vērtēšanas principiem, gada atskaitēm, Azbesta, Būvniecības, MACHEX (Mašīnu direktīvas) un Pārrobežu darba grupu darbu, Būvniecības kampaņu un Komitejas darba plānu 2004. – 2006. g.. Tematisko dienu laikā īpaša uzmanība tika pievērsta smēķēšanas ierobežošanai darba vietās un darba aizsardzības prasībām, pārvietojot smagumus (direktīvas 90/269 prasību ieviešanai praksē – LR MK noteikumi Nr. 344 “Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus”). Vairākas valstis uzskata, ka, veicot preventīvo darbu, īpaša uzmanība ir jāpievērš informācijas izplatīšanai un izskaidrošanai darba devēju un darbinieku vidū, kā arī inspektoru speciālai apmācībai, lai pareizi varētu novērtēt darba vides riska faktorus, kas saistīti ar smagumu pārvietošanu.

Pašreizējās Būvniecības kampaņas mērķis ir veidot vienotu pieeju direktīvas 92/57 prasību ieviešanai (LR MK noteikumi Nr. 92 “Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”). 2005. gadā Būvniecības kampaņa notiks arī jaunajās ES valstīs pēc tādas pašas shēmas kā vecajās dalībvalstīs 2004. gadā.

Ņemot vērā ES kandidātvalstu inspekciju vērtēšanas rezultātus (2001. – 2002. g.) un rekomendācijas, ir izstrādāti jauni “Kopīgie darba inspekciju principi”, pēc kuriem tiks vērtētas visas ES darba inspekcijas, sākot no 2007. gada.

Pirmā Darba inspekciju direktoru konference Dublinā tika veltīta izmaiņām ES sakarā ar paplašināšanos, kā arī situācijas analīzei sociālās un nodarbinātības politikas jomā. Eiropas komisijas Nodarbinātības un sociālo lietu ģenerāldirektorāta pārstāvis pievērsa uzmanību ekonomiskajiem rādītājiem, kas parāda zaudējumus, ko rada slikti darba apstākļi. Izmantojot ekonomiskos rādītājus, var aicināt darba devējus veikt preventīvus pasākumus darba apstākļu uzlabošanā, samazināt nelaimes gadījumu darbā un arodslimību skaitu.

Eurostat pilotprojekta “Veselība un drošība darbā” nobeiguma seminārā Bratislavā (Slovākijā) apsprieda ESAW un Eiropas statistikas par arodslimībām (EODS) metodoloģijas ieviešanas rezultātus. Seminārā iegūto informāciju var izmantot inspektoru apmācībā un VDI informatīvās sistēmas pilnveidošanā. VDI sāks ieviest ESAW metodoloģijas trešo fāzi par nelaimes gadījumu cēloņu un apstākļu kodificēšanu 2005. gadā.

Baltijas Vides forums organizēja starptautisko semināru “Ķīmisko vielu piesārņojuma kontroles un ķīmisko vielu pielietošanu regulējošā likumdošana” Tallinā (Igaunijā). Seminārā piedalījās arī Vides inspekciju pārstāvji no Baltijas un Ziemeļvalstīm. Semināra laikā notika praktiska uzņēmuma “Sadolin” inspicēšana. Šajā uzņēmumā ražo krāsas uz alkīda sveķu bāzes, ūdens – emulsijas krāsas un dažādu veidu atšķaidītājus. Kā izejvielas izmanto vairāk nekā 200 dažādu nosaukumu ķīmiskās vielas un pildvielas.

Uzņēmumā novērotais tika salīdzināts no dažādu inspekciju viedokļa. Semināra noslēgumā tika izstrādāti norādījumi uzņēmuma sakārtošanai, lai ierobežotu ķīmisko piesārņojumu, uzlabotu darba aizsardzību un veiktu arodslimšanas gadījumu profilaksi. Somijas un Zviedrijas uzraudzības institūciju darba vides kontrole ir atšķirīga. Ķīmisko vielu uzraudzību veic atsevišķa inspekcija. Īpaša uzmanība ir vērsta uz ķīmisko vielu pareizu marķēšanu un drošības lapu un sertifikātu esamību.

Otrajā starptautiskajā konferencē “Strādājot drošībā” Drēzdenē, Vācijā (pirmā konference notika 2002. gadā Dānijā, kur izveidoja ekspertu tīklu darba drošībā un veselībā: *workingonsafety.net*), kuru organizēja Drēzdenes Darba aizsardzības akadēmija un atbalstīja vairākas Vācijas un Zviedrijas apdrošināšanas kompānijas, piedalījās apmēram 350 pārstāvji no darba inspekcijām, zinātniski - pētnieciskiem institūtiem un apdrošināšanas kompānijām no ES un citām valstīm. Konferences mērķis bija dalīties preventīvo pasākumu organizēšanas un darba apstākļu un labklājības uzlabošanas pieredzē. Vienā no konferences sesijām vajadzēja sniegt informāciju par Pamatdirektīvas ieviešanu un riska novērtēšanu Latvijā, un VDI problēmām šajā jomā. Par prezentācijas pamatu tika izmantoti 2003. gada kampaņas rezultāti par darba vides iekšējo uzraudzību kokapstrādes un autoservisa uzņēmumos.

Nīderlandes prezidentūras laikā notika vairāki pasākumi, kuros bija iespēja piedalīties arī VDI pārstāvjiem: konferences “Ceļā uz efektīvu iesaistīšanos un sektora dialogu darba drošībā un veselībā”; “ES publiskās pārvaldes 3. kvalitātes konference”; studiju brauciens par SEVESO II direktīvas ieviešanu.

VDI pārstāvju līdzdalība starptautiskos pasākumos un projektos dod iespēju gūt plašāku informāciju par aktuāliem jautājumiem (smagumu pārvietošana, nelegālais darbs, sociālais dialogs, ķīmisko vielu un produktu kontrole, nelaimes gadījumu - ESAW un arodslimību - EODS statistika) un iepazīties ar citu valstu labas prakses piemēriem dažādu problēmu risināšanā (informatīvā un inspicēšanas kampaņa būvniecībā, nelaimes gadījumu darbā ekonomiskās izmaksas), kas skar inspekciju darbu.

VII Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem

VDI 2004. gadā ir veltījusi daudz pūļu interaktīvās saites nostiprināšanai ar sabiedrību. Ir pilnveidotas VDI un Aģentūras nacionālā kontaktpunkta interneta mājas lapas, kā arī sniegta informācija žurnālistiem par VDI kompetencē esošajiem jautājumiem.

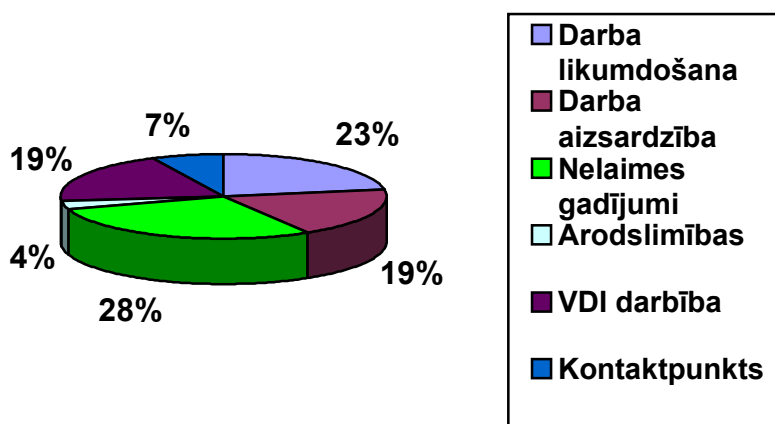
2004. gada plānā noteikto kvantitatīvo rādītāju par sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem - 479 publikāciju un raidījumu vietā tika sagatavoti 590 informatīvie materiāli, kas liecina par sabiedrības informētības pieaugumu par VDI kompetencē esošajiem jautājumiem. Šis skaits varētu būt vēl lielāks, jo jāņem vērā, ka nav uzskaitas pilnīgi visas publikācijas. "Lursoft" laikrakstu bibliotēka, kuras abonents ir VDI, nesniedz ziņas par vairākiem izdevumiem, bet firmu mediju monitoringa pakalpojumus finansu resursi neļauj izmantot.

Ievērojami ir pieaudzis Rīgas RVDI sniegto publikāciju skaits, kas skaidrojams ar Rīgas reģiona darba devēju un darba ņēmēju pastiprināto interesi par darba likumdošanas un darba aizsardzības jautājumiem. Atšķirībā no citiem reģioniem, kur uzņēmumu skaits attiecībā pret darba inspektoru skaitu ir salīdzinoši mazāks, Rīgas reģionā nepietiekamo resursu dēļ inspektori ir ļoti noslogoti, tāpēc kontakts starp darba devējiem un nodarbinātajiem no vienas puses un Rīgas RVDI no otras puses bieži vien notiek arī pastarpināti, ar masu mediju starpniecību. Darbinieki arvien biežāk lūdz skaidrojumu masu saziņas līdzekļiem, kas, savukārt, pēc atbildes vēršas VDI.

Masu saziņas līdzekļos biežāk parādās informācija, kas saistīta ar darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem (28%), kā arī darba tiesisko attiecību skaidrojumiem (23%) (2. grafiks). Laikrakstā "Rīgas Balss" reizi nedēļā tiek publicēti lasītāju iesūtītie jautājumi par darba tiesiskajām attiecībām, uz kuriem atbild Rīgas RVDI jurists. Tas nozīmē, ka cilvēki kļūst informētāki un viņus satrauc tādi jautājumi kā savlaicīgi neizmaksāta darba alga, atvaļinājumu piešķiršanas kārtība, neatbilstoša samaksa par virsstundu darbu u.c.. Nedaudz mazāk publikāciju ir saistībā ar darba aizsardzību (19%) un VDI darbību (19%). Arodslimību tēma masu informācijas līdzekļos joprojām nav pārāk populāra, tikai 4% no kopējo publikāciju skaita. Tas varētu norādīt uz to, ka sabiedrība vēl nav pietiekami labi informēta par arodslimību izveidošanās cēloņiem un to radītajām sekām, kā arī līdzekļiem, kas ļautu izvairīties no arodsaslimšanām. Kaut gan 2004. gadā ir palielinājies pirmreizējo arodsaslimšanu skaits, masu informācijas līdzekļos šim jautājumam tiek pievērsta pārāk maza uzmanība.

2. grafiks

**Masu informācijas līdzekļiem sniegtās
informācijas tematika**

2004. gadā tika organizētas arī vairākas preses konferences, lai informētu sabiedrību par iepriekšējā gada VDI pārskata rezultātiem, 2004. gada pusgada atskaiti, kā arī VDI aktivitātēm kampaņas “Būvē droši!” ietvaros.

Liela daļa informācijas par VDI uzdevumiem tika publicēta VDI interneta mājas lapā, bet informācija par darba aizsardzības jautājumiem - Aģentūras nacionālā kontaktpunkta interneta mājas lapā. Palielinoties sabiedrības informētībai par VDI un tās funkcijām, informācijas apjomam un tās pieejamībai angļu valodā, pieaug arī interese par minētajām interneta mājas lapām.

Lai iepazītos ar jaunumiem likumdošanā, aktuālajiem semināriem un apmācību programmām, kā arī iegūtu jaunākos informatīvos materiālus par darba drošību, internetā pieejamo informāciju arvien biežāk izmanto ne tikai žurnālisti un studenti, bet arī darba devēji, nodarbinātie un darba aizsardzības speciālisti. Aģentūras nacionālā kontaktpunkta mājas lapā elektroniskā veidā pašlaik pieejama lielākā daļa no līdz šim publicētajiem informatīvajiem materiāliem par darba aizsardzību.

Arī nākamajā gadā VDI strādās pie interneta mājas lapu pilnveidošanas un interaktīvās saites ar sabiedrību stiprināšanas. Lai inspekcijas darbinieki kļūtu saviem sociālajiem partneriem tuvāki, līdztekus skaidrojumiem presē, radio un televīzijā VDI tiks ierīkots uzticības tālrunis.

VIII Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Turpinot ES likumdošanas aktu ieviešanu valstī, svarīga ir VDI darba kvalitātes paaugstināšana un personāla sagatavošana ES direktīvu un normatīvo aktu ieviešanai un uzraudzībai. Lai nostiprinātu un uzlabotu savu darbību darba tiesisko attiecību, darba drošības un veselības aizsardzības, un tirgus uzraudzības jomā, VDI kā vienu no pamatuzdevumiem izvirza regulāru personāla apmācību.

Atskaites periodā tika organizēta jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārīgā pamatapmācība par VDI kompetencē esošajiem jautājumiem, kas paredzēja 160 stundu teorētisko un praktisko lekciju kursu. Vispārīgās pamatapmācības kursu pabeidza un sekmīgi zināšanu pārbaudījumu nokārtoja 14 VDI amatpersonas, noklausījās 1 jaunpieņemtais darbinieks. Jaunpieņemto amatpersonu sagatavošanā un ievadīšanā darbā jāatzīmē jau pieredzējušo inspektoru - darbaudzinātāju lielā loma.

Kvalifikācijas paaugstināšanas nolūkos VDI darbinieki atskaites periodā apmeklēja Valsts administrācijas skolas rīkotos mācību kursus. Visapmeklētākie kursi bija: "Interesu konflikts", "Valsts pārvaldes iekārtas likums", "Administratīvā tiesa", "Administratīvais process iestādē", "Publiskā runa, sarunu un sapulču vadīšana" u.c..

Plānojot inspektoru apmācību, tiek ņemtas vērā VDI un RVDI prioritātes, VDI struktūrvienību vadītāju un inspektoru priekšlikumi, kā arī ierēdņu darbības un tās rezultātu vērtēšanā iegūtā informācija par nepieciešamo apmācību. Apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana notikusi, izmantojot gan RVDI speciālistu, gan arī pieaicināto VDI, citu iestāžu un uzņēmumu speciālistu zināšanas. Atskaites periodā RVDI personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana tika veikta saskaņā ar VDI darbības programmas kalendārajā plānā ietvertajiem pasākumiem.

Atskaites periodā notikusi darba pieredzes apmaiņa starp Austrumvidzemes RVDI Gulbenē un Zemgales RVDI Jelgavā, lai reģionos veidotu līdzīgu izpratni un pieeju veicamo uzdevumu risināšanā. Tika diskutēts par RVDI darbu prioritārajā darbības jomā, par IS datu bāzēm u.c.. Atsevišķu RVDI vadītāji pozitīvi novērtējuši pieredzes apmaiņu, kas notikusi VDI prioritārās jomas pārbaudes braucienā laikā.

VDI amatpersonas atskaites periodā piedalījās UNEP/GEF projekta "Nacionālās bioloģiskās drošības infrastruktūras attīstība LR" un Latvijas Pārtikas centra organizētajā seminārā "Ģenētiski modificētu organismu izmantošanas kārtība Latvijā: normatīvie akti un administratīvā sistēma", ES Phare projekta "Divpusējā sociālā dialoga veicināšana" ietvaros organizētajā konferencē "Sociālais dialogs Latvijā: kas notiek starp darbiniekiem un darba devējiem?". VDI pārstāvis uzstājās ar ziņojumu par VDI lomu darba attiecību veidošanā nākotnē. Konferencē laikā notika diskusija par sociālo partneru sadarbību un tās iespējamajiem rezultātiem nākotnē, par to, kas motivē sociālos partnerus un kādi ir viņu mērķi, par sociālo dialogu reģiona līmenī un veiksmīgu pieredzi darbinieku līdzdalībā lēmumu pieņemšanā.

Saskaņā ar 2003. gada ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtēšanā iegūtajām ziņām par mācību nepieciešamību RVDI 2004. gadā tika organizētas četras 2 dienu mācības tirgus uzraudzības un bīstamo iekārtu jomā.

Trīs VDI amatpersonas piedalījās seminārā par Eiropas Sociālajam fondam pieteikto projektu sagatavošanas un ieviešanas jautājumiem, ko organizēja LM Finanšu vadības un ES Struktūrfondu departaments.

Sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju VDI amatpersonām tika organizēts seminārs par iepirkumu veikšanu.

VDI inspektori – juristi piedalījās Latvijas Darba devēju konfederācijas un Meklenburgas Priekšpomerānijas Ekonomiskās izglītības biedrības projekta "Sociālā dialoga veicināšana ar sociālajiem partneriem no ES kandidātvalstīm" seminārā "Eiropas Savienības darba tiesību prakse", kurā tika apspriesti jautājumi par darba laiku, vienlīdzīgu tiesību principu un darba attiecību ar darbinieku pārtraukšanu.

Trīs VDI amatpersonas 2004. gadā absolvēja Latvijas Universitāti un ieguva augstāko (2. līmeņa) profesionālo izglītību darba aizsardzības jomā atbilstoši profesijas standartam PS 0100 “Darba aizsardzības vecākais speciālists”.

2004. gadā VDI amatpersonām bija iespēja piedalīties Rīgā organizētā seminārā “Aroda veselības un darba drošības sistēma Beļģijā”, kura ietvaros Beļģijas pārstāvji dalījās pieredzē par savā valstī pastāvošo arodveselības sistēmu, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmumu darba aizsardzības sistēmu organizēšanai, speciālistu apmācībai, nodarbināto veselības pārbaudēm, uzņēmumu veselības veicināšanas programmām, nodarbināto atlasei pirms stāšanās darbā, kā arī arodveselības ētiskajiem aspektiem.

VDI piedalījās izstādes organizēšanā “Drošam darbam 2004” Ķīpsalas izstāžu zālē. Izstādes laikā notika seminārs “Droša un veselībai nekaitīga darba sociāli ekonomiskais efekts”, kurā Starptautiskās darba organizācijas, LM, VDI un citu institūciju speciālisti sniedza pārskatu par esošo situāciju darba aizsardzības jomā, mērķiem un izvirzāmajiem uzdevumiem. Pirmā semināra diena bija veltīta jautājumiem par darbu ar azbestu, savukārt, otrās dienas tēma bija “Drošs darbs būvniecībā”. Savi stendi bija arī LM un VDI, kurā interesenti varēja iegūt bezmaksas informatīvos materiālus par darba aizsardzību.

Decembra mēnesī VDI amatpersona piedalījās NIVA organizētajā Starptautiskajā un Baltijas apmācības kursā par darba vides risku novērtēšanu un vadību, kas notika Rīgas P.Stradiņa universitātē. Kursa mērķis bija sniegt dalībniekiem pārskatu un sapratni par riska un drošības analīzes fāzēm un risku vadību.

Atskaides periodā VDI amatpersonas piedalījās Valsts sanitārās inspekcijas, Vides valsts inspekcijas un Baltijas Vides foruma organizētajās apmācībās ķīmikāliju kontroles metodoloģijā. Mācību programmā bija ietverti tādi jautājumi kā:

- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu kontroles mērķi un uzdevumi;
- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu uzraudzībā iesaistītās organizācijas, to atbildība un darbības sfēra;
- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasifikācija, ķīmiskās īpašības, marķēšana, iepakojšana;
- darba aizsardzības prasības, saskaroties ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem darba vietās (Ķīmisko vielu likums, Darba aizsardzības likums);
- drošības datu lapas;
- aizliegumi un ierobežojumi ķīmisko vielu izplatīšanai;
- preventīva vides piesārņojuma novēršana.

Mācību programmā bija ietverts arī uzņēmuma apmeklējums.

IS daļas darbinieki paaugstināja kvalifikāciju Baltija datoru akadēmijā (tēmas – Lotus Notes R6 un Windows 2003 Server administrēšana).

2004.gadā turpināja strādāt **VDI Atbildības grupa juridiskajos jautājumos** (turpmāk tekstā **AGJJ**). 2004.gada 10.februārī tika izskatīts jautājums par VDI veidlapu atbilstību Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksa prasībām un Administratīvā procesa likuma prasībām, tika pārskatīts protokola par administratīvo pārkāpumu veidlapas un lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu veidlapas saturs. Sēdē tika apspriesti Latvijas darba devēju asociācijas iesniegtie jautājumi un sniegtas uz tiem atbildes.

2004.gada 13.maijā notikušajā AGJJ sapulcē tika lemts par VDI veidlapu atbilstību Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksam un sagatavotas atbildes uz RVDI iesniegtajiem jautājumiem par Darba likuma un Administratīvo pārkāpumu kodeksa piemērošanu.

Atskaides periodā inspektori – juristi strādāja darba grupā, kas sagatavoja nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos, kas saistīti ar darbnespējas lapu A un B reģistrēšanas, uzskaites un apmaksas kārtību; LR Tieslietu ministrijas darba grupā, kas izstrādāja nepieciešamās izmaiņas administratīvo pārkāpumu protokolu veidlapās.

Sagatavoti priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksā, kas saistīti ar darba likumdošanas normatīvo aktu pārkāpumiem un darba

aizsardzības likumdošanas normatīvo aktu pārkāpumiem, izstrādāti metodiskie norādījumi līnijas inspektoriem par normatīvo aktu piemērošanu.

Uzskatām, ka AGJJ sanāksmes būtu nepieciešamas vismaz reizi ceturksnī, jo arvien biežāk rodas problēmas ar atsevišķu Darba likuma normu precīzu pielietošanu, izskatot iesniegumus un sniedzot konsultācijas.

2004.gadā aktīvi un efektīvi strādāja arī VDI **Darba higiēnas un arodveselības atbalsta grupa (DHAV AG)**. Atskaides periodā notika 3 semināri, kuros runāja par:

- DHAV AG izstrādāto anketu darba devējiem “Par arodveselību būvniecības objektos”;
- PHARE programmas projektu darba drošības un veselības jomā – arodslimību statistiku un semināra materiāliem par Eiropas arodslimību statistiskās uzskaites metodoloģiju (EODS);
- Informatīvo sistēmu daļas izstrādāto instrukciju “Par darba vietas higiēnisko raksturojumu ievadīšanu VDI IS”;
- rekomendējošiem materiāliem inspektoriem par LR MK noteikumu Nr.527 “Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”;
- arodsaslimšanas gadījumiem A/S “Valmieras stikla šķiedra” (atbalsta grupa apmeklēja A/S ” Valmieras stikla šķiedra”);
- darba devēju aptaujas “Par arodveselību būvniecības objektos” rezultātiem, kura notika “Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības – 2004 norises Latvijā” ietvaros;
- LR MK noteikumu projektu “Arodslimību diagnozes noteikšanas un izmeklēšanas kārtība”.

Lai sekmētu darba devēju, arodslimībās sertificēto un ģimenes ārstu, sadarbības partneru, higiēnisko laboratoriju darbu un informācijas apmaiņu darba higiēnas un arodveselības jomā, inspektori – higiēnisti apmeklēja 117 veselības aprūpes iestādes, pašvaldības, sadarbības partnerus, laboratorijas un citas organizācijas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, inspektoriem - higiēnistiem 2005.gadā jāturpina aktīvi strādāt, lai:

- panāktu, ka darba devēji nodrošina veselīgu darba vidi nodarbinātajiem, novēršot vai samazinot riskus, kas veicina arodslimību rašanos;
- panāktu, pilnīgāku darba devēju, nodarbināto un sabiedrības informētību par darba higiēnas un arodveselības nodrošināšanas prasībām.

2004. gadā aktīvi strādāja VDI **Darba grupa būvniecības nozarē**. Tika organizēti darba pieredzes un informācijas apmaiņas semināri par Eiropas nedēļas 2004 “Būvē droši!” pasākumu plānošanu un realizāciju; par vienotas pieejas izstrādi pieņemto normatīvo aktu piemērošanai inspicēšanas procesā; kā arī pieredzes apmaiņā uzņēmumu apsekošanā.

Eiropas nedēļas 2004 ietvaros sadarbībā ar Celtnieku arodbiedrību, Latvijas būvnieku asociāciju, Valsts būvinspekciju un Būvinženieru savienību tika organizēta inspicēšanas kampaņa būvniecības nozares uzņēmumos (sk. sadaļu “Starptautiskā sadarbība”).

IX Finansējums un tā izlietojums

2004. gada apakšprogrammas “Darba aizsardzības un darba likumdošanas aktu piemērošanas valsts kontrole un uzraudzība” realizācijai plānotie budžeta līdzekļi kopsummā Ls 774 581, no tiem Eiropas Sociālā fonda projekta “Darba drošības un darba tiesisko attiecību uzraudzības pilnveidošana” realizācijai piešķirta dotācija - Ls 27 298, bet kapitālajiem izdevumiem piešķirta dotācija - Ls 26 000.

2004.gadā no Eiropas Kopienas budžeta, pamatojoties uz noslēgto līgumu ar Aģentūru, lai īstenotu darbības plānu ar nosaukumu “Būvē droši!” ziedojumos (subsīdijās) saņemti Ls 3 507.

Līdzekļu atlikums tika pārbaudīts 2004. gada inventarizācijā, un atšķirība starp mantas faktisko esamību un grāmatvedības uzskaites datiem kopā Ls 4.70. Tas ir iztrūkums noliktavā. Parādi ir salīdzināti ar debitoriem un kreditoriem.

Kapitālie izdevumi

Kapitālo izdevumu summa - Ls 26 000 - izlietota :

- kapitālajam telpu remontam - Ls 20 024,
- materiālo vērtību iegādei - Ls 5 976 .

Zemilances konti

Zemilances kontā ņemti uzskaitē no SIA “Baltijas Autolīzings” nomātie pamatlīdzekļi - vieglā automašīna “VAZ Ņiva 21214” un vieglā automašīna “Mazda Premacy”. Nomas līgumi tika slēgti, pamatojoties uz Valsts kancelejas Dienesta transportlīdzekļu nomas konkursa komisijas lēmumu.

Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

Tabula Nr. 9

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Nr.p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	<i>Aktīvi:</i>	261025	178390
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	199625	102378
1.2.	apgrozāmie līdzekļi	61400	76012
2.	<i>Pasīvi :</i>	261025	178390
2.1.	pašu kapitāls	224890	148281
2.2.	kreditori	36135	30109

Valsts budžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1	2	3	4	5
1.	Ieņēmumi (kopā) :	990411	774581	774581
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	781450	774581	774581
1.2.	maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	208931		
2.	Izdevumi (kopā) :	990509	774581	774581
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	891009	748581	748581
2.1.1	atalgojumi	408277	417519	417519
2.1.2.	komandējumi	23888	28510	28510
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā):	99500	26000	26000
2.2.1.	inventāra iegāde	17593	5976	5976
2.2.2.	kapitālais remonts	18907	20024	20024
2.2.3.	investīcijas	63000		
2.2.4.	kapitālie izdevumi, kas segti no ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem			
3.	Nodarbinātība :			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	167	186	173
3.2.	vidējā darba alga	203.73	187.06	201.12

Valsts darba inspekcijas prognozes un darbības programma 2005. gadam

Ievads

2005.gads VDI darbībā būs nozīmīgs un pasākumiem bagāts sakarā ar dalību 3 lielos starptautiskos projektos, kuru mērķis ir attīstīt VDI administratīvās spējas, pilnveidot inspektoru kvalifikācijas celšanas un apmācības procesu, kā arī veicināt preventīvo darbu darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Viens no lielākajiem projektiem ESF vērsts uz VDI darbības sistēmas vērtējumu un pilnveidošanu, ar VDI darbības specifiku saistītas apmācību programmas izstrādi, sabiedrības informēšanas kampaņu sagatavošanu un informatīvo materiālu publicēšanu. Savukārt, ERAF projekts atbalstīs VDI IS integrēšanu valsts informācijas sistēmā un palīdzēs īstenot e-pārvaldes pamatprincipus. TF projekta komponentes specializējas uz VDI kapacitātes attīstību, ieviešot jaunus apmācības modeļus, un sociālā dialoga uzlabošanu darba drošības un veselības aizsardzības jomā.

Viens no būtiskākajiem pamatprincipiem ES darba aizsardzības politikā ir preventīvo pasākumu organizēšana darba devējiem, darbiniekiem un sabiedrībai kopumā. Ņemot vērā, ka Latvija jau ir ES dalībvalsts, tai jāpiedalās ES līmenī organizētajos pasākumos. VDI darbībā tas atspoguļosies 2 informatīvo un inspicēšanas kampaņu (Eiropas nedēļas informatīvā kampaņa “Ierobežo troksni!” un Vecāko darba inspektoru komitejas informatīvā un inspicēšanas kampaņa Latvijas būvniecības nozares uzņēmumos) organizēšanā. Papildu augstāk minētajām aktivitātēm VDI pastiprināta uzmanība jāpievērš nelegālās nodarbinātības samazināšanai, jo ar 02.11.2004 MK rīkojumu Nr.836 tika apstiprināts pasākumu plāns 2005.-2009.g. VDI administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu.

VDI 2005.gada darbības programma ir izstrādāta, pamatojoties uz situācijas analīzi darba aizsardzības jomā, apstiprināto VDI stratēģisko plānu, valsts politikas plānošanas dokumentiem, kā arī, ņemot vērā, ES darba drošības un veselības aizsardzības stratēģiju 2002. -2006.g.. Galvenie VDI uzdevumi 2005.gadā ir:

1. izpildīt plānotos kvantitatīvos un kvalitatīvos rādītājus:
 - kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 10 000, t.sk., apsekojumi sakarā ar nelegālā darba apkarošanu – 2 200;
 - konsultatīvo pasākumu skaits darba devējiem un darbiniekiem – 200;
 - informācijas sagatavošana masu informācijas līdzekļiem – 400;
 - uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaits attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem procentos visām RVDI – 97%;
2. panākt noteikto prioritāšu mērķu sasniegšanu;
3. racionāli izmantot pieejamos materiālos resursus;
4. organizēt VDI amatpersonu apmācības un kvalifikācijas paaugstināšanu;
5. attīstīt VDI informatīvo sistēmu;
6. pilnvērtīgi izmantot ES sniegto atbalstu apstiprināto ERAF, ESF un TF projektu ietvaros;
7. veicināt sadarbību ar citām valsts uzraudzības institūcijām un sabiedriskajām organizācijām.

1. Valsts darba inspekcijas inspicēšanas darbība

1.1. VDI 2005.g. darbības prioritāte:

“Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana”

1.1.1. Prioritātes darbības mērķis :

samazināt nelegālo nodarbinātību valstī.

1.1.2. Pamatuzdevumi mērķa sasniegšanai:

- *VDI administratīvās spējas paaugstināšana un kontroles pilnveidošana;*
- *sabiedrības informēšana un tiesiskās kultūras veicināšana.*

1.1.3. Pasākumi noteikto pamatuzdevumu izpildei:

- *apsekojumu veikšana un apsekojumu skaita palielināšana tajos uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts nelegālās nodarbinātības risks;*
- *inspektoru darba laika pārskatīšana, paredzot viņu nodarbināšanu atpūtas un svētku dienās;*
- *inspektoru materiālā stimulēšana;*
- *VDI darbinieku profesionālās kvalifikācijas celšana;*
- *VDI funkcijām un veicamajiem uzdevumiem atbilstošas darba vides izveide un nepieciešamā tehniskā aprīkojuma nodrošināšana;*
- *informatīvu kampaņu veikšana un preventīvo pasākumu īstenošana darba tiesību jautājumos sadarbībā ar darba devēju organizācijām un arodbiedrībām;*
- *darba devēju un darbinieku darba tiesisko attiecību noformēšanas atbilstoši normatīvo aktu prasībām veicināšana un konsultāciju darba pilnveidošana.*

1.1.4. Rādītāji pasākumu izpildes novērtēšanai (skatīt darbības programmas kalendārā plāna 1.pielikumu), t.sk.:

- *apsekojumu skaits sakarā ar nelegālā darba apkarošanu – 2 200;*
- *atklāto nelegāli nodarbināto skaits 750;*
- *inspektoru skaita palielināšana par 9 cilvēkiem.*

1.2.VDI 2005.g. darbības prioritāte:

“Informatīvās un inspicēšanas kampaņas organizēšana ES darba aizsardzības jomas aktivitāšu ietvaros”:

- a) SLIC (Vecāko darba inspektoru komitejas) informatīvās un inspicēšanas kampaņas organizēšana Latvijas būvniecības nozares uzņēmumos;*
- b) Eiropas nedēļas informatīvas kampaņas “Ierobežo troksni!” organizēšana.*

1.2.1. Prioritātes darbības mērķi, pamatuzdevumi mērķu sasniegšanai, pasākumi noteikto pamatuzdevumu izpildei un rādītāji pasākumu izpildes novērtēšanai:

	<i>a) apakšprioritāte: SLIC informatīvās un inspicēšanas kampaņas organizēšana Latvijas būvniecības nozares uzņēmumos</i>	<i>b) apakšprioritāte: Eiropas nedēļas informatīvas kampaņas “Ierobežo troksni!” organizēšana</i>
Prioritātes darbības mērķi	samazināt ar smagiem miesas bojājumiem saistīto un letālo nelaimes gadījumu skaitu būvniecības nozarē	informēt darba devējus, darbiniekus un sabiedrību par trokšņa kaitīgo iedarbību darba vidē un veicamiem pasākumiem trokšņa ierobežošanai
	veicināt preventīvo pasākumu īstenošanu uzņēmumos darba drošības un arodveselības jomā	veicināt preventīvo pasākumu īstenošanu uzņēmumos darba drošības un arodveselības jomā
Pamatuzdevumi mērķu sasniegšanai	veicināt ES direktīvu un attiecīgo Latvijas normatīvo aktu prasību izpildi, t.sk., akcentējot uzmanību uz Ministru kabineta 2003.gada 25.februāra noteikumu Nr.92 “Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” ievērošanu	veicināt ES direktīvu un attiecīgo Latvijas normatīvo aktu prasību izpildi, t.sk., akcentējot uzmanību uz Ministru kabineta 2003.gada 4.februāra noteikumu Nr.66 “Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku” ievērošanu
	veicināt darba devēju, darbinieku un sabiedrības izpratni par darba aizsardzību un popularizēt “labās prakses” piemērus	veicināt darba devēju, darbinieku un sabiedrības izpratni par darba aizsardzību un popularizēt “labās prakses” piemērus
Pasākumi noteikto pamatuzdevumu izpildei	saskaņā ar Darba grupas būvniecības nozarē izstrādātiem uzraudzības un inspicēšanas kampaņas plāniem	saskaņā ar Eiropas nedēļas informatīvās kampaņas pasākumu plāniem
Rādītāji pasākumu izpildes novērtēšanai	kampaņas laikā apsekoto būvniecības uzņēmumu skaits attiecībā pret būvniecības nozarē strādājošo uzņēmumu skaitu (20%)	aizpildīto anketu skaits attiecībā pret izplatīto anketu skaitu 2005.g. Eiropas darba drošības nedēļas ietvaros (80%)
	būvniecības uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaits attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem (97%)	uzņēmumu skaits, kuros ir ievērotas MK noteikumu Nr.66 prasības, attiecībā pret kampaņas laikā pārbaudīto uzņēmumu skaitu (50%)
	notikušo ar smagiem miesas bojājumiem un letālo nelaimes gadījumu skaita samazinājums attiecībā pret iepriekšējā gadā notikušo ar smagiem miesas bojājumiem un letālo nelaimes gadījumu skaitu (5%)	

2. Valsts darba inspekcijas personāla resursu plānošana un pilnveidošana

2.1. Izstrādāt VDI personālvadības stratēģiju.

2.2. Pilnveidot Pretkorupcijas plānu.

2.3. Izstrādāt VDI ētikas kodeksu.

2.4. Aktualizēt VDI reglamentu.

2.5. Nodrošināt jaunpieņemto inspektoru teorētiskās mācību programmas pilnveidošanu, jaunā mācību plāna izveidošanu un mācību kursa organizēšanu.

- 2.6. Organizēt VDI amatpersonu apmācības un kvalifikācijas celšanas pasākumus saskaņā ar darbības programmas kalendārā plāna 1.,2.,3.,4. pielikumu, ievērojot tajā noteiktos rādītājus.
- 2.7. Sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu organizēt mācību kursus VDI amatpersonām.
- 2.8. Organizēt darba pieredzes un informācijas apmaiņas seminārus:
- 2.8.1. Atbildības grupā juridiskajos jautājumos;
 - 2.8.2. Darba higiēnas un arodveselības atbalsta grupā;
 - 2.8.3. Darba grupā būvniecības nozarē;
 - 2.8.4. iirgus uzraudzības atbalsta grupā.
- 2.9. Organizēt darba pieredzes un informācijas apmaiņas seminārus VDI IS lietotājiem RVDI centros.
- 2.10. Veikt VDI darba vides iekšējo uzraudzību saskaņā ar darbības programmas kalendārā plāna 5. pielikuma prasībām.

3. Darba un darba aizsardzības normatīvās bāzes attīstība un pilnveidošana

- 3.1. Strādāt darba grupu sastāvā Standartu tehniskajās komitejās LV standartu izstrādē.
- 3.2. Organizēt bukleta par labās prakses ieviešanu strādājošo aizsardzībai pret riskiem sprādzienbīstamā vidē tulkošanu un ievietošanu VDI interneta mājas lapā.

4. Valsts darba inspekcijas darbības kvalitātes paaugstināšana

- 4.1. Veikt pasākumus “Kvalitātes vadības sistēmas” ieviešanai.
- 4.2. Veikt VDI iekšējo auditu.
- 4.3. Veikt pēcpārbaudes sistēmās, kuras tika auditētas 2004.gadā.
- 4.4. Veikt RVDI pārbaudes sakarā ar apstiprināto prioritāti - *“Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana”*.
- 4.5. Papildināt VDI datoraprīkojumu atbilstoši piešķirtajam finansējumam.
- 4.6. Nodrošināt ar SIA “Exigen group” noslēgta līguma “Par VDI Inspicēšanas informatīvās sistēmas, Lietvedības dokumentu sistēmas, Personāla vadības sistēmas un Dokumentu bibliotēkas tehnisko atbalstu un uzturēšanu” izpildi.
- 4.7. Izstrādāt VDI 2006.gada darbības programmu.
- 4.8. Sagatavot grozījumus VDI 2002. – 2006. g. stratēģiskajam plānam.
- 4.9. Sagatavot ikmēneša atskaites par Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu attīstības programmas 2004. – 2006. g. pasākumu izpildi.
- 4.10. Sagatavot atskaites par Latvijas Nacionālā rīcības plāna nodarbinātības veicināšanai pasākumu izpildi.
- 4.11. Sagatavot atskaites par programmas dzimumu līdztiesības īstenošanai 2005.-2006.gadam pasākumu izpildi.
- 4.12. Sagatavot nepieciešamo informāciju Nacionālajai tabakas uzraudzības programmai;
- 4.13. Sagatavot:
- pārskatu par VDI darbības rezultātiem 2004.gadā;
 - atskaiti par VDI darbības rezultātiem 2005.g.1.pusgadā.

5. Sadarbība ar valsts, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām

- 5.1. Organizēt un piedalīties semināros un konsultatīvos pasākumos ar pašvaldību un citu institūciju vadītājiem, darba devējiem un darbiniekiem, pieaicinot LM, LDDK un LBAS pārstāvjus.
- 5.2. Saskaņā ar noslēgto sadarbības līgumu turpināt un pilnveidot sadarbību ar:
- 5.2.1.Valsts ieņēmumu dienestu;
 - 5.2.2.Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru;
 - 5.2.3.Patērētāju tiesību aizsardzības centru tirgus uzraudzības jautājumos, kuri attiecas uz VDI kompetenci;

5.2.4. informācijas apmaiņa ar sadarbības partneriem saskaņā ar noslēgtajiem sadarbības protokoliem.

5.3. Sadarbībā ar Ietekmes uz vidi novērtēšanas biroju, Vides valsts inspekciju un Ugunsdzēsības un glābšanas dienestu veikt rūpniecisko avāriju riskam pakļauto uzņēmumu kontroli un drošības pārskatu izvērtēšanu saskaņā ar Vides ministrijā apstiprināto plānu.

6. Sabiedrības informēšana masu informācijas līdzekļos

6.1. Organizēt preses konferences par :

- RVDI darbību 2004.g.;
- VDI darbību 2004.g.;
- sabiedrībai aktuāliem VDI kompetencē esošiem jautājumiem.

6.2. Publicēt VDI 2004. gada pārskata svarīgākos jautājumus oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

6.3. Regulāri informēt masu informācijas līdzekļus par VDI darbību, t. sk., par prioritāro pasākumu rezultātiem un sadarbību ar citām valsts institūcijām.

6.4. Sagatavot un publicēt VDI viedokli masu informācijas līdzekļos un internetā par aktuāliem jautājumiem darba likumdošanas piemērošanā.

6.5. Izveidot un uzturēt Eiropas nedēļas 2005 interneta mājas lapu.

6.6. Ievietot un atjaunot informāciju Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta un VDI interneta mājas lapās.

6.7. Nodrošināt Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta Informācijas padomes darbību, organizējot regulāras tikšanās.

6.8. Finanšu resursu iespēju robežās nodrošināt Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta Informācijas padomes VDI pārstāvju piedalīšanos Bilbao Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras organizētajos pasākumos.

6.9. Piedalīties Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras "Eiropas nedēļas 2005" organizēšanā Latvijā;

6.10. Piedalīties izstādē "Drošam darbam 2005".

6.11. Piedalīties izstādes "Drošam darbam 2005" laikā paredzētās starptautiskās konferences "Efektīva darba aizsardzības sistēmas organizēšana" rīkošanā.

7. Starptautiskā sadarbība

7.1. Piedalīties Vides ministrijas un Nīderlandes projektā par SEVESO II direktīvas ieviešanu.

7.2. Organizēt pasākumus un piedalīties Eiropas sociālā fonda projektos (saskaņā ar darbības programmas kalendārā plāna 2.pielikumu, ievērojot tajā noteiktos rādītājus).

7.3. Organizēt pasākumus un piedalīties Eiropas reģionālās attīstības fonda projekta ieviešanā (saskaņā ar darbības programmas kalendārā plāna 3.pielikumu, ievērojot tajā noteiktos rādītājus).

7.4. Organizēt un piedalīties pasākumos Transitional Facility programmas ietvaros (saskaņā ar darbības programmas kalendārā plāna 4.pielikumu, ievērojot tajā noteiktos rādītājus).

7.5. Nodrošināt pasākumu īstenošanu Baltijas valstu Darba inspekciju sadarbības līguma ietvaros.

7.6. Piedalīties EK Nodarbinātības un sociālo lietu ģenerāldirektorāta komiteju darbā Briselē un Luksemburgā.

7.7. Piedalīties ES valstu darba inspekciju vadītāju (SLIC) apspriedēs Luksemburgā un Lielbritānijā.

7.8. Piedalīties 11. Baltijas jūras valstu apspriedē "Baltijas jūras informatīvais tīkls darba drošībā un veselībā".

7.9. Piedalīties Starptautiskās Darba inspekciju asociācijas kongresā un ģenerālajā asamblejā Šveicē.

7.10. Sagatavot gada pārskatu Starptautiskajai darba organizācijai saskaņā ar 81. konvenciju.

Valsts darba inspekcijas 2004. gada darbības aktivitātes

N.p.k.	Rādītāji / Inspekcijas	Kurzemes	Latgales	Rīgas	Zemgales	Dienvidu	Ziemeļ- vidzemes	Austrum- vidzemes	Kopā V D I
	<i>Inspektoru skaits</i>	17	12	33	11	6	10	6	95
	I. VISPĀRĒJIE RĀDĪTĀJI								
1.1.	Inspektoru uzraudzībā esošo uzņēmumu, iestāžu organizāciju skaits	13177	9543	63689	12192	7385	11302	3807	121095
1.2.	Darbinieku skaits inspektoru uzraudzībā esošos uzņēmumos, iestādēs un organizācijās	116470	104050	452313	73571	82920	82914	43580	955818
1.3.	Inspektoru uzraudzībā esošo reģistrēto bīstamo iekārtu skaits	3622	3093	12450	1868	1021	1605	828	24487
1.4.	Apzināto uzņēmumu, iestāžu, organizāciju skaits *	5510	6252	16282	7736	5487	5680	2710	49657
1.5.	Darbinieku skaits apzinātajos uzņēmumos, iestādēs, organizācijās kopā : *	78179	88537	480393	68613	33718	65164	33120	850926
	t.sk.								
	- sievietes	39832	45745	249860	34057	28785	30014	16786	445079
	- pusaudži (15 - 18 g.)	286	30	266	87	36	45	18	768
1.6.	Darba aizsardzības speciālistu skaits apzinātajos uzņēmumos, iestādēs, organizācijās *	1192	1773	4843	632	1697	2913	1079	14129
II. DARBĪBA ATSKAITES PERIODĀ									
2.1.	Apsekoto uzņēmumu, iestāžu, organizāciju skaits:	1478	939	3537	1026	739	1202	838	9759
	t.sk.								
	- vairāk kā vienu reizi gadā	140	168	326	196	75	135	90	1130
2.2.	Izsniegto rīkojumu skaits	677	591	931	570	281	613	505	4168

N.p.k.	Rādītāji / Inspekcijas	Kurzemes	Latgales	Rīgas	Zemgales	Dienvidu	Ziemeļ- vidzemes	Austrum- vidzemes	Kopā V D I
2.3.	Konstatēto pārkāpumu skaits kopā :	6502	6708	6719	4042	3473	5492	2894	35830
	t.sk.								
2.3.1.	darba tiesisko attiecību jomā	1699	1088	1400	980	591	672	193	6623
	- novērsti	1582	1019	1227	835	588	638	183	6072
	t.sk. :								
	- par darba līgumiem	655	435	419	305	207	196	48	2265
	- novērsti	600	418	402	250	201	183	48	2102
	- par darba samaksu	284	225	462	158	159	87	46	1421
	<i>no tiem: par vienlīdzīgu darbu - sievietēm</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
	- par darba samaksu novērsti kopā	274	200	401	136	155	89	41	1296
2.3.2.	darba aizsardzības jomā	4803	5620	5319	3062	2882	4820	2701	29207
	- novērsti	4099	5007	4223	2303	2777	4554	2399	25362
	t.sk. :								
	- organizatoriska rakstura	3786	5257	4336	2708	2429	3076	2453	24045
	- novērsti	3196	4676	3434	2012	2330	2930	2179	20757
	- tehniska rakstura	1017	363	983	354	453	1744	248	5162
	- novērsti	903	331	789	291	447	1624	220	4605
2.4.	Atskaides periodā novēršamo pārkāpumu skaits,	5719	6187	7246	3291	3233	5085	3039	33800
	t.sk. :								
	- atskaides periodā novērsto pārkāpumu skaits	5594	6037	7153	3170	3182	4942	2980	33058
2.5.	Izmeklēto nelaimes gadījumu skaits	55	44	154	27	21	30	15	346
	t.sk.								
	- bez darba attiecībām	1	2	0	0	0	0	0	3
2.6.	Atklāto, neizmeklēto nelaimes gadījumu skaits	6	4	8	5	2	1	0	26

N.p.k.	Rādītāji / Inspekcijas	Kurzemes	Latgales	Rīgas	Zemgales	Dienvidu	Ziemeļ- vidzemes	Austrum- vidzemes	Kopā V D I
2.7.	Izmeklēto bīstamo iekārtu avāriju skaits	0	0	2	0	0	0	0	2
2.8.	Sastādīto darba vietu higiēnisko raksturojumu skaits	69	49	516	101	46	113	33	927
2.9.	Izskatīto iesniegumu skaits	431	296	1712	241	352	104	83	3219
2.10.	Apturēto uzņēmumu skaits	0	0	0	0	0	0	0	0
2.11.	Apturēto ražošanas iecirkņu, cehu skaits	0	1	0	0	5	0	0	6
2.12.	Apturēto iekārtu, mašīnu skaits	33	23	13	17	28	39	19	172
	t.sk. bīstamo iekārtu skaits	33	15	11	16	8	35	14	132
2.13.	Izsniegto brīdinājumu skaits darbības apturēšanai	20	4	13	63	7	18	15	140
2.14.	Atzinumu skaits par objektu pieņemšanu ekspluatācijā	303	150	662	160	122	297	90	1784
2.15.	Izsniegto darbināšanas atļauju skaits	281	308	1154	278	145	145	38	2349
2.16.	Uzlikto naudas sodu skaits kopā:	101	91	350	51	34	34	28	689
2.16.1	t.sk. darba tiesisko attiecību jomā, no tiem -	78	51	275	40	14	19	19	496
	<i>par pārkāp. apmaksā starp sievietēm un vīriešiem</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
2.16.2	t.sk. darba aizsardzībā, no tiem -	23	40	75	11	20	15	9	193
	<i>par pārkāp. bīstamo iekārtu tehniskā uzraudzībā</i>	6	6	1	4	0	0	1	18
2.17.	Uzlikto naudas sodu summa, Ls	5120	8470	31886	2400	1285	1785	1435	52381
2.18.	Iekasēto naudas sodu summa, Ls	4270	6485	28060	2240	1015	1460	1350	44880
2.19.	Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem (prese, radio, televīzija) par VDI kompetencē esošajiem jautājumiem	48	32	154	42	49	32	52	409

* - dati pieaugoši kārtībā

Izskatīto iesniegumu analīze par 2004. gadu

Izskatītie rakstiskie iesniegumi	Iesniegumi kopā	Izskatīšanas termiņš		Atrisinājums		Izsniegts rīkojums	Uzlikts sods
		termiņā	virs termiņa	pozitīvs	negatīvs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Darba likumdošanā kopā :	2805	2788	17	2779	26	801	263
t.sk.							
- par nodarbināšanu bez darba līguma	90	90		90		29	40
- par darba līgumiem	223	220	3	220	3	62	27
- par darba samaksu	1900	1887	13	1883	17	575	149
- par darba un atpūtas laiku	159	159		158	1	51	23
- par darba tiesisko attiecību izbeigšanu	249	249		246	3	51	13
- par darba sludinājumiem un intervijām	184	183	1	182	2	33	11
Darba aizsardzības likumdošanā kopā :	247	247		244	3	70	10
t.sk.							
- par nelaimes gadījumu izmeklēšanu	74	74		74		13	4
- par kaitējuma atlīdzību	9	9		9			
- par arodslimībām un higiēnas jautājumiem	54	54		54		7	1
- par darba drošību	110	110		107	3	50	5
Par bīstamajām iekārtām kopā :	11	11		11		4	2
Pārējie kopā :	156	156		155	1	15	6
Iesniegumi kopā:	3219	3202	17	3189	30	890	281

Stratēģijas un analīzes daļa

PĀRSKATS par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2004. gadā

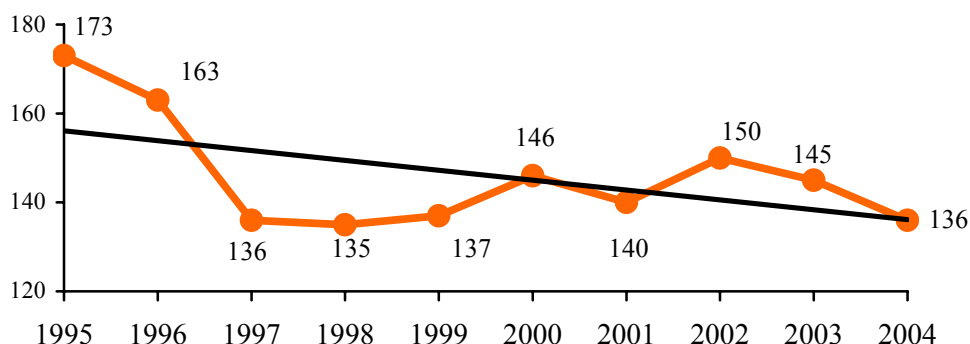
Pēc VDI rīcībā esošās informācijas 2004. gadā valstī nelaimes gadījumos cieta 1296 darbinieki, no tiem 57 gāja bojā, 233 darbinieki guva smagas traumas. Salīdzinājumā ar 2003. gada datiem, kopējais nelaimes gadījumos cietušo skaits ir samazinājās par 67 gadījumiem (4,9 %), savukārt, bojāgājušo skaits palielinājies par 16 gadījumiem (39 %), kā arī smagi cietušo skaits palielinājies par 13 gadījumiem (5,9 %). Smago un letālo nelaimes gadījumu skaita pieaugums, salīdzinot ar 2003. gadu, galvenokārt, saistīts ar ekonomiskās aktivitātes kāpumu Latvijā, kuras rezultātā uzņēmumos tika pieņemti jauni darbinieki, kuriem nebija pietiekama un kvalitatīva profesionālā apmācība, trūka praktisko iemaņu konkrētā darba veikšanai, kā arī strādājošie netika pietiekami apmācīti un instruēti darba aizsardzības jautājumos.

Analizējot letālos nelaimes gadījumus, var konstatēt, ka 10 darbinieki gājuši bojā ceļu satiksmes negadījumos, kuru cēlonis, galvenokārt, saistīts ar MK noteikumu Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi" pārkāpumiem, bet 6 darbinieki gājuši bojā kuģa "Astrīda" avārijā, kuras cēlonis varētu būt drošības noteikumu neievērošana uz kuģa un kuģošanas noteikumu pārkāpumi jūrā.

Analizējot nelaimes gadījumos cietušo skaitu uz 100 000 strādājošiem dinamiskā (1995.g.-2004.g.), var konstatēt, ka nelaimes gadījumiem tendence samazināties saglabājas. To lielā mērā ietekmējis VDI veiktais preventīvais darbs uzņēmumos (2.1 grafiks).

2.1. grafiks

Nelaimes gadījumos cietušo skaits uz 100 tūkst. strādājošiem (1995.-2004.g.)

Visvairāk nelaimes gadījumu notikuši sekojošās nozarēs:

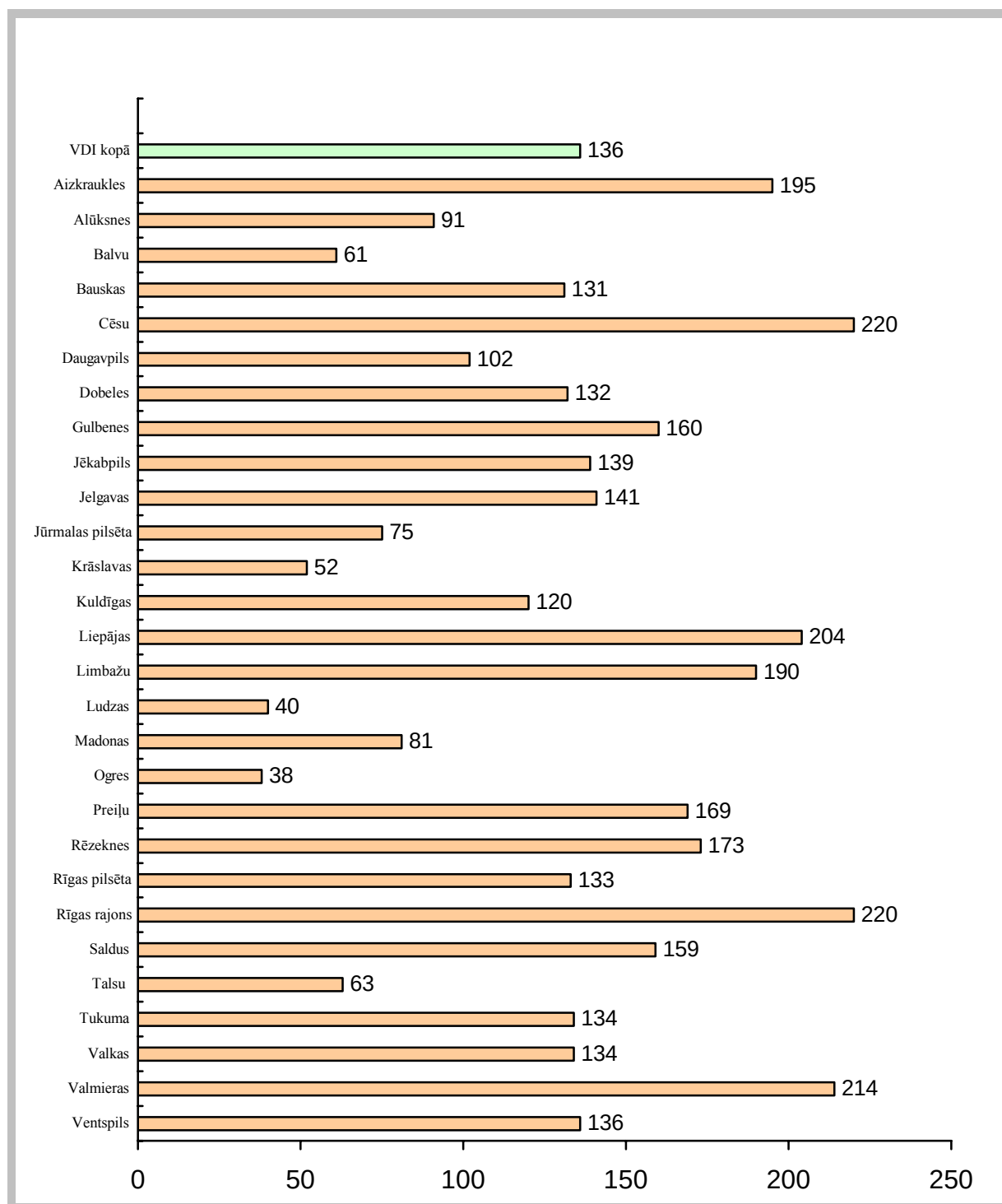
- koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana (D20) – 167 cietušie jeb 13 %;
- būvniecība (F45) – 158 cietušie jeb 12 %;
- pārtikas produktu un dzērienu ražošana (D15) – 86 cietušie jeb 7 %;
- veselības un sociālā aprūpe (N85) – 79 cietušie jeb 6 %;
- sauszemes transports un cauruļvadu transports (I60) – 70 cietušie jeb 5%;
- transporta papilddarbību un palīgdarbību veidi, tūrisma aģentūru darbība (I63) – 65 cietušie jeb 5%;
- mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi (A02) – 51 cietušais jeb 4%.

Analizējot nelaimes gadījumos cietušo skaitu uz 100 000 strādājošiem sadalījumā pa Latvijas Republikas rajoniem, var konstatēt, ka visvairāk cietušo ir Rīgas, Cēsu, Valmieras,

Liepājas, Aizkraukles un Limbažu rajonā, bet vismazāk - Ogres, Ludzas, Krāslavas, Balvu un Talsu rajonā (2.2 grafiks).

2.2. grafiks

2004.gadā notikušajos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa Latvijas Republikas rajoniem (uz 100 tūkst. strādājošiem)

Analizējot nelaimes gadījumus pa uzņēmumu grupām, var secināt, ka visvairāk cietuši darbinieki (508 darbinieki jeb 39 %), kuri strādā vidēja lieluma uzņēmumos (no 50 līdz 249 strādājošiem). Situācija pārsvarā ir izskaidrojama gan ar vidēja lieluma uzņēmumu ievērojamo īpatsvaru valstī, gan ar nepietiekamu darba devēju uzmanību darba aizsardzības jautājumiem, t.sk. darba aizsardzības sistēmas organizācijai un pilnveidošanai.

Kaut gan 91 % gadījumu darbiniekiem tika veikta ievadinstruktaža un 92 % gadījumu instruktaža darba vietā, tomēr nelaimes gadījumu skaits liecina par nepietiekošu un neapmierinošu darbinieku apmācību darba drošības jautājumos.

Analizējot nelaimes gadījumos cietušo profesijas, var secināt, ka visvairāk cietuši:

- būvstrādnieki – 116 cietušie jeb 9%;
- koksnes apstrādes un papīra rūpniecības iekārtu operatori – 113 cietušie jeb 9 %;
- transporta līdzekļu vadītāji – 94 cietušie jeb 7 %;
- mehāniķi un atslēdznieki – 72 cietušie jeb 6 %;
- kokapstrādes strādnieki un mēbeļu izgatavotāji – 61 cietušais jeb 5 %;
- elektromehānisko un elektronisko iekārtu mehāniķi un montieri – 39 cietušie jeb 3 %.

Visbiežāk cietuši darbinieki ar darba stāžu amatā līdz 1 gadam – 34 % un no 1 gada līdz 3 gadiem – 30 %.

2004. gadā nelaimes gadījumos cietuši 911 vīrieši jeb 70 % no kopējā nelaimes gadījumu skaita.

Nelaimes gadījumos iegūto traumu visizplatītākie iemesli ir:

- horizontāla vai vertikālā sadursme ar stacionāru objektu – 35%;
- kustībā esošu priekšmetu iedarbība (priekšmeta krišana, lidojoša, rotējoša priekšmeta iedarbība, u.c.) – 23 %;
- ievilkšana, saspiešana – 15%;
- saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu – 15%;
- cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums – 5%;
- elektrostrāvas iedarbība, saskarsme ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām – 4%.

Visizplatītākie traumu veidi ir:

- augšējo ekstremitāšu (plecs, roka, plauksta, pirksti, delnas locītava) brūces un virspusēji ievainojumi (16 %), kaulu lūzumi (15 %), traumatiskās amputācijas (6 %);
- apakšējo ekstremitāšu (gūža, kāja, potīte, pēda, kājas pirksti) kaulu lūzumi (13 %), brūces un virspusēji ievainojumi (5 %), izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi (5%);
- galvas (galvaskausa nervi un asinsvadi, seja, acis, ausis, zobi) brūces un virspusēji ievainojumi (9 %), smadzeņu satricinājumi un iekšpusējie ievainojumi (6 %).

Kā galvenie nelaimes gadījumu cēloņi jāmin:

- darba drošības prasību neievērošana no darbinieka puses (66 %), t.sk. darba drošības instrukciju neievērošana; nepietiekoša uzmanība, veicot darbu; nepareizu darba paņēmieni un metožu izvēle; darba izpildes tehnoloģiju neievērošana; drošības aprīkojuma vai individuālo aizsardzības līdzekļu nelietošana; darbinieku disciplīnas trūkumi (darbs alkohola reibumā un neparedzēta darba veikšana);
- trūkumi darba organizācijā un ar to saistītās problēmas (16 %), t.sk. nepietiekoša darba drošības instrukciju prasību ievērošanas un darba izpildes kontrole; neapmierinoša darbinieku apmācība, instruēšana un apmācība darba drošības un veselības jautājumos; nepareiza darba tehnoloģijas izvēle; neapmierinoša darba vietas izveidošana;

- neapmierinoši apstākļi darba vietā (7 %), t.sk. piemērota drošības aprīkojuma trūkums un individuālo aizsardzības līdzekļu trūkums; nepietiekoša kārtība darba vietā; bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki;
- ceļu satiksmes noteikumu neievērošana, izmantojot transportlīdzekļus (4 %);
- vardarbība (uzbrukumi) darba vietā vai pildot darba pienākumus (3%).

Analizējot darbā notikušo nelaimes gadījumu cēloņus, var konstatēt, ka 2004. gadā viens no redzamākiem cēloņiem ir darbs alkohola reibumā. Salīdzinot ar 2003. gadu, alkohola reibumā notikušo nelaimes gadījumu skaits ir palielinājies vairāk kā 2 reizes. Bieži darbiniekiem trūkst drošības aprīkojuma, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs, tāpat daudzu darbā notikušo nelaimes gadījumu cēlonis ir individuālo aizsardzības līdzekļu nelietošana. Tas izskaidrojams ar trūkumiem darba vadībā, nepietiekošu kontroli no darba devēja puses, neapmierinošu darbinieku instruēšanu un apmācību, kā arī darba devēji nepievērš uzmanību tam, vai izsniegtie individuālie aizsardzības līdzekļi atbilst darba procesam un darbinieki tos lieto.

Pamatojoties uz nelaimes gadījumu analīzes rezultātiem, nelaimes gadījumu skaita samazināšanai 2005. gadā VDI noteica sekojošus pasākumus:

- panākt, lai darba devēji pievērš uzmanību darba un darba aizsardzības organizācijai uzņēmumā – apstākļiem darba vietā (tehniskā aprīkojuma stāvoklim, kārtībai darba vietā, darba vietas izvietojumam, darbinieku nodrošināšanai ar nepieciešamiem individuālās aizsardzības līdzekļiem), nodrošina kvalitatīvu darbinieku apmācību par drošiem darba paņēmieniem, tehnoloģijas prasībām, individuālo aizsardzības līdzekļu izmantošanu, kā arī jākontrolē, lai darbinieki, izpildot darba uzdevumus, ievērotu darba drošības prasības un disciplīnu;
- no VDI inspektoru puses, veicot pārbaudi uzņēmumā, lielāku uzmanību pievērst darba aizsardzības speciālista kompetencei un praktiskajai pieredzei darba drošības un veselības jautājumos; īpaša uzmanība jāpievērš darba vides iekšējai uzraudzībai uzņēmumā;
- aktīvi jāturpina konsultatīvais darbs ar darba devējiem par mūsu un citu valstu uzņēmumu “labās prakses” piemēriem;
- pilnveidot sadarbību ar visa veida masu informācijas līdzekļiem, lai informētu sabiedrību par darba aizsardzības jautājumiem un problēmām. Regulāri informēt par nelaimes gadījumiem un to cēloņiem, par uzņēmuma politikas un kultūras nozīmību darba drošības un veselības jautājumos, jo nelaimes gadījumu iespējamības samazināšana pārsvarā ir atkarīga no darba devēju un darbinieku attieksmes pret drošas darba vides veidošanu un ieinteresētības sadarbīties šo jautājumu risināšanā.

Sīkāku informāciju par nelaimes gadījumiem darbā skatīt pievienotajās tabulās.

1. Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa republikas rajoniem							
Rajons	Kopā		Tajā skaitā				
			Smagi		Letāli		
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	
Austrumvidzemes RVDI	42	64	10	13	3	3	
Alūksnes	8	6	2	2	2	0	
Balvu	6	11	2	0	0	1	
Gulbenes	16	21	1	7	1	0	
Madonas	12	26	5	4	0	2	
Dienvidu RVDI	78	65	16	11	5	2	
Aizkraukles	17	15	3	1	0	1	
Jēkabpils	45	31	7	8	4	1	
Ogres	16	19	6	2	1	0	
Kurzemes RVDI	160	126	32	30	11	4	
Kuldīgas	13	13	5	6	0	0	
Liepājas	61	51	15	15	6	2	
Saldus	17	13	2	3	1	1	
Talsu	17	12	0	1	1	0	
Ventspils	52	37	10	5	3	1	
Latgales RVDI	119	148	32	28	4	6	
Daugavpils	51	68	10	11	2	0	
Krāslavas	5	13	1	3	0	1	
Ludzas	4	8	3	1	1	0	
Preiļu	14	7	3	4	1	0	
Rēzeknes	45	52	15	9	0	5	
Rīgas RVDI	633	721	99	99	24	18	
Rīgas rajons	99	156	19	25	7	3	
Jūrmalas pilsēta	11	2	4	1	2	0	
Rīgas pilsēta	523	563	76	73	15	15	
Zemgales RVDI	104	102	22	20	6	4	
Bauskas	18	11	4	3	3	1	
Dobeles	16	12	4	1	1	0	
Jelgavas	47	58	10	13	0	1	
Tukuma	23	21	4	3	2	2	
Ziemeļvidzemes RVDI	160	137	22	19	4	4	
Cēsu	50	34	10	8	3	2	
Limbažu	36	30	5	4	0	0	
Valkas	24	28	3	2	1	0	
Valmieras	50	45	4	5	0	2	
kopā	1296	1363	233	220	57	41	

2. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm							
	Nozares	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
A	Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	84	80	20	20	3	3
01	Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistītie pakalpojumi	33	28	9	7	0	0
02	Mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi	51	52	11	13	3	3
B	Zvejniecība	8	2	0	0	6	0
05	Zvejniecība, zivaudzētavu un zivsaimniecību darbība, ar to saistītie pakalpojumi	8	2	0	0	6	0
C	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	9	10	4	0	0	0
10	Ogļu un brūnogļu ieguve; kūdras ieguve	5	5	1	0	0	0
11	Jēlnaftas, dabasgāzes ieguve, ar to saistītie pakalpojumi, izņemot izpētes darbus	0	3	0	0	0	0
14	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	2	3	0	0	0
D	Apstrādes rūpniecība	445	554	67	90	17	11
15	Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	86	131	14	16	5	2
16	Tabakas izstrādājumu ražošana	4	1	0	0	0	0
17	Tekstilizstrādājumu ražošana	18	23	2	5	0	0
18	Apģērbu ražošana; kažokādu apstrāde un krāsošana	7	8	0	0	0	0
20	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	167	211	25	42	8	5
21	Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana	8	7	1	2	1	0
22	Izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu reproducēšana	10	13	1	0	0	0
24	Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana	10	15	3	1	1	2
25	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	8	6	0	0	1	0
26	Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	27	21	3	4	1	0
27	Metālu ražošana	16	10	0	2	0	0
28	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	25	27	7	4	0	0
29	Citur neklasificētu mašīnu un iekārtu ražošana	3	11	2	3	0	0
30	Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	0	1	0	0	0	0
31	Citur neklasificētu elektrisko mašīnu un aparātu ražošana	9	12	3	1	0	1
32	Radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošana	1	0	1	0	0	0
33	Medicīnisko, precīzijas un optisko instrumentu, pulksteņu ražošana	1	0	0	0	0	0
34	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	0	1	0	0	0	0
35	Pārējo transportlīdzekļu ražošana	15	28	2	5	0	1
36	Mēbeļu ražošana; citur neklasificēta ražošana	27	26	2	5	0	0
37	Otreizēja pārstrāde	3	2	1	0	0	0
E	Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	26	35	5	7	1	0
40	Elektroenerģija, gāzes, tvaika un karstā ūdens apgāde	20	29	3	6	1	0
41	Ūdens ieguve, attīrīšana un sadale	6	6	2	1	0	0
F	Būvniecība	158	147	55	39	11	11
45	Būvniecība	158	147	55	39	11	11
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu pārdošana, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	101	92	15	8	5	6
50	Automobiļu un motociklu pārdošana, tehniskā apkope un remonts, automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	8	12	2	3	0	2
51	Vairumtirdzniecība un komisijas tirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	24	26	4	1	2	2
52	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus; individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	69	54	9	4	3	2
H	Viesnīcas un restorāni	10	9	0	0	0	0
55	Viesnīcas un restorāni	10	9	0	0	0	0

I	Transports, glabāšana un sakari	180	192	31	25	10	4
60	Sauszemes transports; cauruļvadu transports	70	90	10	14	2	2
61	Ūdens transports	11	15	1	2	2	0
62	Gaisa transports	3	0	0	0	0	0
63	Transporta papilddarbību un palīgdarbību veidi; tūrisma aģentūru darbība	65	45	15	6	4	2
64	Pasts un sakari	31	42	5	3	2	0
J	Finanšu starpniecība	3	6	1	3	0	0
65	Finanšu starpniecība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu	1	2	0	0	0	0
66	Apdrošināšana un pensiju finansēšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	1	2	0	1	0	0
67	Finanšu starpniecību papildinoša darbība	1	2	1	2	0	0
K	Operācijas ar nekustamo īpašumu, noma un cita komercdarbība	27	17	6	3	2	0
70	Operācijas ar nekustamo īpašumu	16	9	6	3	1	0
71	Mašīnu un iekārtu (bez operatora), individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparātūras un iekārtu iznomāšana	1	0	0	0	0	0
73	Zinātniskās pētniecības darbs	0	1	0	0	0	0
74	Cita komercdarbība	10	7	0	0	1	0
L	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	74	50	3	8	1	2
75	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	74	50	3	8	1	2
M	Izglītība	36	34	6	3	0	1
80	Izglītība	36	34	6	3	0	1
N	Veselības un sociālā aprūpe	79	87	5	4	0	0
85	Veselības un sociālā aprūpe	79	87	5	4	0	0
O	Pārējie komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi	55	48	15	10	1	3
90	Notekūdeņu un atkritumu likvidēšana, attīrīšana u.tml. darbība	14	10	4	4	0	1
91	Citur neklasificētu organizāciju darbība	2	5	0	2	0	0
92	Atpūta, kultūra un sports	10	10	6	0	1	0
93	Pārējo pakalpojumu sniegšana	29	23	5	4	0	2
Q	Ekstrateritoriālās organizācijas un institūcijas	1	0	0	0	0	0
99	Ekstrateritoriālās organizācijas un institūcijas	1	0	0	0	0	0
	kopā	1296	1363	233	220	57	41

3.	Nelaiimes gadījumu sadalījums pa uzņēmumu veidiem		
	Uzņēmumu veidi	2004	2003
	Valsts iestādes	77	75
	Akciju sabiedrības	313	317
	Sabiedrības ar ierobežotu atbildību	768	795
	Individuālie komersanti	31	37
	Pašvaldību uzņēmumi	107	131
	Sabiedriskās organizācijas	0	8
	kopā	1296	1363

4.	Nelaiimes gadījumu sadalījums pa uzņēmumu grupām						
	Uzņēmumu grupas	Kopā		Tajā skaitā			
		2004	2003	Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
	līdz 5 strādājošiem	23	29	10	10	1	5
	no 6 līdz 49 strādājošiem	264	307	75	66	25	20
	no 50 līdz 249 strādājošiem	508	531	104	98	19	11
	no 250 līdz 499 strādājošiem	193	163	14	22	7	2
	500 strādājošie un vairāk	308	333	30	24	5	3
	kopā	1296	1363	233	220	57	41

5. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām							
	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
1.	Likumdevēji, valsts vecākas amatpersonas, vadītāji, t.sk.:	35	43	8	8	3	2
11	Likumdevēji, valsts vecākas amatpersonas	3	5	1	0	0	0
12	Kolektīvie vadītāji	25	33	7	6	1	1
13	Vispārēji vadītāji	7	5	0	2	2	1
2.	Vecākie speciālisti, t.sk.:	70	49	5	4	3	0
21	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri	18	9	2	2	3	0
22	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	27	22	1	0	0	0
23	Vecākie mācību iestāžu speciālisti	7	9	1	1	0	0
24	Citi vecākie speciālisti	18	9	1	1	0	0
3.	Speciālisti, t.sk.:	93	69	12	6	2	2
31	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	18	11	7	2	1	0
32	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	33	34	1	1	0	0
33	Mācību iestāžu speciālisti	4	2	1	0	1	0
34	Citi speciālisti	38	22	3	3	0	2
4.	Kalpotāji, t.sk.:	55	68	7	10	1	0
41	Iestāžu kalpotāji	51	62	7	7	1	0
42	Klientu apkalpotāji	4	6	0	3	0	0
5.	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki, t.sk.:	122	113	12	10	3	3
51	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	89	94	9	9	2	2
52	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	33	19	3	1	1	1
6.	Kvalificēti lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki, t.sk.:	13	58	4	8	2	1
61	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	13	58	4	8	2	1
7.	Kvalificēti strādnieki un amatnieki, t.sk.:	381	420	81	71	13	13
71	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	95	108	32	23	4	7
72	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu sfēru strādnieki	177	185	38	36	7	6
73	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespaidēji	3	4	1	0	0	0
74	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	106	123	10	12	2	0
8.	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri, t.sk.:	300	316	57	63	23	10
81	Rūpniecisko iekārtu operatori	131	144	29	31	5	5
82	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	54	59	7	5	3	2
83	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	115	113	21	27	15	3
9.	Vienkāršas profesijas, t.sk.:	227	227	47	40	7	10
91	Tirdzniecības un apkalpošanas sfēras vienkāršas profesijas	53	50	8	6	1	3
92	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršas profesijas	20	21	5	5	0	1
93	Raktuvju, celtniecības, rūpniecības un transporta vienkāršas profesijas	154	156	34	29	6	6
	kopā	1296	1363	233	220	57	41

6. Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc instruēšanas							
	Ievadinstruktaža	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
	veikta	1184	1276	202	190	52	36
	nav veikta	112	87	31	30	5	5
	kopā	1296	1363	233	220	57	41
Instruktāža darba vietā							
	veikta	1195	1274	200	193	52	35
	nav veikta	68	66	26	26	2	4
	nav nepieciešama	33	23	7	1	3	2
	kopā	1296	1363	233	220	57	41

7.	Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot, noticis nelaimes gadījums						
	Darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
	līdz 1 gadam	435	491	90	104	26	27
	no 1 līdz 3 gadiem	394	436	63	56	15	10
	no 4 līdz 10 gadiem	304	266	51	37	13	1
	no 11 līdz 15 gadiem	54	47	12	2	0	1
	no 16 līdz 20 gadiem	37	37	5	5	1	1
	virs 20 gadiem	72	86	12	16	2	1
		kopā	1296	1363	233	220	57

8.	Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma						
	Dzimums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
	Sievietes	385	418	48	43	4	7
Vīrieši	911	945	185	177	53	34	
	kopā	1296	1363	233	220	57	41

9. Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc vecuma					2004	2003
Vecums						
līdz 18 gadiem					8	7
no 18 līdz 24 gadiem					203	206
no 25 līdz 34 gadiem					279	272
no 35 līdz 44 gadiem					286	318
no 45 līdz 54 gadiem					312	351
no 55 līdz 64 gadiem					169	177
virs 65 gadiem					39	32
kopā					1296	1363

10. Nelaiimes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem							
Mēnesis	Kopā		Tajā skaitā				
			Smagi		Letāli		
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	
janvāris	121	138	14	31	4	3	
februāris	137	111	21	9	8	3	
marts	122	93	22	15	2	3	
aprīlis	95	120	19	25	4	3	
maijs	114	117	18	17	7	0	
jūnijs	104	80	18	15	5	1	
jūlijs	106	117	20	11	8	8	
augusts	123	118	16	20	6	4	
septembris	112	113	31	22	4	4	
oktobris	110	157	25	22	4	4	
novembris	99	105	16	15	2	0	
decembris	53	94	13	18	3	8	
kopā	1296	1363	233	220	57	41	

11. Nelaiimes gadījumu sadalījums pēc nelaiimes gadījumu cēloņiem							
	Cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
1.	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	112	99	33	26	2	4
	Trūkst drošības aprīkojuma, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	42	36	20	16	2	4
	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	16	9	3	1	0	0
	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	3	5	0	1	0	0
	Šauras vai nepiemērotas telpas	1	1	0	0	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	19	22	1	3	0	0
	Nepiemēroti individuālās aizsardzības līdzekļi vai to trūkums	13	8	6	1	0	0
	Pārējie	18	18	3	4	0	0
2.	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	997	947	169	137	41	18
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	520	577	100	94	26	15
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	30	20	9	2	2	2
	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	56	45	12	5	1	0
	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	12	9	2	2	1	0
	Nepietiekoša uzmanība	326	264	29	27	4	1
	Darbs alkohola reibumā	27	12	12	6	7	0
	Pārējie	26	20	5	1	0	0
3.	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	241	157	107	47	21	15
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	100	48	44	15	11	10
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	69	38	31	17	3	1
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	20	24	6	3	2	2
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	6	3	3	1	2	0
	Neapmierinošas darba vietas izveidošana	17	24	7	10	1	1
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	9	6	1	0	0	0
	Trūkumi darba laika sadalījumā	2	0	0	0	0	0
	Pārējie	18	14	9	1	2	1
4.	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	66	106	13	18	9	1
5.	Vardarbība (uzbrukumi)	56	53	7	4	1	5
6.	Pārējie	45	34	7	3	6	1
	kopā	1517	1396	336	235	80	44

12. Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc traumēšanas faktoriem							
	Traumēšanas faktori	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003
10	Elektrostrāvas iedarbība, saskarsme ar karstumu, augstumu, ar indīgām vielām	52	93	12	12	7	10
11	Saskarsme ar elektrisko dzirksteli, zibens iedarbība	1	2	1	0	0	0
12	Elektrostrāvas iedarbība (saskarsme ar elektriskiem kontaktiem)	5	16	2	2	1	3
13	Saskarsme ar atklātu uguni, degošu priekšmetu vai vidi	18	50	1	8	3	5
14	Saskarsme ar aukstu, saldētu priekšmetu, vidi	0	2	0	1	0	0
15	Saskarsme ar indīgām vielām, ieelpojot tās	11	8	6	0	1	1
16	Saskarsme ar indīgām vielām, absorbējot tās	14	9	2	1	0	0
17	Saskarsme ar indīgām vielām, norijot tās	2	2	0	0	2	1
19	Citi	1	4	0	0	0	0
20	Noslīkšana, iegrimšana, ietīšana	10	2	3	0	7	2
21	Noslīkšana šķidrumā	7	1	0	0	7	1
22	Aprakšana zem cietas vielas	3	1	3	0	0	1

30	Horizontāla vai vertikāla sadursme ar stacionāro objektu (cilvēks kustībā)	455	424	90	84	16	11
31	Sasitums - kritiena no augstuma rezultātā	331	300	70	69	12	11
32	Sadursme ar stacionāru objektu horizontālās kustības rezultātā	114	119	20	14	3	0
39	Citi	10	5	0	1	1	0

40	Kustībā esošu priekšmetu iedarbība	302	332	66	57	16	11
41	Lidojoša priekšmeta iedarbība	58	69	18	15	1	5
42	Krītoša priekšmeta iedarbība	122	107	24	23	4	2
43	Piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	19	12	1	1	1	0
44	Rotējoša, kustībā esoša priekšmeta iedarbība	12	15	1	1	1	1
45	Sadursme ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem (cietušais kustībā)	88	119	20	17	9	3
46	Citi	3	10	2	0	0	0
50	Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu	192	197	7	5	0	0
51	Saskarsme ar asu priekšmetu (naži, asmeņi)	138	141	6	4	0	0
52	Saskarsme ar smailu priekšmetu (naglas, adatas)	27	22	0	1	0	0
53	Saskarsme ar nelīdzenu, raupju priekšmetu	26	32	1	0	0	0
59	Citi	1	2	0	0	0	0
60	Ievilkšana, saspiešana	197	230	48	57	10	3
61	Ievilkšana, saspiešana iekārtas, objekta iekšienē	27	49	7	7	4	1
62	Ievilkšana, saspiešana zem iekārtas vai cita objekta	32	29	9	11	3	0
63	Ievilkšana, saspiešana starp objektiem	64	51	9	12	2	2
64	Roku, kāju, pirkstu ievilkšana, saspiedums vai amputācija	73	98	22	27	1	0
69	Citi	1	3	1	0	0	0
70	Fiziskā vai garīgā spriedze, stress	20	21	0	0	0	0
71	Fiziskā spriedze - muskuļu - skeleta sistēmā	19	21	0	0	0	0
72	Fiziskā spriedze - trokšņu, gaismas, radiācijas iedarbības rezultātā	1	0	0	0	0	0
80	Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums	60	64	6	5	1	4
81	Dzīvnieku kodums	20	20	0	0	0	0
82	Kukaiņu kodums, dzēliens	1	1	0	0	0	0
83	Citu personu fiziskā iedarbība (sitiens, grūdiens, žņaugšana u.c.)	39	40	6	4	1	4
89	Citi	0	3	0	1	0	0
99	Pārējie	8	0	1	0	0	0
	Kopā	1296	1363	233	220	57	41

13.	Nelaimes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām		
	Ķermeņa daļas nosaukums	2004	2003
0	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	3	1
	Galva	244	259
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	144	141
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	9	18
12	Sejas daļa	40	41
13	Acs (acis)	29	41
14	Auss (ausis)	2	2
15	Zobi	0	0
18	Galva, cietušas daudzas daļas	16	13
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	4	3
	Kakls	12	10
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	7	9
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	2	1
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	3	0

	Mugura		58	57
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)		13	15
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus		42	39
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas		3	3
	Rumpis un orgāni		81	109
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)		3	10
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas		44	55
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus		7	14
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus		24	27
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas		2	2
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas		1	1
	Augšējās ekstremitātes		530	583
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)		32	27
51	Plecs un plecu locītavas		34	38
52	Roka, ieskaitot elkoni		94	100
53	Plauksta		86	94
54	Rokas pirksts (pirksti)		266	282
55	Delnas locītava		9	13
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas		6	17
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas		3	12
	Apakšējās ekstremitātes		319	306
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)		63	38
61	Gūža un gūžas locītava		16	17
62	Kāja, ieskaitot celi		66	79
63	Potīte		53	51
64	Pēda		81	85
65	Kājas pirksts (pirksti)		26	20
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas		8	6
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas		6	10
	Viss ķermenis		48	38
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)		7	5
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)		17	8
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas		24	25
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas		1	0
	Kopā		1296	1363

14.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	Veselības traucējumu veids	2004	2003
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	8	0
	Brūces un virspusēji ievainojumi	427	465
010	Brūces un virspusēji ievainojumi, sīkāk nav minēts	119	106
011	Virspusēji ievainojumi	118	172
012	Atvērtas brūces	165	170
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	25	17
	Kaulu lūzumi	456	440
020	Kaulu lūzumi, sīkāk nav minēts	137	94
021	Slēgti lūzumi	220	243
022	Atklāti lūzumi	93	95
029	Citi kaulu lūzumu veidi	6	8
	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	126	117
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi, sīkāk nav minēts	69	41
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subliksācijas)	7	10
032	Sastiepumi un izstiepumi	45	64
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	5	2
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	88	101
	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	93	109
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi, sīkāk nav minēts	36	36
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	35	50
052	Iekšējie ievainojumi	17	17
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	5	6
	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	40	72
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi, sīkāk nav minēts	9	4
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	16	57
062	Ķīmiskie apdegumi	13	8
063	Apsaldējumi	0	2
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	2	1
	Saindēšanās un infekcijas	13	14
070	Saindēšanās un infekcijas, sīkāk nav minēts	2	3
071	Akūtas saindēšanās	8	10
072	Akūtas infekcijas	2	0
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	1	1
	Slīkšana un asfiksija (nosmakšana)	10	2
080	Slīkšana un asfiksija (nosmakšana), sīkāk nav minēts	1	1
081	Asfiksija (nosmakšana)	8	1
082	Slīkšana un neletāla iegrimšana	0	0
089	Citi slīkšanas un asfiksijas veidi	1	0
090	Skaņas un vibrācijas sekas	1	0
091	Akūts dzirdes zudums	0	0
099	Citas skaņas iedarbības un vibrācijas sekas	1	0
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	0	0
101	Karstuma un saules dūriens	0	0
102	Radiācijas sekas (netermālas)	0	0
103	Pazeminātas temperatūras sekas	0	0
109	Citas temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	0	0
110	Šoks	1	6
120	Daudzi ievainojumi	16	36
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	17	1
	Kopā	1296	1363

		2004	2003
15.	Kopējais zaudēto dienu skaits	35234	52080
16.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaimes gadījumu		
	Izmaksas saskaņā ar pārejošas darbnespējas lapu (A), Ls	78669	120930
	Sabojāto ražošanas līdzekļu un instrumentu vērtība, Ls	406286	53399
	Sagrauto ēku un būvju vērtība, Ls	40000	0
17.	Ierosinātas krimināllietas	38	21

Stratēģijas un analīzes daļa

PĀRSKATS

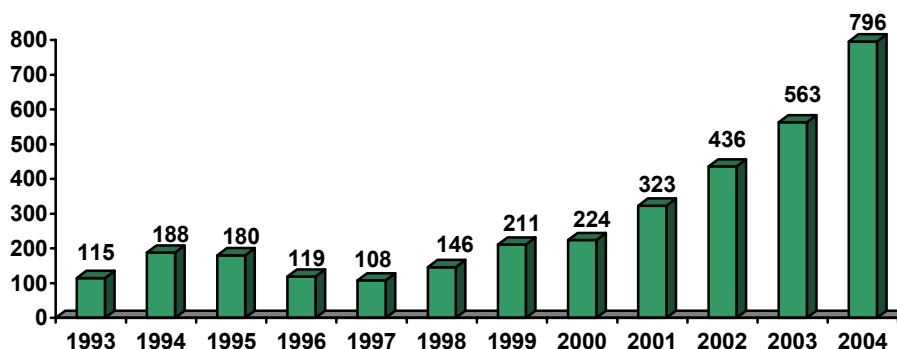
par 2004. gadā atzītām arodslimībām un to izveidošanās cēloņiem darbojošos uzņēmumos

2004. gadā Latvijā konstatēti 796 pirmreizējie arodslimnieki (3.1 grafiks). Tas ir par 41% vairāk kā pagājušajā gadā. Turklāt vienam cilvēkam nereti ir konstatētas vairākas saslimšanas, tāpēc reģistrēto arodslimību skaits ir daudz lielāks par arodslimnieku skaitu.

Sākot ar 2004. gadu, VDI apseko darba vietas tikai reāli darbojošos uzņēmumos un izsniedz darba vietas higiēniskos raksturojumus, kas veido 86% no visiem apstiprinātajiem arodslimniekiem. 2004.gadā darbojošos uzņēmumos reģistrēti 687 arodslimnieki, kas ir par 37% vairāk kā 2003.gadā.

VDI 2004.gadā no Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Ārstu konsultatīvās komisijas arodslimībās saņēma 923 darba vietas higiēniskā raksturojuma pieprasījumus. Pamatojoties uz tiem, tika apsekoti 603 uzņēmumi, sastādot 927 darba vietas higiēniskos raksturojumus. Apsekojot uzņēmumus, inspektori - higiēnisti novērtēja arī darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas un iepļānotos preventīvos pasākumus nodarbināto veselības un darba drošības uzlabošanai, sastādot 95 aktus - rīkojumus konstatēto pārkāpumu novēršanai.

3.1. grafiks

Pirmreizējo arodslimnieku skaits dinamikā

57% arodslimnieku ir sievietes un 43% - vīrieši.

Analīze parāda, ka arodslimnieku skaits pieaudzis Madonas (10), Ogres (26), Aizkraukles (9), Liepājas (21), Rēzeknes (14), Limbažu (23), Valkas (12) rajonā.

Lielākais arodslimnieku skaits reģistrēts Valmieras rajonā – 45, Dobeles rajonā – 40, bet Rīgā un Rīgas rajonā konstatēti 55% no visiem valstī reģistrētajiem arodslimniekiem.

Straujo arodslimnieku skaita pieaugumu nevar saistīt tikai ar kaitīgiem darba apstākļiem pirms vairākiem gadiem, bet arī ar nesakārtoto darba vidi šobrīd.

Izvērtējot arodsaslimšanas gadījumus pa saimnieciskās darbības nozarēm, redzams, ka visvairāk arodslimnieku ir:

- apstrādes rūpniecības nozarē - 30%;
- transporta un sakaru nozarē - 21%;
- veselības un sociālajā aprūpē - 18%;
- lauksaimniecības, mežsaimniecības nozarē - 7%;
- izglītībā, būvniecībā - 5%.

Analizējot arodslimnieku profesiju struktūru, var konstatēt, ka visvairāk saslimušo ir tādās profesiju grupās:

- iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri - 34%;
- kvalificēti strādnieki un amatnieki - 17%;
- speciālisti - 16%;
- vecākie speciālisti - 13%;
- vienkāršo profesiju grupa - 9%.

Lielākais arodslimnieku skaits ir vecumā no 45 līdz 54 gadiem - 40% un no 55 līdz 64 gadiem – 39%. Divu medicīnas māsu, kas saslimušas ar “C” hepatītu, vecums ir 23 – 24 gadi. Visvairāk arodslimības ir apstiprinātas nodarbinātajiem ar darba stāžu kaitīgo darba vides faktoru ietekmē:

- no 21 līdz 30 gadiem - 40%;
- no 31 līdz 35 - 18%;
- no 16 līdz 20 - 16%.

No valstī konstatētajām arodsaslimšanām visvairāk saslimušo ir slimību grupās:

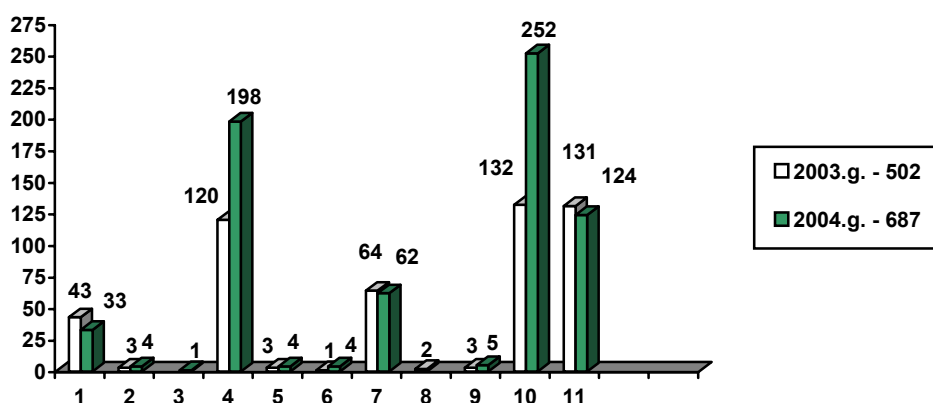
- skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības - 37%;
- nervu sistēmas slimības - 28%;
- saindēšanās un citu ārēju iedarbību sekas - 18%;
- elpošanas sistēmas slimības - 9%;
- infekcijas – 5%.

Katru gadu pieaug arodsaslimšanas gadījumu skaits medicīnas darbiniekiem. 2004. gadā šo arodslimnieku skaits pieaudzis par 38 gadījumiem. 47% saslimušo ir ārsti – anesteziologi, ķirurgi, zobārsti, ginekologi, neirologi, 43% - medicīnas māsas, feldšeri, laboranti, 5% - jaunākais medicīnas personāls un 5% - pārējie darbinieki (līfta platformas operators, elektroiekārtu inženieris, veļas mazgātāja, pavāri). 48% arodslimnieku konstatētas kaulu - muskuļu sistēmas slimības, 26% - infekcijas slimības, 19% - nervu sistēmas slimības.

Arodslimnieku sadalījums pēc arodslimību grupām atbilstoši 10. Starptautiskajai slimību klasifikācijai orgānu sistēmu grupām (3.2. grafiks):

3.2. grafiks

Sadalījums pēc arodslimību grupām

1- infekcijas	7- elpošanas sistēmas slimības
2- audzēji	8- gremošanas sistēmas slimības
3- endokrīnās slimības	9- ādas un zemādas audu slimības
4- nervu sistēmas slimības	10- skeleta – muskuļu - saistaudu sistēmas slimības
5- auss un aizauss paugura slimības	11- saindēšanās u.c. ārēju iedarbību sekas
6- asinsrites slimības	

Pirmreizējo arodslimnieku sadalījums pēc seku grupām:

- Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija atzinusi par invalīdiem - 66%;
- noteikts darbspēju zudums procentos - 27%;
uz darba vietas higiēniskā raksturojuma sastādīšanas brīdi:
- arodslimnieki turpināja strādāt profesijā, kura izraisījusi saslimšanu -69%;
- strādā citā darbā - 11%;
- nestrādā - 20%.

Arodslimības veicinošie faktori:

- trūkumi darba organizācijā;
- riska faktoru nenoteikšana un nenovēršana darba vietās;
- vairāku darba vides riska faktoru summēšanās;
- liels darba stāžs nesakārtotā darba vidē;
- nesakārtota darba vide darba vietās;
- kaitīgo darba vides faktoru iedarbība un koncentrācija darba vidē;
- cilvēka individuālās īpatnības;
- nodarbināto novēlota griešanās pie ārsta ar veselības problēmām.

Darba devēji, kuri nopietni domā par uzņēmuma tālāko attīstību, daudz strādā pie darba aizsardzības prasību ieviešanas un turpina sakārtot uzņēmumu darba vidi. Neskatoties uz to, darbojošos uzņēmumos, kuros apstiprinātas arodslimības, tikai 39% gadījumu ir veikti kaitīgo faktoru mērījumi, 80% saslimušo ir izsniegti individuālie aizsardzības līdzekļi, 52% darbinieku ir nosūtīti uz obligātajām veselības pārbaudēm. Tirdzniecības, izglītības, veselības aprūpes iestādēs nodarbinātie un komunālo pakalpojumu veicēji izgājuši obligātās veselības pārbaudes tikai saistībā ar iespējamo risku citu cilvēku veselībai.

Katru gadu pieaug nodarbināto informētība par jautājumiem, kas saistīti ar viņu tiesībām. Cilvēki biežāk griežas attiecīgajās institūcijās, lai saņemtu kaitējuma atlīdzību par darbā gūto arodslimību, kā arī uzlabotu savu darba vidi.

VDI amatpersonas 2005.gadā turpinās uzraudzības un konsultatīvo darbu, lai darba devēji uzņēmumos nodrošinātu veselīgu darba vidi darba ņēmējiem, sakārtotu darba vides iekšējās uzraudzības sistēmu, novērstu konstatētos riskus, uzlabotu darba organizāciju un iepazīstinātu nodarbinātos ar iespējamajiem riskiem darbā. Rezultātā uzlabosies darba kvalitāte un samazināsies darbinieku slimības izmaksas.

Izvērstu arodsaslimšanas gadījumu analīzi darbojošos uzņēmumos skatīt pievienotā pārskatā par 2004.gadā atzītām arodslimībām un to izveidošanās cēloņiem darbojošos uzņēmumos.

2004. gadā atzītās arodslimības un to izveidošanās cēloņi

1	Reģionos reģistrētie arodslimības gadījumi	2004. gads	2003. gads
	Austrumvidzemes RVDI	20	20
	Alūksnes	3	7
	Balvu	5	6
	Gulbenes	2	3
	Madonas	10	4
	Dienvidu RVDI	43	29
	Aizkraukles	9	2
	Jēkabpils	8	9
	Ogres	26	18
	Kurzemes RVDI	51	39
	Liepājas	21	13
	Talsu	18	16
	Saldus	4	5
	Ventspils	4	3
	Kuldīgas	4	2
	Latgales RVDI	33	32
	Daugavpils	14	19
	Rēzeknes	14	8
	Ludzas	1	-
	Krāslavas	2	2
	Preiļu	2	3
	Rīgas RVDI	376	284
	Rīgas rajons	43	31
	Jūrmalas pilsēta	5	1
	Rīgas pilsēta	328	252
	Ziemeļvidzemes RVDI	86	42
	Cēsu	6	2
	Limbažu	23	12
	Valkas	12	2
	Valmieras	45	26
	Zemgales RVDI	78	56
	Jelgavas	15	6
	Bauskas	9	7
	Dobeles	40	30
	Tukuma	14	13
	Kopā:	687	502

2	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc dzimuma	2004. gads	2003. gads
1	Vīrieši	295	206
2	Sievietes	392	296
	Kopā:	687	502

3	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pa uzņēmumu veidiem	2004. gads	2003. gads
	Valsts iestādes	44	38
	Akciju sabiedrības	223	192
	Sabiedrības ar ierobežotu atbildību	329	212
	Individuālie komersanti	14	7
	Pašvaldību uzņēmumi	76	53
	Sabiedriskās organizācijas	1	-
	Kopā:	687	502

4	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc vecuma	2004. gads	2003. gads
	no 0 līdz 17 gadiem	-	-
	no 18 līdz 24 gadiem	2	1
	no 25 līdz 34 gadiem	8	6
	no 35 līdz 44 gadiem	84	68
	no 45 līdz 54 gadiem	275	197
	no 55 līdz 64 gadiem	267	202
	virs 65 gadiem	51	28
	Kopā:	687	502

5	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc darba riska faktoru iedarbības laika	2004. gads	2003. gads
	līdz 5 gadiem	9	18
	no 6 līdz 10 gadiem	25	34
	no 11 līdz 15 gadiem	41	54
	no 16 līdz 20 gadiem	112	82
	no 21 līdz 30 gadiem	276	177
	no 31 līdz 35 gadiem	124	81
	no 36 līdz 40 gadiem	68	37
	ilgāk par 40 gadiem	32	19
	Kopā:	687	502

6	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc arodslimnieku kopējā darba stāža	2004. gads	2003. gads
	līdz 5 gadiem	2	2
	no 6 līdz 10 gadiem	9	4
	no 11 līdz 15 gadiem	14	7
	no 16 līdz 20 gadiem	45	21
	no 21 līdz 30 gadiem	188	124
	no 31 līdz 35 gadiem	148	145
	no 36 līdz 40 gadiem	165	112
	ilgāk par 40 gadiem	116	87
	Kopā:	687	502

7	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši 10. Starptautiskajai slimību klasifikācijai	2004. gads	2003. gads
A00 – B99	Infekcijas un parazitārās slimības	33	43
C00 – C97, D00 – D48	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	4	3
D50 – D89	Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	-	-
E00 – E90	Endokrīnās, uztveres un vielmaiņas slimības	1	-
F00 – F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	-	-
G00 – G99	Nervu sistēmas slimības	198	120
H00 – H59	Acis un tās palīgorgānu slimības	-	-
H60 – H95	Auss un aizauss paugura slimības	4	3
I00 – I99	Asinsrites slimības	4	1
J00 – J99	Elpošanas sistēmas slimības	62	64
K00 – K93	Gremošanas sistēmas slimības	-	2
L00 – L99	Ādas un zemādas audu slimības	5	3
M00 – M99	Skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības	252	132
N00 – N99	Urogenās sistēmas slimības	-	-
T36-T 78	Saindēšanās u.c. ārēju iedarbību sekas	124	131
	Kopā:	687	502

8	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc cēloņu grupām	2004. gads	2003. gads
	Ķīmiskie faktori	-	11
	Bioloģiskie faktori	-	43
	Fizikālie faktori	8	25
	Ārstniecības līdzekļi	-	9
	Fiziskās pārslodzes	5	27
	Rūpnieciski aerosoli	-	2
	Aroda alergenī	-	5
	Psihosociālie faktori	-	-
	Kombinētu faktoru grupa	674	380
	Kopā:	687	502

9	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc seku grupām (darbspēju zaudējums)	2004. gads	2003. gads
	Noteikts darbspēju zudums % bez invaliditātes piešķiršanas	523	387
	Piešķirta invaliditāte	213	133
	Darbspēju zudums nav noteikts	-	-
	Kopā:	736	520

10	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc seku grupām uz DVHR sastādīšanas brīdi (darba attiecības)	2004. gads	2003. gads
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	473	314
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	79	66
	Nestrādā	135	122
	Kopā:	687	502

11	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc profesiju grupām, atbilstoši profesiju klasifikatoram	2004. gads	2003. gads
1	Likumdevēji, valsts vecākas amatpersonas, vadītāji, t.sk.:	6	1
11	Likumdevēji, valsts vecākas amatpersonas	-	-
12	Kolektīvie vadītāji	5	1
13	Vispārēji vadītāji	1	-
2	Vecākie speciālisti, t.sk.:	86	44
21	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri	4	2
22	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	62	33
23	Vecākie mācību iestāžu speciālisti	11	7
24	Citi vecākie speciālisti	9	2
3	Speciālisti, t.sk.:	107	83
31	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	37	31
32	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	54	49
3	Mācību iestāžu speciālisti	8	-
34	Citi speciālisti	8	3
4	Kalpotāji, t.sk.:	15	14
41	Iestāžu kalpotāji	13	9
42	Klientu apkalpotāji	2	5
5	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki, t.sk.:	41	23
51	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	32	18
52	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	9	5
6	Kvalificēti lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki, t.sk.:	19	6
61	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	19	6
62	Personiskā patēriņa lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	-	-

7	Kvalificēti strādnieki un amatnieki, t.sk.:	115	88
71	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	16	5
72	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu sfēru strādnieki	52	36
73	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespiedēji	1	9
74	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	46	38
8	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri, t.sk.:	235	180
81	Rūpniecisko iekārtu operatori	29	35
8	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	69	40
83	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	137	105
9	Vienkāršas profesijas, t.sk.:	63	63
91	Tirdzn. un apkalpošanas sfēras vienkāršas profesijas	23	22
92	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršas profesijas	9	18
93	Raktuvju, celtniecības, rūpniecības un transporta vienkāršas profesijas	31	23
	Kopā:	687	502

12	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem atbilstoši NACE klasifikatoram	2004. gads	2003. gads
A -	Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	45	27
01	Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistītie pakalpojumi	33	23
02	Mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi	12	4
B -	Zvejniecība	4	3
05	Zvejniecība, zivjaudzētavu un zivsaimniecību darbība, ar zvejniecību sistīti pakalpojumi	4	3
C -	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	2	2
10	Kūdras ieguve	1	1
11	Pakalpojumi, izņemot izpēti darbus	-	-
12	Urāna un torija rūdu ieguve	-	-
13	Metāla rūdu ieguve	-	-
14	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	1	1
D -	Apstrādes rūpniecība	205	166
15	Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	56	35
16	Tabakas izstrādājumu ražošana	1	-
17	Tekstilizstrādājumu ražošana	38	27
18	Apģērbu ražošana, kažokādu apstrāde un krāsošana	23	19
19	Ādu micēšana un apstrāde; čemodānu, somu u. tml dz.; zirglietu un apavu ražošana	1	2

20	Koksnes, koka, korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	22	23
21	Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana	1	1
22	Izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu producēšana	3	2
23	Koksa, naftas pārstrādes prosuktu un kodoldegvielas ražošana	-	-
24	Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana	7	21
25	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	2	2
26	Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	26	5
27	Metālu ražošana	-	1
28	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	4	6
29	Citur neklasificētu mašīnu un iekārtu ražošana	1	2
30	Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	6	-
31	Citur neklasificētu elektrisku mašīnu un iekārtu ražošana	2	4
32	Radio, televīzijas, sakaru iekārtu un aparatūras ražošana	1	1
33	Medicīnisko, precīzijas un optisko instrumentu, pulksteņu ražošana	-	1
34	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	1	1
35	Pārējo transporta līdzekļu ražošana	5	4
36	Mēbeļu ražošana; citur nekvalificēta ražošana	2	8
37	Otreizējā pārstrāde	3	1
E -	Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	14	13
40	Elektroenerģija, gāzes, tvaika un karstā ūdens apgāde	12	12
41	Ūdens ieguve, attīrīšana un sadale	2	1
F -	Būvniecība	35	19
45	Būvniecība	35	19
G -	Vairum-mazum tirdzniecība; automobiļu, motociklu, individuālas lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	20	12
50	Automobiļu un motociklu pārdošana, tehniska apkope, remonts, degvielas mazumtirdzniecība	3	1
51	Vairumtirdzniecība un komisijas tirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	2	1
52	Mazumtirdzn.(izņ.auto-moto); individ, lietošanas priekšm., sadzīves aparātu, iekārtu remonts	15	10
H -	Viesnīcas un restorāni	8	4
55	Viesnīcas un restorāni	8	4
I -	Transports, glabāšana un sakari	146	126
60	Sauszemes transports, cauruļvadu transports	120	106
61	Ūdens transports	4	2
62	Gaisa transports	-	-
63	Transporta papildsrbību un palīgdarbību veidi, tūrisma aģentūru darbība	15	8
64	Pasts un sakari	7	10

J -	Finanšu starpniecība	2	-
65	Finanšu starpniecība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu	2	-
66	Apdrošināšana un pensiju finansēšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	-	-
67	Finanšu starpniecību papildinoša darbība	-	-
K -	Zinātniskās pētniecības darbs	8	3
70	Operācijas ar nekustāmo īpašumu	5	1
71	Mašīnu un iekārtu (bez operatora), individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīvoes aparātūras un iekārtu izmantošana	-	-
72	Datori un ar tiem saistītas darbības	-	-
73	Zinātniskās pētniecības darbs	2	-
74	Cita komercdarbība	1	2
L -	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	15	10
75	Valsts pārvalde un aizsardz.; obligātā soc.apdrošin.	15	10
M -	Izglītība	36	15
80	Izglītība	36	15
N -	Veselības un sociālā aprūpe	126	88
85	Veselības un sociālā aprūpe	126	88
O -	Pārējie komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi	19	14
90	Notekūdeņu un atkritumu likvidēšana, attīrīšana un pārējās darbības	9	6
91	Cituroklasificētu organizāciju darbība	-	-
92	Atpūta, kultūra un sports	2	1
93	Pārējo pakalpojumu sniegšana	8	7
P -	Individuālās mājāsaimniecības ar algotu darba spēku	1	-
95	Individuālās mājāsaimniecības ar algotu darba spēku	1	-
Q -	Ekstrateritoriālās organizācijas un institūcijas	1	-
99	Ekstrateritoriālās organizācijas un institūcijas	1	-
Kopā:		687	502

13	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2004. gadā	2003. gadā
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	266/421	199/303
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	356/331	207/295
	Izsniegti IAL / nav izsniegti	553/134	194/308

Stratēģijas un analīzes daļa